

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

Problémy migrace a následné integrace cizinců

Bakalářská práce

Autor: Zdeněk Matyáš
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální komunikace v neziskovém sektoru
Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Bělík, Ph.D.
Oponent práce: PhDr. Josef Kasal, MBA, Ph.D.

Hradec Králové

2019

Zadání bakalářské práce

Autor: Zdeněk Matyáš

Studium: P16K0339

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální komunikace v neziskovém sektoru

Název bakalářské práce: **PROBLÉMY MIGRACE A NÁSLEDNÉ INTEGRACE CIZINCŮ**

Název bakalářské práce AJ: PROBLEMS OF MIGRATION AND SUBSEQUENT INTEGRATION OF FOREIGNERS

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá aktuální problematikou nelegální migrace cizinců na území České republiky. Zaměřuje se na rozčlenění cizinců, problematiku vstupu a pobytu cizinců na území České republiky a v neposlední řadě také předkládá základní legislativní normy. Současně analyzuje migrační politiku státu, její bezpečnostní rizika, popisuje stávající legislativu a uvádí způsoby a formy migrace. Dále se práce ve své teoretické části zabývá problematikou integrace cizinců do většinové společnosti s cílem poukázat na překážky a bariéry procesu integrace. Ve výzkumné části hledá konkrétní problémy a bariéry bránící integraci cizinců do většinové společnosti.

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6. JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR. Praha: Člověk v tísní - společnost při ČT, 2005. ISBN 80-903510-1-8. SARTORI, Giovanni. Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti. Praha: Dokořán, 2005. Bod (Dokořán). ISBN 80-7363-022-2. NAÍM, Moisés. Černá kniha globalizace. Praha: Vyšehrad, 2008. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 9788070218662. RÁKOCZYOVÁ Miroslava, TRBOLA Robert. 2008. "Lokální strategie integrace cizinců v ČR I". Praha: VÚPSV, v.v.i. ISBN: 978-80-7416-006-6.

Garantující pracoviště: Katedra sociální patologie a sociologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Bělík, Ph.D.

Oponent: PhDr. Josef Kasal, MBA, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 22.1.2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce doc. PhDr. Václava Bělíka, Ph.D. samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Doudleběch nad Orlicí dne 30. 03. 2019

Zdeněk Matyáš

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval doc. PhDr. Václavu Bělíkovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a poskytnutí cenných rad a doporučení.

Rovněž chci poděkovat panu Mgr. Tomášovi Hammerschmiedovi za poskytnutí potřebných informací a podkladů k empirickému výzkumu a své rodině a blízkým za podporu a trpělivost po dobu mého studia.

ANOTACE

MATYÁŠ, Zdeněk. *Problémy migrace a následné integrace cizinců*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 108 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá popisem aktuálního stavu na úseku migrace na území České republiky ve snaze nalézt příčiny nelegální migrace se zaměřením na rozčlenění cizinců, problematiku vstupu a pobytu cizinců na území České republiky a v neposlední řadě také představit základní legislativní normy ve vztahu k migraci. V další části se bakalářská práce zabývá problematikou integrace cizinců do většinové společnosti s cílem poukázat na překážky a bariéry procesu integrace. Práce zahrnuje část teoretickou a část praktickou (empirickou).

V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy a představeny základní legislativní normy ve vztahu k nelegální migraci cizinců. Následuje základní členění cizinců a s tím související problematika vstupu a druhy pobytu cizinců na území České republiky. Současně analyzuje migrační politiku státu, její bezpečnostní rizika a uvádí způsoby a formy migrace.

V praktické části je řešen empirický výzkum, který je realizován na základě zvolené metody za pomoci dotazníků s cílem najít konkrétní problémy a bariéry bránící integraci cizinců do většinové společnosti na území České republiky a současně posoudit postoje cizinců k otázce integrace. Obdobný průzkum byl proveden v roce 2008, a tak budou jednotlivá zjištění navzájem porovnána a s odstupem času opět aktualizována pro vzájemnou konfrontaci.

Klíčová slova:

Cizinec, legální a nelegální migrace, migrační politika, integrace

ANNOTATION

MATYÁŠ, Zdeněk. *Problems of migration and subsequent integration o foreigners*. Hradec Králové: Pedagogical fakulty of The University Hradec Králové, 2019. 108 p. The Bachelor's thesis.

The main target of the Bachelor's thesis is description of actual statement of migration in the Czech republic with an effort to find the illegal migration sources out with concentration on itemizing foreigners, the problems of foreigners' entering and residences in the Czech republic and last but not least also introduce the basic legislative acts in connection with the migration. The next part of the thesis deals with the problems of the foreigners' integration into the major society with an aim to point obstacles and barriers of the integration process out. The thesis includes theoretical and practical (empirical) part.

There are explained basic concepts and introduced basic legislative acts in connection with illegal foreigners' migration in the theoretical part. Then follow basic division of the foreigners and the caddish issue of entering, and the kinds of foreigners' residences in the Czech republic. This part analyses the public migration policy and it's safety risks, and presents proceedings and forms of migration as well.

There is solved empirical research in the practical part which was realised based on the chosen method in a form of questionnaires aimed to find concrete problems and barriers keeping foreigners from integrating into the major society in the Czech republic, and to consider foreigners' attitudes towards the problem of integration. The similar research was made in 2008 and therefore the individual discoveries would be compared and again actualized for reciprocal confrontation.

Key words:

Foreigner, legal and illegal migration, migration policy, integration

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 27/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

OBSAH

ÚVOD	11
1 MIGRACE.....	13
1.1 Vymezení problematiky migrace.....	15
1.2 Historický exkurz do problematiky České migrace	15
1.3 Příčiny migrace a migrační teorie.....	18
1.4 Typy migrace a platná legislativa.....	20
2 PROBLEMATIKA LEGÁLNÍ MIGRACE.....	22
2.1 Přístup České republiky k legální migraci.....	22
2.2 Působnost orgánů v rámci legální migrace.....	23
2.3 Legální pobyty cizinců	24
2.3.1 Druhy povolení k pobytu.....	25
2.3.2 Mezinárodní ochrana	27
3 PRACOVNÍ MIGRACE JAKO SPECIFICKÝ PROBLÉM ZKOUMANÉHO REGIONU	30
3.1 Situace v průmyslové zóně Kvasiny.....	32
3.2 Realizovaná opatření ke zlepšení situace v průmyslové zóně Kvasiny.....	37
4 NELEGÁLNÍ MIGRACE.....	40
4.1 Aktuální stav a formy nelegální migrace na území ČR.....	40
4.2 Kriminalita cizinců a použita sankční opatření na území ČR	42
4.3 Řešení nelegální migrace.....	46
5 BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKA	50
6 INTEGRACE CIZINCŮ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ	52
6.1 Modely integrace	53
6.2 Přístup české společnosti k migrantům	55
6.3 Aktuální vztah české veřejnosti k cizincům	56
6.4 Bariéry a překážky integrace cizinců.....	57
6.5 Integrovaná politika v ČR	59

7 ŠETŘENÍ MAPUJÍCÍ PROBLÉMY MIGRACE A NÁSLEDNÉ INTEGRACE CIZINCŮ.....	61
7.1 Cíl výzkumu	61
7.2 Zkoumaná skupina.....	62
7.3 Plán a metoda výzkumu.....	62
7.4 Formulace hypotéz a jejich zdůvodnění	63
7.5 Charakteristika výzkumného souboru	65
7.6 Analýza výsledků zkoumání.....	69
7.7 Porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami	83
ZÁVĚR	85
SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	88
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	93
SEZNAM PŘÍLOH	94

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

čl.	článek
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHP	Evropský hospodářský prostor
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
KŘP	Krajského ředitelství Policie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
OVS	Odbor všeobecné správy, oddělení občanství a matrik
PČR	Policie České republiky
PoS	Pobytové středisko
ŘSCP	Ředitelství služby cizinecké policie
Sb.	Sbírka zákonů
SUZ	Správa uprchlických zařízení
USA	Spojené státy americké
ZZC	Zařízení pro zajištění cizinců
ŽO	Živnostenské oprávnění

ÚVOD

Zásadní problém ve světě je nyní migrace, která se stala hrozbou zejména pro současnou evropskou společnost v podobě společenství států EU. Masivní šíření migrace lze nalézt v procesu globalizace. Výsledné řešení problémů spojeného s migrací je v nedohlednu. Společnost chce najít řešení, a proto se témata týkající se migrace a integrace cizinců stali nejdiskutovanějšími tématy ve společnosti.

Z historického hlediska se nejedná o nový jev, ale význam pojmu nelegální migrace a integrace cizinců stále stoupá, neboť se dotýkají problematiky volného pohybu osob, národní bezpečnosti, státní politiky, zaměstnanosti a zejména ekonomiky. Na druhé straně si musíme přiznat, že uprchlická vlna, která v současné době hýbe Evropou, se nás dotýká pouze okrajově v porovnání s ostatními členskými státy EU.

Řízená migrace cizinců má vysoký pozitivní potenciál, je jednoznačně pro náš stát prospěšná a může být i ekonomicky přínosná. Zejména pozitivně ovlivňuje migrace trh práce, kdy zahraniční dělníci obsazují zejména volná pracovní místa, které se dlouhodobě nedaří obsadit a dochází následně ke zvýšení objemu výroby a následnému růstu hrubého domácího produktu. V současné době nedochází ke konkurenci pracovníků ze zahraničí a našimi pracovníky, neboť zaměstnavatelé nemohou obsadit volná pracovní místa. Rovněž je téma migrace v poslední době často uváděna v souvislosti s demografickým úbytkem obyvatelstva. Bez nově příchozích cizinců by počet obyvatel na území České republiky trvale klesal.

Není tomu tak dávno, kdy Česká republika byla považována pouze za tranzitní zemi. Situace se však změnila a Česká republika je s ohledem na kvalitu života a pracovní možnosti mnoha cizinci považována za zemi cílovou. Na našem území počet cizinců trvale narůstá. Na základě tohoto zjištění lze konstatovat, že cizinci se zde chtějí trvale usadit.

Z mého pohledu má Česká republika velkou výhodu, neboť se může poučit z chyb některých západních zemí, které několik desetiletí předpokládaly, že se cizinci začlení do společnosti automaticky a v této otázce zanedbávaly integrační politiku. Naše společnost je s ohledem na růst počtu cizinců tvořena stále z více kultur, a proto je nezbytné se zabývat otázkou integrace cizinců tak, aby dokázali v multikulturní společnosti spolu harmonicky žít příslušníci odlišných kultur.

Téma bakalářské práce „*Problémy migrace a následné integrace cizinců*“ jsem si vybral záměrně, neboť již 20 let pracuji u Policie České republiky, z toho 16 let na cizinecké policii, a tak mne přirozeně zajímá vše, co s cizineckým prvkem souvisí.

Jelikož bydlím v blízkém okolí závodu Škoda Auto Kvasiny, na které navazuje průmyslová zóna, chtěl bych v jedné části své práce popsat zdejší problémy, které se objevily v souvislosti s masivní pracovní migrací cizinců do nejbližšího okolí.

Naskytl se mi jedinečný pohled na uvedenou problematiku, neboť můžu vnímat problémy jako řadový občan, který zde bydlí a taktéž jako pracovník represivní složky státu, která s nelegální migrací cizinců bojuje. V neposlední řadě se mi naskytl ještě pohled z pozice pracovníka Škoda Auto Kvasiny, kde jsem 4 roky pracoval. Všechny tyto skutečnosti mi poskytují náhled na danou problematiku z vícera úhlů pohledu.

Cílem bakalářské práce je popsat aktuální situaci na úseku migrace, zejména nelegální migrace ve snaze nalézt její příčiny a současně poukázat na překážky a bariéry procesu integrace cizinců do většinové společnosti. V práci dále charakterizují přístup České republiky k legální a nelegální migraci, kdy v této souvislosti popisují aktuální situaci v blízkosti závodu Škoda Auto Kvasiny.

V empirické části je cíl spatřován v hledání konkrétních bariér a problémů, které brání integraci cizinců do většinové společnosti. Zde vycházím z výzkumného šetření, které bylo provedeno v roce 2008, které mám k dispozici, a mapuje ochotu cizinců začlenit se do naší společnosti. Šetřením bylo zjištěno, že většina cizinců přichází na území ČR z důvodu získání zaměstnání, zajímá se o naši kulturu a touží zde žít se zájmem o začlenění do společnosti. Stejně tak jako v roce 2008 bude provedeno dotazníkové šetření mezi cizinci a jednotlivá zjištění budou navzájem porovnána a s odstupem času vzájemně konfrontována.

Bakalářská práce by mohla být přínosem pro všechny kompetentní orgány, které se zabývají cizineckou problematikou a to zejména v oblasti zaměstnávání, migrace a integrace cizinců do české společnosti, dále pro zaměstnance státní správy a samosprávy, neziskové organizace zajišťující pomoc uprchlíkům, koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny, integrační centra a případně i pro zástupce zaměstnavatelů v podobě představenstva závodu Škoda Auto Kvasiny nebo pro agentury práce, které zaměstnávají cizince.

1 MIGRACE

K základním hodnotám každé lidské existence patří svobodná vůle člověka zvolit si svůj domov, místo svého pobytu. Migrace obyvatel probíhala v celé lidské historii na celém světě. Společnost s ohledem na historický vývoj měla potřebu řešit otázky uprchlictví až v důsledku válečných událostí ve světě. V současné době je EU a Česká republika v důsledku nepříznivého demografického vývoje, který je charakteristický snižováním počtu obyvatel v produktivním věku pod velkým tlakem.

„Po několik století sehrávala Evropa roli kolonizátora a miliony evropských emigrantů odcházely osidlovat Nový svět či jiné kolonie. Po 2. světové válce však migrační vlna obrátila směr a vyspělé evropské státy se ze zemí e-migrace proměnily na země i-migrace. Příliv kulturně cizorodých přistěhovalců vzbuzuje v těchto společnostech obavy z úpadku národních kultur a otevírá dveře novému asimilacionismu. Od konce 90. let se v západní Evropě množí pokusy redefinovat „společenskou smlouvu“ mezi přistěhovalci a přijímajícími zeměmi takovým způsobem, aby hlavní tíha přizpůsobení ležela na přistěhovalcích. Tento trend byl akcelerován šokem z teroristických útoků v New Yorku a Washingtonu ze dne 11. září 2001, v Madridu 11. března 2004 a v Londýně 7. července 2005. Evropa si začala více uvědomovat přítomnost rostoucí muslimské menšiny a vedle otázky negativního vlivu přistěhovalců na národní kultury a sociální soudržnost společnosti si položila také otázku po možné korelaci mezi přistěhovalectvím, selhání mechanismů integrace a terorismem. Dosud přistěhovalectví představovalo hrozbu nanejvýš kulturní, ale stále více Evropanů vidí i hrozbu bezpečnostní“ (Baršová, Barša, 2005, s. 7).

„Jeli demografie osudem dějin, pak pobyt populace jsou jejich motorem. Populační růst, ekonomické podmínky a vládní politika zapříčinily v minulých staletích migraci mnoha národů. V některých případech se tyto přesuny odehrály relativně v klidu, v jiných při nich docházelo ke značnému násilí. Skutečnými mistry demografické invaze byli Evropané“ (Huntington, 2001, s. 90).

V současné době imigranti pomáhají odstraňovat problémy s nedostatkem pracovních sil v určitých odvětvích a službách a zaplňují mezery na pracovním trhu. Pracovníci dané země nechtějí nebo nemohou vykonávat požadované práce. Naproti tomu jsou cizinci zdrojem velmi levné a flexibilní pracovní síly. Cizinci tak převážně vykonávají pomocné a méně kvalifikované manuální práce.

„Migraci jako společenský jev lze zkoumat v několika rovinách i z různých úhlů pohledu. Základním hlediskem je dělení na migraci dobrovolnou a vynucenou, i když

mnohdy nelze mezi těmito dvěma hledisky stanovit pevnou dělící hranici, neboť v řadě případech, zvláště u pracovní migrace, splývá dobrovolná migrace s migrací vynucenou. Pod pojem dobrovolné migrace můžeme zařadit zejména ty případy, kdy lidé opouštějí svoji vlast za účelem studia, sjednocení rodiny, zaměstnání či z jiných důvodů osobního charakteru. Vynucená migrace je vyjádřením snahy vyhnout se pronásledování, represi, ozbrojeným konfliktům, přírodním či jiným katastrofám nebo jiným situacím, jež představují ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce“ (Jakoubková Budilová a Hirt, 2005, s. 48).

Současné pojetí mezinárodní migrace je velmi dynamické. Proto bychom se měli pokusit minimalizovat její negativa a co nejlépe využít její pozitivní potenciál. Myslím, že jedním z nejlepších způsobů, jak efektivně omezit obtížně zastavitelnou nelegální migraci, je kontrolovat a řídit její kroky pomocí programů migrace legální. Podle mého názoru každou migraci doprovázejí čtyři základní hlediska. Jedná se zejména o hledisko ekonomické, demografické, sociální a kulturní.

Graf 1: Počty cizinců migrujících na území EU v letech 2008-2016

Zdroj: Člověk v tísni 2018, pramen převzatý z Eurostatu

Společnost Eurostat, která se dlouhodobě zabývá měřením a statistikami zaznamenala vývoj migrantů na území EU v letech 2008 až 2016. V roce 2016 bylo zaznamenáno rekordních 19 030 870 cizinců s povoleným pobytem v zemích EU a současně bylo v rámci EU zaevidováno 1 259 955 žádostí o azyl a v 231 190 případech byl azyl udělen, tedy každému 5 žadateli. V porovnání s rokem 2015 došlo ke snížení počtu zaevidovaných žádostí o azyl i počtu případů, kdy byl azyl udělen. (Člověk v tísni, 2018, online).

1.1 Vymezení problematiky migrace

Při úvaze nad významem slova migrace zjišťujeme prolínání současnosti s dávnou minulostí. Hlavní formou je stěhování obyvatelstva, tedy mechanického pohybu obyvatelstva.

Samostatný pojem migrace je v pedagogickém slovníku autorů Průchy, Walterové a Mareše v obecné rovině přímo definován jako „*přesídlování lidí uvnitř jedné země nebo do jiné země z důvodů ekonomických, politických aj. Z pedagogického hlediska nabývá dnes na důležitosti vzhledem k nutnosti vzdělávat děti migrantů (přistěhovalců), často z velmi odlišných etnických skupin*“ (1995, s. 119).

V policejní terminologii lze pojem migrace definovat jako „*časově více či méně ohraničený proces přesunu lidí mezi prostory určenými státními hranicemi. Přístup každé společnosti k nově příchozím nebo k těm, kteří o příchod usilují, měl v daleké historii i dnes mnoho společného, protože společnosti se vždy snažily příliv cizinců kontrolovat*“ (Jakoubková Budilová a Hirt, 2005, s. 48).

„*Migraci se také říká prostorová mobilita, označujeme pohyb osob, skupin nebo větších celků obyvatel v geografickém a sociálním prostoru spojený s přechodnou nebo trvalou změnou místa pobytu. V současné době dochází k masovým přesunům obyvatel velmi často kvůli vnějšímu ohrožení, např. tam, kde hrozí válečný konflikt. Svědky takových přesunů nejsou jenom země třetího světa*“ (Jandourek, 2003, s. 197).

Jednotliví autoři vysvětlují pojem migrace vlastním způsobem, a tak se naskytla možnost porovnat jednotlivé definice. Jako příklady jsem vybral definici obecnou z pedagogického slovníku a dále definici, která pochází z policejní terminologie, a jako třetí definici od autora sociologických děl. Při porovnání zde panuje významová shoda při stanovení definice pojmu migrace.

1.2 Historický exkurz do problematiky České migrace

V souvislosti s vývojem historie, kdy člověk čelil různě vypjatým situacím v podobě válek, hladomoru a dále ve snaze nalézt lepší životní nebo pracovní podmínky, si lidé v menší či větší míře měnili své místo pobytu. V minulosti byl cílem západních zemí kolonizovat nová území. Území České republiky se řadilo od poloviny 19. století až do 90 let 20. století k vystěhovaleckým místům. Ve válečném období spojené s 1. světovou válkou a 2. světovou válkou můžeme sledovat odliv obyvatel z našeho území, a to zejména do USA a Kanady.

„Spíše než imigrace byla v některých historických obdobích problém hospodářsky podmíněná emigrace. Především na její regulaci se zaměřovala politická opatření. Útěky do emigrace se staly jednou z forem reakce na nastolení nedemokratického režimu. Období v letech 1948 až 1989 bylo v Evropě prakticky bez imigračních tlaků, a to vlivem sovětského socialismu“ (Baršová a Barša, 2005, s. 205).

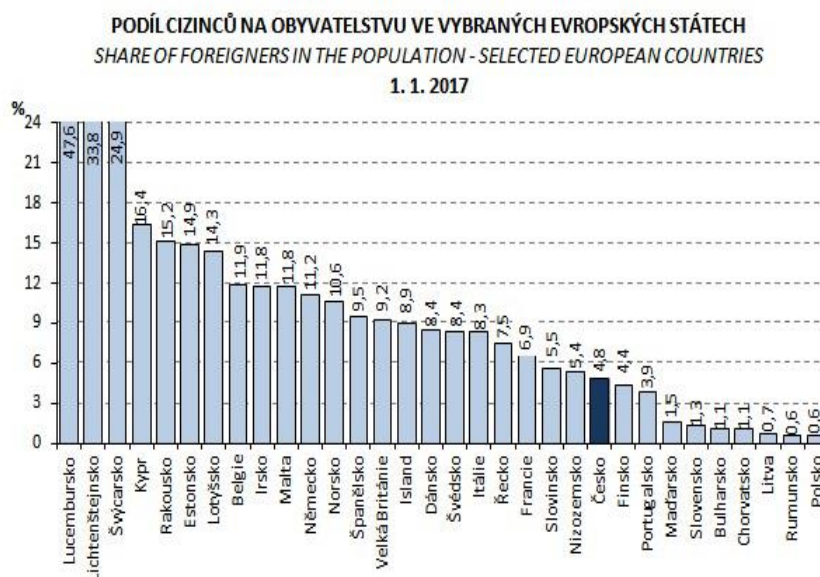
Pracovní migrace probíhala především v období 70. let až 80. let 20. století v rámci vzájemné hospodářské pomoci, která vznikla na základě systematického plánování socialistického hospodářství a byla regulována za pomoci mezivládních dohod. Nejvíce byla rozvíjena vzájemná spolupráce se státy, jako je Polsko, Vietnam, Mongolsko, Angola, Kuba a Severní Korea. Počátkem 90. let 20. století došlo k rozpadu tzv. „Východního bloku“ a v jehož důsledku padla tzv. „Železná opona“. Následovalo otevření hranic, kdy byl zahájen proces demokratizace, který byl doprovázen prudkým rozvojem trhu, soukromého vlastnictví a podnikání.

Migrační situace z historického pohledu po vstupu ČR do EU

Od vzniku vlastní samostatné České republiky prošla situace v oblasti migrace zásadním vývojem. Česká republika se po demokratických změnách proměnila z tranzitní země se vstupem do EU na zemi cílovou a současně se stává v prosinci roku 2007 součástí Schengenského bezpečnostního prostoru, kam jsme vstoupili společně s Estonskem, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovenskem a Slovinskem. V tomto důsledku se ruší hraniční kontroly na vnitřní hranici Schengenského prostoru a tímto se stává velmi problematické sledovat pohyb cizinců mezi jednotlivými zeměmi. Mezinárodní migrace se tak stává zdrojem k zajištění nedostatku pracovních sil na domácím trhu práce a současně se rozvíjí aktivity organizované trestné činnosti, která nezná hranic. Obecně lze říci, že počet cizinců na našem území strmě stoupá a zvyšuje se až do současné podoby. Nelegální migraci je obtížné statisticky zachytit a představuje tak pro členské státy EU značnou hrozbu.

I přes zvyšující se počet cizinců v České republice je však jejich podíl na obyvatelstvu pouze 4,8 %. S tímto podílem se řadíme skoro na konec pomyslného žebříčku, což nám přiblíží následující graf číslo 2, který ukazuje počet cizinců žijících ve vybraných zemích EU. Nejvíce jich žije v Lucembursku (47,6 %), Lichtenštejnsko (33,8 %) a Švýcarsku (24,9 %). Obdobný podíl cizinců na obyvatelstvu jako v ČR (4 %) je i v Portugalsku, Nizozemsku a Finsku. Nejméně cizinců žije v Polsku a Rumunsku (0,6 %).

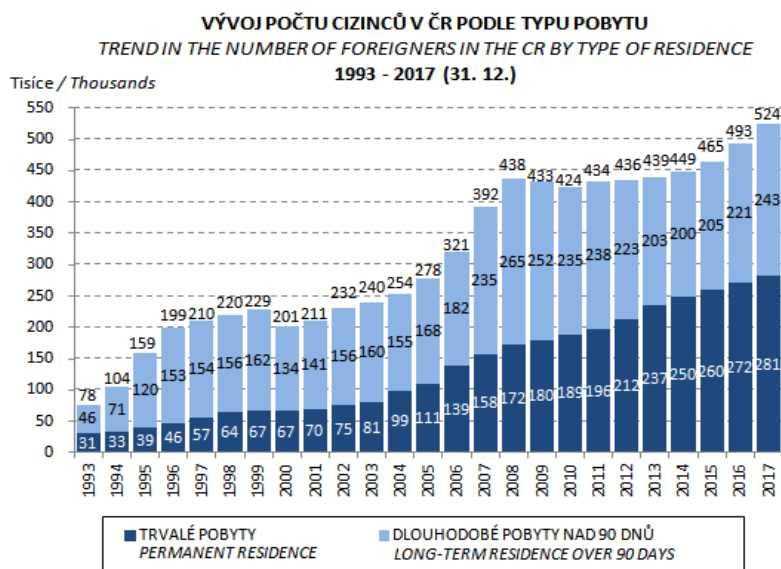
Graf 2: Podíl cizinců na obyvatelstvo ve vybraných Evropských státech

Zdroj: Český statistický úřad 2018, pramen převzatý z Eurostatu

Vývoj počtu cizinců na území ČR v závislosti na typu pobytu nám přiblíží graf č. 3. Při porovnání počátečního stavu v roce 1993, kdy na území České republiky pobývalo s různými formami pobytu necelých 80 000 cizinců, a údajů z konce roku 2017, kdy v České republice žilo již téměř 524 000 cizinců s různými typy povolení k pobytu, je patrné, že atraktivita České republiky vzrůstá a tím roste i mezinárodní migrace, kdy cizinci samotní jsou a musí být jedním z pečlivě řešených témat.

Graf 3: Počty cizinců na území ČR v letech 1993-2017

Zdroj: Český statistický úřad 2018, pramen převzatý z Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR

1.3 Příčiny migrace a migrační teorie

„Existuje mnoho příčin, které způsobují, že tlak na migraci je intenzivnější a její dopady geograficky rozšířenější, než tomu bylo v minulosti. Lepší informace o příležitostech jinde a levnější, častější komunikace s přáteli a příbuznými v zahraničí otvírá mnohým oči a motivuje je, aby zkusili štěstí někde jinde. Levnější komunikace a cestování rovněž způsobují, že stěhování je méně absolutní a definitivní, což snižuje psychologickou bariéru pro odjezd“ (Naím, 2008, s. 87).

„Cestování do míst kdysi nedostupně drahých nebo z politického hlediska nepřístupných se najednou pro miliony lidí stalo běžnou zkušeností. Politické důsledky byly stejně obrovské jako ekonomické. Globální zločin nejen nabyl na objemu, ale díky své schopnosti hromadit kolosální zisky se stal i mocnou politickou silou“ (Naím, 2008, s. 19).

Pohnutek či motivů migrace může být mnoho. Mezi ty nejzákladnější patří hledání útočiště před válečnými konflikty, živelnými katastrofami, politickým pronásledováním, až po hledání zdroje obživy, lepších životních podmínek, poznání okolního světa, až po realizaci svých snů. Ve většině případů se jedná o promyšlený akt, který není dílem náhody. Migrace ovlivňuje demografické složení obyvatelstva společně s ekonomikou a je tedy žádoucí tento problém řešit na celospolečenské úrovni, kdy bude jasně nastavená koncepce migrační politiky, která bude podpořena konsenzuální shodou napříč politickým spektrem. Takto stanovená strategie a jednotlivé priority vychází z uplatňování zájmů společnosti ve snaze přijmout pozitivní dopady na hospodářství a současně společnost ochránit před nelegální migrací a negativními vlivy jako je např. kriminalita. Podoba legislativy a právních předpisů mají zásadní vliv na míru migrace a současně se odráží i do způsobu integrace cizinců.

V důsledku demografického stárnutí obyvatelstva se stává migrace nástrojem ke zmírnění tohoto jevu, který se stává realitou celého vyspělého světa. Demografické stárnutí v naprosté většině je zapříčiněno nízkou porodností, které nezajistí reprodukci obyvatel. Současně se zvyšuje tlak na výplatu důchodů, neboť roste podíl seniorů.

„Násilí je často mířeno proti menšinám. Avšak násilí a nepřátelství vůči cizincům se vyskytuje v každém prostředí. Násilí určují tři komponenty. Souvisí s procesy socializace, potřebuje legitimitu a prostor pro interakci. Legitimitu lze konstruovat libovolným způsobem, zpravidla ji ale vytváří elita v politické sféře, zde vznikají předpoklady pro znevýhodnění určitých etnických skupin“ (Pongs, 2000, s. 130).

Migrační teorie

„Dnešní migrace budují navzdory barikádám kvót, zákazů, hraničních kontrol, složitému spektru víz a pracovních povolení s odlišnými pravidly pro různé národnosti a povolání a speciálními výsadami pro ty, kdo mají peníze na investice, a nesčetnými dalšími podmínkami, které se liší od jednoho cílového místa k druhému. Tok migrantů se těmto požadavkům nijak ochotně nepřizpůsobuje. Naopak hrozí, že je překoná. Tento tlak způsobuje, že obchod s lidmi prospívá“ (Naím, 2008, s. 88).

Autoři Barša a Baršová provedli základní výklad příčin migrace, které shrnuli do osmi teorií. V jednotlivých teoriích můžeme nalézt vzájemnou shodu, kdy hlavní příčinou přesídlování je nerovnováha v ekonomické prosperitě mezi jednotlivými zeměmi. Současné zmiňují významné faktory ovlivňující migraci, které jsou označovány jako „push-pull faktor“. K vysvětlení tohoto pojmu je uvedeno, že push faktor znamená vytlačování migrantů ze země původu a naopak pull faktor znamená přitahování migrantů do cílové země migrace. Za hlavní příčiny migrace podle jednotlivých teorií považují:

- nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu,
- relativní chudoba (minimalizovat riziko a diverzifikovat zdroje příjmů),
- segmentace pracovního trhu v důsledku náborových politik a hierarchické segmentace pracovního trhu přijímacích zemí,
- změny zapříčiněné přímo samotnou migrací,
- proces politické akumulace, která těží z nerovnosti mezi rozvinutým jádrem a zaostalou periferií,
- historicky utvořené regionální systémy ekonomické směny a politické, kulturní a informační interakce mezi různými sociálními skupinami z různých společností,
- projevy pomoci, závazků a informací, které propojují migranty v hostitelské zemi s krajany z vysílající země,
- klientelistická politika (vztah mezi zaměstnaneckou lobby a vysokými státními úředníky a následné přijetí norem liberální etiky).

(Barša, Baršová, 2005, s. 267- 278).

Z výše uvedeného vyplývá, že *„problematika studia migrací je interdisciplinární, přičemž největší zastoupení mají reprezentanti sociologie, ekonomie, sociální antropologie, etnologie, sociální geografie, práva, demografie, historie, psychologie, politologie a urbanismu“ (Drbohlav a Uherek, 2007, s. 127).*

1.4 Typy migrace a platná legislativa

Obecně lze označit migraci jako fenomén, který je společenským jevem a lze ho zkoumat z různých úhlů pohledu. Se vzrůstajícími možnostmi cestování a rychlosti šířících se informací spojených s jejich dostupností získává migrace na intenzitě.

Prvotním hlediskem je dělení na migraci vynucenou a dobrovolnou. V některých případech však nelze jednoznačně stanovit mezi těmito náhledy pevnou dělicí hranici. Zejména při migraci za prací může docházet ke splývání dobrovolné a vynucené migrace.

„Vynucená migrace je únikem před pronásledováním, represí, ozbrojeným konfliktem nebo přírodními či jinými katastrofami. Příčiny dnešní migrace lze spatřovat především v ekonomických rozdílech mezi jednotlivými světadíly a zeměmi“ (Kraus, 2008, s. 161).

„Dobrovolná migrace je stěhování, které vyplývá z vlastní iniciativy migranta. Protiproudem emigrace – obvykle slabším je reemigrace, kdy dřívější migranti se po určité době nepřítomnosti vracejí do své mateřské země. Pokud je taková akce organizována státní mocí, mluví se obvykle o repatriaci. Repatriace mívají ráz hromadných přesídlovacích akcí prováděných na náklady státu. Rovněž můžeme členit podle směru, kdy lze rozdělit migraci na emigraci (vystěhování) a imigraci (přistěhování)“ (Roubíček, 1997, s. 262).

„Dalším možným dělením migrace je podle počtu zúčastněných osob na individuální a kolektivní (ve větším počtu též hromadnou či masovou), kdy se stěhují skupiny jednotlivců či rodin společně. Termín exodus neboli útěk, se může užít k označení náhlých hromadných migrací, vyvolaných např. neočekávanými přírodními katastrofami, ale i válečnými událostmi. V této souvislosti je rovněž užíváno termínu evakuace (vyklizení), jehož se užívá pro označení plánovitého vysídlení veškerého obyvatelstva z určité oblasti s cílem uchránit je před důsledky nějaké přírodní katastrofy (zemětřesení, povodně, sopečná činnost, sesuvy půdy, apod.) nebo válečných událostí (pohyb fronty, nebezpečí bombardování, apod.)“ (Roubíček, 1997, s. 263).

Logicky se dále nabízí další možná dělení migrace podle dalších různých kritérií, ale pro účely této práce však postačí základní dělení migrace na **legální a nelegální**, které bude následně vysvětleno v dalších částech práce.

Základní legislativní rámec problematiky migrace na území ČR

Hned v úvodu je potřebné zmínit, že problém migrace je velmi složitý, kdy migrace se neustále dynamicky vyvíjí a řešení nalzáme napříč vícero resorty a orgány státní správy. Nástrojem pro řízení migrace se stává legislativa. Prameny práva a legislativy na území ČR vycházejí z národních zákonů a vyhlášek, které se týkají např. oblasti vymezení pobytu

cizinců na území ČR, problematiky mezinárodní ochrany a doplňkové ochrany, zaměstnanosti, ochraně státních hranic, trestního práva a podobně. Současně je ČR dále vázána mezinárodním právem a z toho vyplývajícími závazky, včetně závazků z členství v EU, které upravují nařízení Evropského parlamentu. Jestliže bude přijat legislativní proces, který bude přehledný a funkční bez zbytečné administrativní zátěže, může být daný stát pro imigranty zajímavý a může se tak stát cílovou zemí pro cizince. Pro snadnější orientaci jsem níže uvedl alespoň základní výčet právních norem, který s problematikou migrace úzce souvisí:

- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, (zákon o azylu),
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky,
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti,
- zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád,
- zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic ČR,
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon),
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex),
- sdělení č. 208/1993 o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) číslo 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.

2 PROBLEMATIKA LEGÁLNÍ MIGRACE

Pojem legální migrace označuje vlastní suverenitu daného státu ve formě řídit a kontrolovat proces přistěhovalectví. Proces migrace Česká republika reguluje prostřednictvím vízové praxe anebo pomocí pobytových oprávnění. Ve svém důsledku je tato regulace úzce spjata s pracovní migrací, kdy dochází k přijímání cizinců v souvislosti s uspokojováním potřeb domácího pracovního trhu. Česká republika je v této oblasti vázána evropským právem. Dalšími možnostmi, které označují legální migraci, je možnost sloučení rodiny nebo pobyt za účelem studia. V současné době je nezbytně nutné, aby moderní společnost přistupovala k migraci jako k jednomu z nástrojů ekonomického rozvoje země.

Ministerstvo vnitra ČR uvádí, že *„migrační politika státu neklade překážky legální migraci a současně podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná“* (MVČR, 2018, online).

2.1 Přístup České republiky k legální migraci

„Migrace je komplexním a dynamickým jevem, který má na Českou republiku společenské a ekonomické dopady. Vstup, pobyt a integrace cizinců na území České republiky jsou procesy s možnými pozitivními i negativními důsledky pro českou společnost – procesy, které jsou do značné míry závislé na aktivním a flexibilním přístupu České republiky. Záměrem předkládané strategie je proto jasně definovat vyváženou a flexibilní migrační politiku České republiky, včetně jejích zásad, cílů a nástrojů. Migrační strategie České republiky musí vést k posilování pozitivních aspektů migrace a k co nejúčelnějšímu potírání negativních jevů a s migrací spojených rizik“ (MVČR, 2018, online).

V České republice dochází k zásadní proměně v řešení otázky migrace, kdy z obranného postoje v úmyslu zabránit nežádoucí migraci se v současné době stále intenzivněji prosazuje myšlenka ekonomického a společenského profitu využití migrace. Prioritou státu v oblasti migrace je v souladu se zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců přijímat účinná opatření, která budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat nelegální migraci. S tímto cílem také souvisí snaha zajistit účinnou ochranu státních hranic v rámci schengenského prostoru.

„Migrační politika České republiky pevně vychází ze společné politiky Evropské unie. Mezi nejvíce regulované oblasti migrace společnou politikou Evropské unie je především oblast mezinárodní ochrany (azyl), zabezpečení ochrany vnější hranice Evropské unie a oblast návratové politiky, která je spojená i s vyhošťováním neoprávněně pobývajících

cizinců. Česká republika musí ve svém přístupu k migraci brát ohled na své vlastní specifické potřeby a možnosti státu, ale musí brát v úvahu i situaci na úrovni Evropské unie“ (MVČR, 2018, online).

Naproti tomu Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR vydalo v roce 2015 „Migrační manifest“, ve kterém kritizuje stávající imigrační systém České republiky a uvádí, že tento systém musí být zjednodušen a zprůhledněn. *„V současné době je nastavení imigračního systému České republiky nepřehledné, velmi proměnlivé a nepředvídatelné. Tato situace klade zásadní překážky nejen tomu, aby mohl migrant vůbec požádat o vízum, ale významně komplikuje život migrantům, jejich rodinám, i příbuzným, kteří jsou občany ČR. Komplikovanost systému a slabá informovanost o něm vede mezi migranty k šíření fám, které nahrávají působení vykořisťovatelských zprostředkovatelských struktur“ (Migrační manifest, 2015, s. 5).*

2.2 Působnost orgánů v rámci legální migrace

Odpovědnost za problematiku mezinárodní migrace v České republice má Ministerstvo vnitra ČR, a to jak na úrovni legislativní, tak i realizační. V rámci ministerstva za tuto oblast zodpovídá odbor azylové a migrační politiky (dále OAMP), které vede příslušnou povolovací agendu. Současně OAMP zodpovídá i za problematiku mezinárodní ochrany (azyl).

Další složkou v rámci působení výkonu státní správy v této oblasti je Policie České republiky, konkrétně útvar Ředitelství služby cizinecké policie (dále ŘSCP), který je gestorem dané problematiky a metodicky řídí další útvary, které zajišťují výkon státní správy na tomto úseku. Zde se jedná o útvary v podobě jednotlivých Odborů cizinecké policie, které působí u jednotlivých Krajských ředitelství PČR. Svěřené kompetence jsou zejména pro potřeby kontroly, jako je např. kontrola státní hranice a kontrola oprávněnosti pobytu cizince na území ČR. Následují další kompetence represivního charakteru, jako jsou např. správní vyhoštění cizince z území ČR a stanovení povinnosti cizinci opustit území ČR a podobně. OAMP je odvolací a nadřízený orgán vůči ŘSCP.

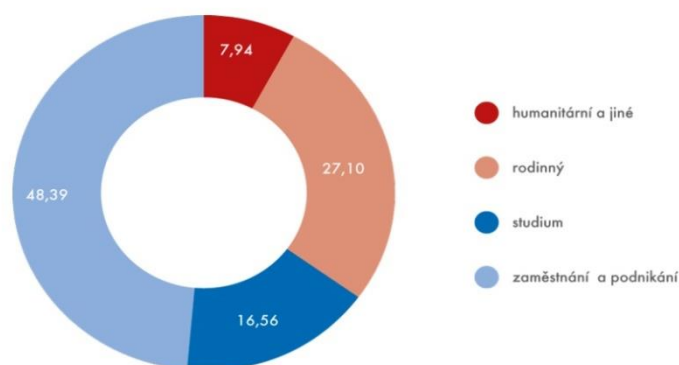
Posledním subjektem v oblasti migrace je Správa uprchlických zařízení (dále „SUZ“), která zahájila svou činnost v roce 2006 za účelem oddělení výkonu státní správy v oblasti azylové politiky od zabezpečení služeb pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany.

2.3 Legální pobyty cizinců

Pobyt cizinců na území ČR upravuje zákon číslo 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, který stanovuje jako základní dělení cizinců na občana EU, dále jako rodinného příslušníka občana EU nebo jako příslušníka tzv. třetí země. V této souvislosti jsou přiznávána vyjmenovaným cizincům odlišné možnosti a práva pobytu. Následné základní dělení je na pobyty přechodné a trvalé. Pro potřebu této práce toto základní dělení postačí.

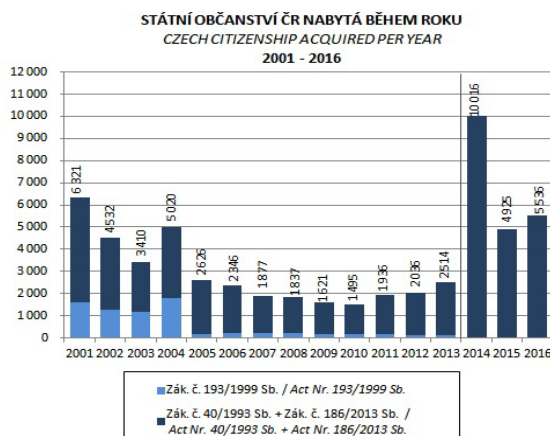
Legální migrace je potřebná a ze zaznamenaného vývoje je patrné, že se počty cizinců trvale usídlených na území ČR stále zvyšují. Základní členění účelu pobytu na území nám nabízí graf č. 4. Při zjišťování, jaký účel pobytu u cizinců žijících na území ČR převládá, bylo jednoznačně potvrzeno, že až 48,39% cizinců na území pobývá z důvodu zaměstnání nebo podnikání. Velice rozšířený účel pobytu je také účel sloučení rodiny v počtu 27,10% a účel studia s 16,56 %. Nejvíce cizinců studuje na vysokých školách.

Graf 4: Účel pobytu cizinců na území v roce 2014

Zdroj: ŘSCP 2015

Graf 5: Počet udělených státních občanství cizincům v letech 2001 až 2016

Zdroj: ČSÚ 2018, pramen převzatý z Ministerstva vnitra ČR

Cizinci, kterým je v ČR povolen trvalý pobyt, mohou po splnění podmínek žádat následně i o české občanství. Vedle základní podmínky nepřetržitého pětiletého trvalého pobytu na území ČR je zde i podmínka, že žadatel o udělení českého občanství nesmí být v posledních pěti letech odsouzen za trestný čin. Další ze základních podmínek je znalost českého jazyka, kterou však již musí cizinec prokázat při udělení trvalého pobytu. Vývoj o počtu udělených státních občanství cizincům nám přináší shora uvedený graf č. 5.

2.3.1 Druhy povolení k pobytu

Hned v úvodu je potřebné zmínit, že v minulosti veškerou povolovací agendu spojenou s vyřízením žádostí o povolení pobytu cizince na území ČR vyřizovala Policie ČR, konkrétně Inspektoráty cizinecké policie. Následně byla postupně převedena povolovací pobytová agenda, která proběhla v několika etapách na pracoviště OAMP. K dokreslení vývoje na úseku migrační politiky je nutné zmínit 55 novelizací zákona o pobytu cizinců, který vstoupil v účinnost dne 1.1.2000. Jak vidíme, právní úprava pobytu cizinců neustále reaguje na potřeby ČR, ale rovněž na plnění závazků, které nám vznikly při vstupu do EU. Je tedy zřejmé, že pobytová agenda cizinců se stává velice složitou a pro samotné cizince značně nepřehlednou.

Pro občany EU platí právo volného pohybu na území ČR. Vstup na území není podmíněn vydáním pobytového povolení. K pobytu je zapotřebí mít pouze platný cestovní doklad, za který se považuje i doklad totožnosti, který je uveden na seznamu dokladů uznávaných ostatními státy EU k překročení hranice. Rovněž občan EU není při výkonu zaměstnání žádným způsobem limitován, nepotřebuje povolení k zaměstnání. Zaměstnavatel pouze plní ohlašovací povinnost vůči místně příslušnému úřadu práce, kdy oznámí zaměstnání občana EU, nejpozději v den nástupu do zaměstnání. Jestliže je pobyt občana EU delší než 3 měsíce, je oprávněn si požádat o vydání potvrzení o přechodného pobytu. Nejedná se tedy o povinnost, ale pouze o možnost a současně k výkonu zaměstnání toto potvrzení není vyžadováno. Následně má občan EU možnost požádat o trvalý pobyt při splnění podmínky 5 let přechodného pobytu na území ČR.

Rodinným příslušníkem občana EU se rozumí ve smyslu ustanovení § 15a zákona o pobytu cizinců číslo 326/1999 Sb., manžel, manželka, rodič pokud se jedná o cizince mladšího 21 let, potomek mladší 21 let nebo takový potomek manžela občana EU, dále také potomek nebo předek anebo potomek nebo předek manžela občana Evropské unie, pokud je z důvodu uspokojování svých základních potřeb závislý na výživě nebo jiné nutné péči poskytované občanem Evropské unie nebo jeho manželem, nebo byl na této výživě nebo jiné

nutné péči závislý bezprostředně před vstupem na území ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt. Za rodinného příslušníka občana EU se dále považuje i cizinec, který prokáže, že je příbuzným občana Evropské unie, pokud ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt, žil před vstupem na území s občanem EU ve společné domácnosti nebo je z důvodu uspokojování svých základních potřeb závislý na výživě nebo jiné nutné péči poskytované občanem Evropské unie, nebo byl na této výživě nebo jiné nutné péči závislý bezprostředně před vstupem na území ve státě, jehož je občanem nebo ve státě, ve kterém měl povolen pobyt, nebo se o sebe z vážných zdravotních důvodů nedokáže sám postarat bez osobní péče občana EU, anebo má s občanem EU trvalý partnerský vztah, který není manželstvím a žije s ním ve společné domácnosti; při posuzování trvalosti partnerského vztahu se zohlední zejména povaha, pevnost a intenzita vztahu (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců).

Cizinci třetích zemí pobývají na území ČR dle základního dělení přechodně nebo trvale. Přechodný pobyt dále členíme s ohledem na časové hledisko na přechodný pobyt cizince do 90 dní a na přechodný pobyt dlouhodobý, který může být vydán s platností až na 2 roky v návaznosti na druh a účel pobytu. Krátkodobý pobyt na území s dobou pobytu do 90 dnů může být umožněn na základě tzv. bezvízové dohody, pokud je tato dohoda s konkrétním státem uzavřena nebo na základě uděleného krátkodobého víza. Krátkodobě může tedy cizinec na území pobývat bez víza nebo na základě krátkodobého víza uděleného podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství a na základě výjezdního příkazu. Krátkodobý pobyt cizinci neumožňuje žádat na území České republiky o žádné další povolení, které by přesahovalo souhrnnou délku pobytu nad 90 dnů.

Cizincům ze třetích zemí je umožněn dlouhodobý pobyt na území ČR v rámci povolení k dlouhodobému pobytu, které je vydáno až na dobu 2 let nebo na základě dlouhodobého víza, to znamená vízum k pobytu nad 90 dnů, které se vydává maximálně na 6 měsíců. Cizinec s povolením k dlouhodobému pobytu má právo žádat o prodloužení platnosti tohoto pobytu. Nejvyšším typem pobytového povolení je trvalý pobyt, který může cizinec získat po pěti letech nepřetržitého pobytu na území ČR, nebo uzavřením sňatku s občanem ČR nebo občanem EU, ale až po dvou letech manželství. Povolení k trvalému pobytu se vydává s platností na 10 let a následně je ve stejných intervalech prodloužováno. Trvalý pobyt je pro cizince důležitým prvkem a napomáhá mu k úspěšnému začlenění do struktury české společnosti. Ovšem až získáním státního občanství je formálně dovršen integrační proces. Podmínky k získání státního občanství stanovuje zákon číslo 186/2013 o nabývání a pozbyvání státního občanství.

Další možností legálního pobytu na území ČR jsou cizinci, kteří na území ČR přicházejí s úmyslem požádat ČR o mezinárodní ochranu ve formě azylu nebo doplňkové ochrany. Podmínky a postupy v této věci upravuje zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu. Agendu v této oblasti vede OAMP. Této problematice se budu věnovat podrobněji v další následující kapitole.

2.3.2 Mezinárodní ochrana

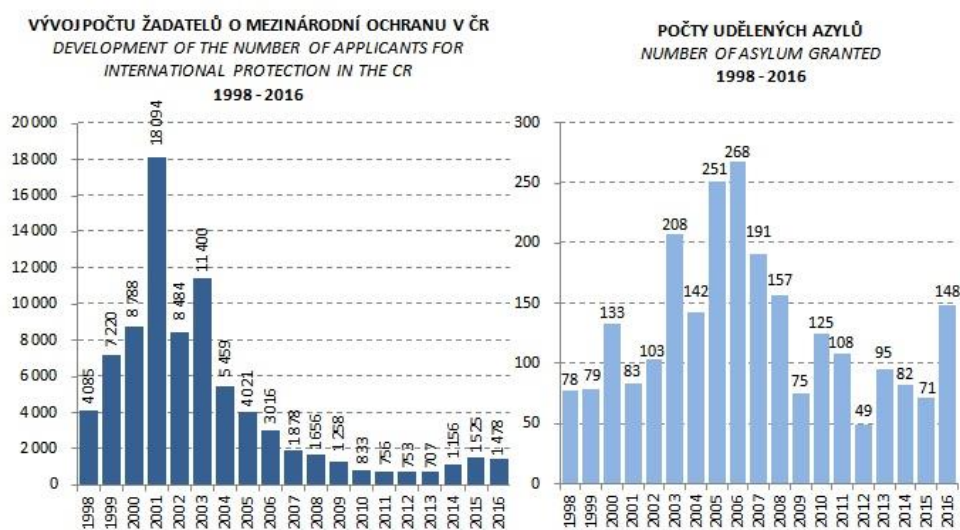
Za zcela specifickou kategorií cizinců bývají označovány cizinci pobývajících na území ČR z důvodu ochrany před pronásledováním v zemi svého státního občanství nebo posledního trvalého bydliště, jde-li o osoby bez státního občanství tak i v zemi původu. O mezinárodní ochranu může požádat každý cizinec, ale v případě občana EU bude tato žádost posouzena jako nedůvodná. Legislativní pravidla v těchto případech stanoví zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu a jednotlivé žádosti vyřizuje OAMP.

„Účelem azylu jako formy mezinárodně právní ochrany je poskytnout ochranu cizincům pronásledovaným v zemi jejich původu za uplatňování politických práv a svobod nebo majícím v zemi jejich původu odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů“ (Jakoubková Budilová a Hirt, 2005, s. 52).

Za azylanta je označován cizinec, kterému byl azyl udělen. Azylant je na území ČR oprávněn k trvalému pobytu a vztahují se na něho všechna práva s tímto pobytem související. Za žadatele o udělení mezinárodní ochrany je označován cizinec, jenž prochází fází vyřízení podané žádosti o azyl. Ve věci žádosti o udělení mezinárodní ochrany má být rozhodnuto do 90 dnů. Tuto lhůtu lze prodloužit a současně má cizinec právo si nechat přezkoumat soudem zamítnutou žádost ve věci mezinárodní ochrany. Cizinec je povinen učinit prohlášení o úmyslu požádat o azyl na hraničním přechodu, v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, v přijímacím středisku, nebo v zařízení pro zajištění cizinců, kdy útvaru policie sdělí svoji vůli požádat v ČR o azyl (zákon č. 325/1999 Sb., o azylu).

„V 90. letech 20. století se Česká republika stala, obdobně jako další státy střední Evropy, přestupní nebo cílovou zemí pro uprchlíky a běžence. Ti přicházeli v situaci globální destabilizace své společnosti (např. v době balkánské krize 90. let 20. století), v situaci osobního ohrožení v nepřijatelné politické atmosféře výchozího státu i v situaci hraničních mezi své ekonomické existence vázané na ekonomický propad státu. Počet imigrantů, kteří přišli na území ČR jako uprchlíci a běženci, byl ve srovnání s pracovním přistěhovalectvím méně významný“ (Tesař, 2001, s. 71).

Graf 6: Počty žadatelů o mezinárodní ochranu a počty udělených azylů v ČR v období 1998 až 2016

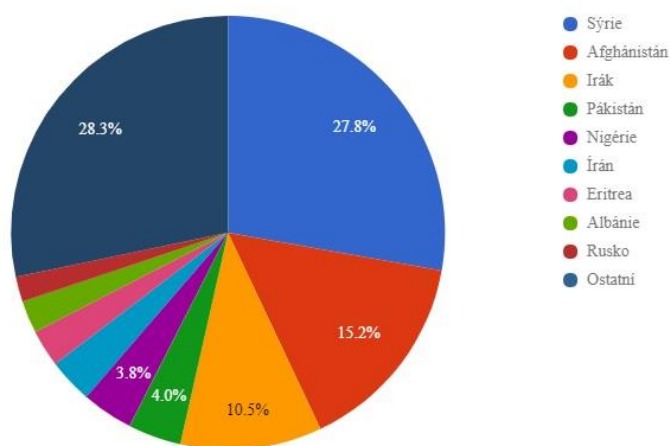

Zdroj: ČSÚ 2018, pramen převzatý Odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Dle uveřejněných statistik ČSÚ, což nám dokresluje graf č. 6, nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu bylo zaznamenáno v roce 2001, kdy bylo zaevidováno 18 094 žádostí a kladně v tomto roce bylo vyřízeno 83 žádostí, kdy cizinci byl udělen azyl. Jak je patrné, je zde velký nepoměr mezi počtem žádostí o mezinárodní ochranu a počtem přiznaných azylů. Žádostí o mezinárodní ochranu po roce 2001 ubývalo a až v posledních dvou letech je zaznamenán mírný nárůst žádostí o mezinárodní ochranu. Počet žádostí o mezinárodní ochranu je však velmi malý, kdy v roce 2016 bylo zaevidováno 1 478 žádostí o mezinárodní ochranu, a z toho byl azyl v roce 2016 přiznán 148 cizincům.

V ČR účinně pomáhá azylantům při integraci do české společnosti tzv. státní integrační programy, jenž vytváří předpoklady k získání znalostí českého jazyka a zajišťuje pomoc při získání bydlení. S novelou zákona o pobytu cizinců, která vstoupila v účinnost dne 1. 7. 2003, vznikla možnost získat povolení k trvalému pobytu cizincům, kteří byli neúspěšní při získání mezinárodní ochrany, ale jejich pobyt na území ČR byl dlouhodobějšího charakteru (4 roky). Smyslem novely zákona bylo reagovat na skutečnost, že cizinci na území ČR získaly vazby na tento stát a měli s ukončením azylového řízení velice ztíženou možnost návratu do země původu.

Graf 7: Skladba cizinců, kteří žádají v Evropě o azyl

Zdroj: Člověk v tísni 2018, pramen převzatý Eurostat

Pro celou střední Evropu platí, že počet udělených azylů je výrazně nižší než v západní části Evropy, kde jsou naopak zaznamenávány rekordní počty. V roce 2016 hrálo prim následujících pět zemí, odkud pocházelo nejvíc žadatelů o azyl (v sestupném pořadí, procenta vyjadřují podíl z celkového počtu žádostí) : Sýrie (27,8 %), Afghánistán (15,2 %), Irák (10,5 %), Pákistán (4 %) a Nigérie (3,8%). Pokud se podíváme na statistiku blíže, uvidíme neměnný trend posledních let, neboť statistikám vévodí cizinci ze Sýrie, Afganistánu a Iráků. Syřanů, kteří utíkají ze země postižené válkou, bylo v minulém roce ze všech žadatelů nejvíc – něco přes 334 tisíc osob. Z Afghánistánu zase utíkají zejména lidé, kteří v minulých 15 letech pracovali pro mezinárodní společnosti, a kterým nyní při postupném návratu Tálibánu k moci hrozí pronásledování. Z Eritrey utíkají uprchlíci před režimem, od roku 1993 tu nebyly demokratické volby a služba v armádě (povinná pro ženy i muže), může být nařízena na libovolně dlouhou dobu. V meziročním srovnání přibylo nejvíce žadatelů o azyl z Nigérie.

Za jeden z dalších typů mezinárodní ochrany se považuje tzv. „dočasná ochrana“. V této kategorii jsou zahrnuti cizinci přecházející ze zemí, kde jsou ohroženi z důvodů ozbrojených konfliktů, živelních pohrom či porušování lidských práv. Dočasná ochrana se v případě potřeby vyhláší rozhodnutím Rady Evropské unie číslo 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. Tato problematika je v ČR upravena zákonem číslo 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

3 PRACOVNÍ MIGRACE JAKO SPECIFICKÝ PROBLÉM ZKOUMANÉHO REGIONU

„Politická svoboda, liberalizace trhu, svoboda pohybu a nerovnoměrné rozložení pracovních příležitostí vede ke vzniku spontánních pracovních migrací, které dříve prakticky neexistovaly“ (Jakoubková Budilová a Hirt, 2005, s. 52).

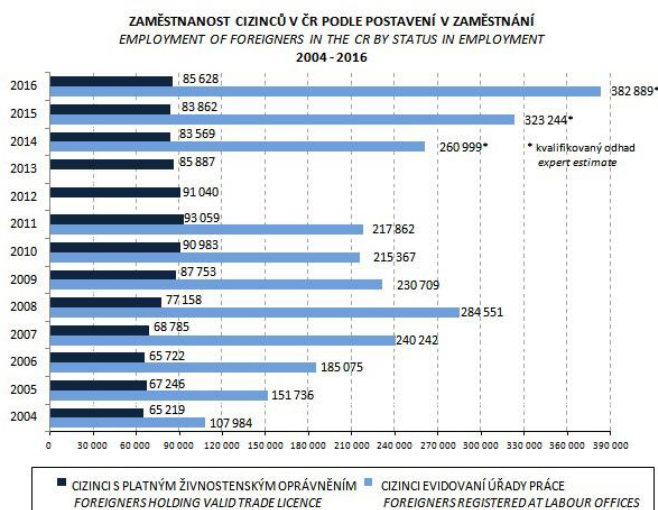
Zahranční pracovníci jsou již dlouhodobě součástí pracovního trhu a vyrovnávají potřeby určité mobility na trhu práce. S ohledem na nedostatek pracovních sil a potřeby levné pracovní síly se počty cizinců na území ČR zvyšují. Zejména je zde potřeba reagovat flexibilně na možné nerovnosti.

„Vývoj zahraničních pracovních migrací v ČR je neoddělitelně spojen s celkovým ekonomickým vývojem a vývojem na trhu práce. Současně je ovlivňován vývojem trhů práce sousedních zemí i globálními trendy probíhajícími ve světové ekonomice a mezinárodních migracích. Mobilita ve světě roste. Odborníci upozorňují na zásadní dilema současných migračních politik, které na jedné straně usilují o zvýšení konkurenceschopnosti národních ekonomik v globálním prostředí a snaží se zajistit národním ekonomik levnou pracovní sílu a na druhé straně se snaží dodržovat zásady moderních demokratických společností, jakými jsou ochrana před diskriminací na trhu práce, hledání konsenzu mezi sociálními partnery a respekt k principům občanské společnosti poskytující stejná politická práva všem“ (Horáková, 2006, s. 4).

„V dnešní době významně ovlivňují pracovní migraci velké nadnárodní společnosti, které přesouvají výrobu nebo její části do zemí, kde je nízká cena pracovní síly. Součástí strategie velkých firem je zohledňování investičních pobídek. Jednotlivé země, které se zpravidla stále více zadlužují, poskytují zároveň všemožné dotace a úlevy obřím firmám, jež jsou nejméně již mnohonásobně bohatší než tyto státy“ (Keller, 2005, s. 38).

Z pohledu pracovní migrace je nejčastější situace, kdy cizinec je na území ČR zaměstnán a vstupuje tak do pracovního právního vztahu. Problematiku zaměstnávání cizinců upravuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Další možností je provozovat na území ČR podnikatelskou činnost, kde tuto problematiku upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Cizincům ale není upřeno právo zakládat i právnické osoby. Zpravidla se jedná o obchodní společnosti nebo družstva založená podle zákona č. 90/2012 Sb., obchodního zákoníku. V souvislosti s příslušným vydáním pobytového povolení stanoví zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, náležitosti ve vztahu k účelu pobytu.

Graf 8: Zaměstnanost cizinců na území ČR v období 1997 až 2016

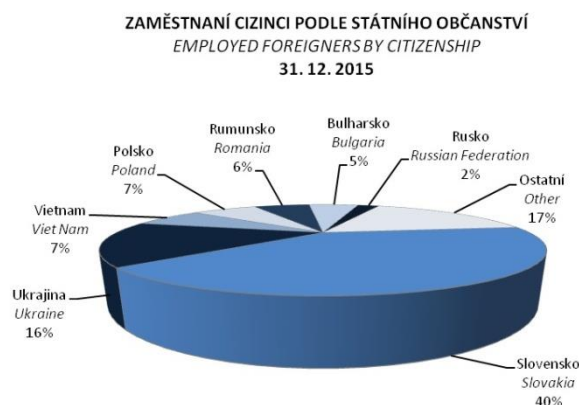

Zdroj: ČSÚ 2018, pramen převzatý z MPSV ČR

Cizinec může být v ČR zaměstnán, jestliže zaměstnavatel získal povolení pro zaměstnávání cizinců. Následně můžou jednotliví cizinci získat u příslušného úřadu práce individuální povolení k zaměstnání (pokud je takové povolení potřebné). Na závěr cizinec musí získat povolení k pobytu v ČR. Popsané podmínky nyní platí pouze pro občany třetích zemí. Po vstupu České republiky do EU dne 1. 5. 2004 se podmínky zaměstnávání občanů EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků zásadně změnilo, neboť již nejsou z hlediska zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, považováni za cizince a je jim umožněn volný přístup na trh práce. Rodinným příslušníkům občana ČR, kteří nejsou státními příslušníky České republiky, ani jiného členského státu EU, přísluší stejné postavení jako občanu ČR, tedy výkon zaměstnání není podmíněn vydáním pracovního povolení.

Na základě statistických údajů z ČSÚ, který nám znázorňuje graf č. 8, lze konstatovat, že v posledních letech se ustálil počet cizinců, kteří na území ČR podnikají na základě živnostenského oprávnění. Počet zaměstnaných cizinců je několikanásobně vyšší, kdy v roce 2016 dosáhl počtu 382.889 zaměstnaných cizinců. Z pohledu státní příslušnosti je na území ČR nejvíce zaměstnáno Slováků při podílu 40% ze všech zaměstnaných cizinců a Ukrajinci zaujímají druhé místo s podílem 16%, což zobrazuje graf č. 9. V příhraničí nebo v okolí významných průmyslových zón se mohou počty výrazně odlišovat.

Graf 9: Zaměstnanost cizinců na území ČR podle státní příslušnosti k 31.12.2015

Zdroj: ČSÚ 2018

3.1 Situace v průmyslové zóně Kvasiny

Vzhledem ke skutečnosti, že bydlím v bezprostřední blízkosti závodu Škoda Auto Kvasiny a současně pracuji jako příslušník cizinecké policie, kdy vykonávám pracovní činnost v okrese Rychnov nad Kněžnou, přiblížil jsem v této kapitole současný stav na úseku pracovní migrace v mém nejbližším okolí, které je do jisté míry specifické a tuto situaci nelze paušalizovat jako stav, který je na území celé ČR. Určité podobnosti nalezneme u podobných průmyslových zón, které se nachází např. na Plzeňsku.

Trh práce je ovlivňován demografickou strukturou ekonomicky aktivního obyvatelstva. Lidé dnes obecně žijí déle, současně klesá porodnost, doba ekonomicky aktivního života se prodlužuje a roste vliv migrace. Cizinci v domácí ekonomice nacházejí práci zejména proto, že jsou ochotni dělat za minimální mzdy, za něž by domácí pracovníci nepracovali. Cizinci jsou zaměstnáni až za hranou zákona, kdy pracují třeba 12 i více hodin denně po dobu 7 dnů v týdnu. Takové zaměstnávání cizinců je s ohledem na fungování trhu práce nekalou konkurencí. Podnikatel raději zaměstnává zahraniční pracovníky, kteří jsou ochotni pracovat za směšný plat, netrvají na dodržování zákonné pracovní doby a rádi odpracují hodiny navíc, a nad to ještě žijí v ubohých podmínkách.

Při popisu situace v průmyslové zóně musíme zmínit počet obyvatel nejvíce dotčených obcí, mezi které patří obec Solnice s 2119 obyvateli, obec Kvasiny s 1409 obyvateli a město Rychnov nad Kněžnou s 10846 obyvateli. Počet obyvatel v nejbližším okolí z řad občanů ČR je tedy cca 14500 osob (Místopisy, 2018, online).

Nyní bych uvedl pár statistických čísel, kterými disponuji z mé pracovní pozice, která je zaměřena z hlediska cizineckého prvku a migrace přímo na průmyslovou zónu Kvasiny

a vychází ze získaných údajů z Koordinačního centra pro cizince v Rychnově nad Kněžnou¹. Zde vycházím z údajů zmiňovaného koordinačního centra z monitorovacích údajů za období do 31.7.2018. Samotný závod Škoda Auto Kvasiny k 31.07.2018 čítal 8.050 kmenových zaměstnanců, z nichž je zde zaměstnáno 1.684 cizinců, což tvoří téměř 21% zaměstnanců. Další zaměstnanci tvoří agenturní personál, který dodává celkem 6 pracovních agentur. Celkový počet agenturního personálu tvoří 1.120 zaměstnanců, z toho je 965 cizinců, což je téměř 86,16% podíl cizinců. Bezprostředně k závodu je navázána průmyslová zóna, kde se nachází cca 10 významných dodavatelů, kteří zajišťují servisní potřeby závodu Škoda a taktéž se zde vyrábí další komponenty k vozidlům. V této průmyslové zóně dle dostupných informací pracuje dalších 2.845 zaměstnanců, z toho je 1.524 cizinců, což je tedy plných 53,56% podíl cizinců. Z výčtu informací vyplývá, že v průmyslové zóně Kvasiny tak pracuje celkem 12.015 zaměstnanců, z toho je 4.173 cizinců, tedy plná jedna třetina patří cizincům, což představuje 34,73%. V rámci EU je celkem zaměstnáno 3.539 cizinců, což je tedy 84,80% podíl všech zaměstnaných cizinců v rámci průmyslové zóny. Za sledované období uplynulých 12. měsíců došlo k navýšení pracovníků o celkem 1.002 osob. Průmyslovou zónu lze tedy přirovnat velikostí k okresnímu městu Rychnov nad Kněžnou, kdy počet obyvatel je téměř totožný. Z tohoto pohledu je intenzita pracovní migrace obrovská a v nejbližším okolí je již vyčerpaná ubytovací kapacita pro dělníky. Stále nejsou však naplněna všechna pracovní místa a tak zahraniční dělníci budou stále více potřeba, neboť zdejší pracovní trh již nemůže zajistit další pracovní sílu na potřebné pracovní pozice. Nejvíce zahraničních dělníků v počtu 3.242 je z Polska, což činí 77,68 % a následují pracovníci z Ukrajiny v počtu 607 pracovníků, což představuje 14,54 %, třetí nejvýznamnější skupinu cizinců tvoří Slováci v počtu 206 pracovníků, tj. 4,93 %.

V současné době se v závodě vyrábí 150 tisíc vozů ročně a do několika málo let se má výroba znásobit na 280 tisíc vozů ročně. V souvislosti s navýšením výroby závod Škoda Auto investuje do zvýšení výroby kvasinského závodu přes sedm miliard korun. V závodě má postupně vzniknout 1300 nových pracovních míst a návazně asi 400 míst mezi regionálními dodavateli. Vláda formou investiční pobídky uvolnila do rozvoje zejména silniční a železniční infrastruktury v regionu zhruba 1,4 miliardy korun a dalších asi 600 milionů korun do vytvoření průmyslové zóny. (Odbory Kovo, 2016, online).

¹ Monitorovací zpráva průmyslové zóny Kvasiny ze dne 15.8.2018. Jedná se o interní zdroj a pracovní informace, které nelze zveřejňovat. Na vyžádání mohu zmíněnou zprávu předložit.

Míra obecné průměrné nezaměstnanosti na celém území České republiky ke dni 31.7.2018 činila 3,1 % a počet volných pracovních míst byl 309.996. Míra obecné průměrné nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou ke dni 31.7.2018 činila 1,1 % a počet volných pracovních míst byl 2.120 a současně bylo na úřadě evidováno 622 uchazečů o zaměstnání (MPSV, 2018, online). Z uveřejněných statistických výstupů vyplývá, že v okrese Rychnov nad Kněžnou je společně s Prahou nejmenší nezaměstnanost v ČR. Průměrný hrubý plat v České republice v 1. čtvrtletí roku 2018 činil 30.265,- Kč (ČSÚ, 2018, online). Avšak průměrný plat zaměstnance v dělnické pozici v závodě Škoda Auto činí rovných 40.557,- Kč (Idnes.cz, 2018, online). Tedy plat dělníka v závodě Škoda Auto je vyšší takřka o 10.300,- Kč, než je průměrný hrubý měsíční plat v České republice. Uváděný údaj o výši platu je pouze pro dělnické pozice a zahrnuje i vyplacené bonusy.

Následky vzniklé situace

Jelikož již závod v Kvasinách nemůže dlouhodobě obsadit pracovní pozice, obrací se na pochybné agentury práce za účelem zajištění pracovního personálu k dosáhnutí optimálního chodu výroby. Ve zdejší regionu už je situace zcela bezvýchodná. Kdo chtěl, odešel pracovat na směny do závodu. Již ani síla peněz a výdělků další lidi nepřesvědčí k práci v závodě. Jediní, koho lze za této situace zlákat, jsou cizinci, kteří jsou ochotni za nastavených podmínek pracovat.

Stát však nedomýšlel důsledky a zcela určitě zdejší region nebyl schopen pokrýt potřeby uskutečněné investice v podobě počtu zaměstnanců. Rovněž infrastruktura je neadekvátně uzpůsobená nárazové zátěži, neboť v době střídání směn nastává v Rychnově nad Kněžnou a nejbližším okolí dvouhodinový totální kolaps dopravy.

Legálně zaměstnaný cizinec musí projít celkem zdlouhavým procesem registrace a vyřizováním zaměstnanecké karty, což trvá přibližně 6 měsíců. Vláda určila kvóty pro počty cizinců, které jsou již dávno vyčerpány, a je potřeba zajistit nové cizince. Zaměstnavatelé a pracovní agentury jsou tlačeni k flexibilitě. Potřebují okamžitě získat nové zaměstnance, a tak jsou nuceni vymyslet řešení okamžitého zaměstnání cizince v závodě.

Věřte, nebylo těžké řešení vymyslet. Za úplaty vyřídí pracovní povolení v Polsku celkem okamžitě. Následuje fiktivní řetězec smluv, podle nichž je cizinec vyslán na pracovní cestu za účelem řešení závazků na území ČR. Co to přináší za problémy? Je to vlastně obcházení zákona. Pracuje zde cizinec, který je fiktivně vyslán na pracovní cestu. Jelikož schvalovací proces probíhá v Polské republice, o přílivu cizinců zde není žádný přehled

a není možné exodus cizinců a jejich migraci jakkoliv řídit a regulovat. Rovněž výběr pojistného a výběr prostředků za schvalovací proces je takřka nulový.

Další fenomén, na který jsem při výkonu služby policisty narazil, se týkal občanů Ukrajiny. Ti by museli mít k výkonu zaměstnání na našem území vyřízené vízum, a proto si za nemalé částky obstarávají padělky dokladů Rumunska, Bulharska, Lotyšska, Litvy nebo Polska. Následně se vydávají za občany EU, kteří k výkonu práce u nás žádné pracovní povolení nepotřebují.

Aktuální situace je zoufalá. Vidíme přeplněné ubytovny a v nich rostoucí konflikty, nárůst kriminality i přestupků v dopravě. Lidé jsou schopni pronajímat byty cizincům za astronomické ceny a prodejní cena nemovitostí se vyšplhala až tak vysoko, že se jejich prodej v podstatě zastavil. Dochází k podpoře černé ekonomiky, kdy za nelegálně pracující cizince nikdo neodvádí žádné prostředky a pronajímatelé nedaní prostředky získané za pronájem nemovitosti.

Guvernér České národní banky Jiří Rusnok popisuje současný stav domácí ekonomiky tak, že *„Česká ekonomika roste tak silně, že v tuto chvíli překonává svůj potenciál, jinými slovy se do jisté míry přehřívá. Důsledkem je potom nerovnováha na některých trzích, zejména na trhu práce. Na trhu práce je nedostatek pracovních sil a už není kde brát. Zlepšení situace nelze očekávat. Jsme na vrcholu hospodářského cyklu. V Česku tak jako ve většině Evropy klesá potenciál průběžného obyvatelstva z demografických důvodů. Roste tlak na dovoz pracovníků ze zahraničí. Nedostatek zaměstnanců tlačí nahoru mzdy“* (Novinky.cz, 2018, online).

Obec Kvasiny a její nejbližší okolí nebyl na masivní exodus závodu Škoda připravený. Práce ve zdejší závodech a jejím okolí v podobě průmyslové zóny je mnoho, ale není zde potenciál pracovní síly. Jediná možnost k zajištění dodávek a chodu výroby jsou cizinci, neboť závod Škoda Auto nabral třikrát více lidí během 2 let, než původně avizoval a plánoval. S ohledem na nabízené štědré platové podmínky je velký zájem pracovat v průmyslové zóně Kvasiny i z řad cizinců.

Z uveřejněných statistik k páchání přestupkového jednání cizinců v průmyslové zóně Kvasiny je vidět dramatický nárůst přestupků, kdy v posledním roce 2016 došlo k meziročnímu nárůstu o 419 %. Ačkoliv číslo vypadá dramaticky, je spíše důsledkem zavedení bezpečnostních opatření policie, kdy zde byl posílen a zintenzivněn výkon služby. Jak je vidět více jak 50% přestupků je pácháno v dopravě, kdy zejména je velký problém v blízkosti závodu vůbec zaparkovat a z toho potom plyne přestupkové jednání v dopravě.

Tabulka 1: Přestupkové jednání cizinců v průmyslové zóně Kvasiny v období roku 2011 až 2016

Průmyslová zóna Kvasiny						
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cizinci	45	70	81	48	83	431
Meziroční vývoj		56%	16%	-41%	73%	419%
Celkem	732	892	614	1017	1342	1978
Meziroční vývoj		22%	-31%	66%	32%	47%

V rámci konkrétních přestupků ve všech problematických lokalitách jsou nejčetnější tyto přestupky:

- v dopravě (cca 50–60 % všech přestupků)
- proti majetku (cca 20–30 %)
- proti občanskému soužití (10–20 %)
- proti veřejnému pořádku (do 10 %)

Zdroj: MVČR 2018

Vzhledem ke skutečnosti, že se firmě Škoda Auto celosvětově daří, dochází ke každoročnímu růstu platů včetně výše vyplacených bonusů. Růst platů zajišťuje na základě kolektivního vyjednávání odborová organizace Kovo, která v závodech Škoda Auto působí. Ze strany státu však dochází k neplnění závazků, neboť dopravní infrastruktura není vybudována dle připravených podkladů a požadavků. Růst investic v závodě Škoda Auto byl rychlejší, než původní projekty plánovaly a tak budovaná infrastruktura již neodpovídala jejím potřebám. Zejména zde byl problém s výkupem pozemků. Velice obtížné je v okolí závodu něco nového budovat při optimálním zajištění dopravní obslužnosti zásobování a dopravy zaměstnanců do závodu. Krátký prostor pro budování je vždy v době celozávodní dovolené, která je zpravidla v délce 14 dnů.

„V roce 2014 se rozhodlo o rozsáhlé investici společnosti Škoda Auto, tedy rozšíření výrobního závodu v Kvasinách. V původních plánech společnost ŠKODA AUTO, a. s. předpokládala vytvoření 1300 pracovních míst u sebe a svých dodavatelů v rámci své investice a svého areálu, a dalších 400 míst očekává zejména u dodavatelů, kteří se ve stejné době budou lokalizovat v souvislosti s touto investicí v již existujících zónách v bezprostředním okolí. Minimální výše investice ŠKODA AUTO byla stanovena na 7,2 mld. Kč. Časový horizont investice a zvýšení počtu zaměstnanců byl do roku 2017. Na základě těchto podkladů bylo schváleno Usnesení vlády ČR č. 97 ze dne 9. 2. 2015 k návrhu zabezpečení investiční přípravy projektu Rozšíření strategické průmyslové zóny Kvasiny a zlepšení veřejné infrastruktury v Královéhradeckém regionu. Cílem projektu je jednak

vybudování navazující průmyslové zóny, kde kraj plánuje vytvořit rezervní prostor pro další potencionální investory v oblasti zpracovatelského průmyslu, zóna je plánována v rozsahu cca 52 ha, z toho cca 40 ha je určeno k dalším investicím do výroby. S ohledem na charakter výroby lze očekávat počet cca 900 nových zaměstnanců. Dalším je mířena podpora do regionu jako takového. Především rozvoj dopravní infrastruktury představuje zásadní předpoklad nejen úspěšné investice, ale i pozitivního rozvoje celého regionu. Projekt je rozdělen dle zdrojů financování a priorit do několika skupin, celkový rozsah investic do regionu je ve výši 3 mld. Kč. Expanzivní rozvoj závodu Škoda Auto a.s. v Kvasinách v roce 2016 zasáhl do regionu rychleji, a proto byly v 2. polovině roku zahájeny přípravné práce na aktualizaci vládního usnesení tak, aby pomohl vyřešit regionální dopady v oblasti dopravy, bezpečnosti a bydlení. Vláda schválila celkovou hodnotu investic do regionu a navýšila ji na částku 5,97 mld. Kč, z toho 5,5 mld. Kč státní dotace. Tomuto projektu předcházela realizace projektu Průmyslová zóna Solnice – Kvasiny byla označena za strategickou průmyslovou zónu. V rámci tohoto projektu bylo proinvestováno 1,379 mld. Kč, z toho 1,026 mld. Kč státní dotace, v letech 2006 – 2013 bylo realizováno 11 akcí v oblasti dopravy, 3 na podporu bydlení, 5 akcí pro školství, 2 akce pro zdravotnictví a dále byla vybudována nová požární stanice v Rychnově nad Kněžnou“ (CiriHk, 2018, online).

3.2 Realizovaná opatření ke zlepšení situace v průmyslové zóně Kvasiny

Vzhledem k neutěšené situaci v průmyslové zóně Kvasiny se jedná o velmi diskutované téma napříč regionálními a vládními politickými činiteli. Zásadní problémy se řeší za pochodu, kdy se vlastně hasí až přímo kritická situace a to napříč všemi státními orgány a institucemi. Zástupci nejpostiženějších obcí, mezi které patří Solnice, Kvasiny a Rychnov nad Kněžnou se spojili a o problémech zdejší průmyslové zóny veřejně informovali a donutil stát k řešení problému na vládní úrovni. Za účelem řešení problémů neutěšené situace v průmyslové zóně v krátké době roku 2017 navštívili zdejší region tehdejší vrcholní představitelé státu např. předseda vlády ČR Mgr. Bohuslav Sobotka, ministr vnitra ČR Milan Chovanec, Prezident ČR Ing. Miloš Zeman, tehdejší ministr financí Andrej Babiš, ministryně práce a sociálních věcí Mgr. Michaela Marxová a policejní prezident genmjr. Mgr. Bc. Tomáš Tuhý. Uvedení představitelé se přijeli osobně seznámit se zdejší situací v regionu a jednali jak s představiteli závodu Škoda Auto tak s představiteli zdejších obcí a představiteli kraje.

Jaká se nastavila opatření ke zlepšení situace? V prvé řadě se o stávajícím problému začalo veřejně diskutovat a za tímto účelem byla zřízena expertní skupina, která má situaci

analyzovat a navrhovat případná opatření. V této expertní skupině jsou zastoupeni jak představitelé obcí, závodu Škoda, personálních agentur, tak institucí státu jako jsou např. úřady práce, živnostenské úřady, Policie ČR a Městská policie a podobně. Pracovní skupina se schází vždy 1 měsíčně. Současně vzniklo a bylo otevřeno dne 19.6.2017 v Rychnově nad Kněžnou Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny, které je součástí opatření řešících zhoršenou situaci v okolí průmyslové zóny v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

Při zajišťování problematiky bezpečnosti byl zintenzivněn ze strany policie výkon služby v průmyslové zóně a jeho okolí. Současně byl navýšen počet systemizovaných tabulkových míst příslušníků policie o 36 policistů. Došlo tak k navýšení počtu dopravních policistů, příslušníků cizinecké policie, pořádkové policie a navýšil se i počet příslušníků kriminální policie a vyšetřování. Bohužel tyto nově vzniklá místa se do současné doby nepodařilo plně personálně obsadit, neboť plat policisty v průmyslové zóně působí spíše komicky. Dne 7.6.2017 byla slavnostně otevřena i nová služebna cizinecké policie v Solnici. Ze strany policie proběhlo součinnostní jednání s protějšky z Polska, konkrétně s příslušníky Straže graničnej. Následně byl navýšen počet společných hlídek příslušníků PČR s příslušníky Straže graničnej, kdy hlídky vykonávají výkon služby v nejbližším okolí průmyslové zóny nebo případně na příjezdových trasách zahraničních dělníků z Polské republiky.

Rovněž i ze strany obcí, konkrétně města Rychnov nad Kněžnou došlo k posílení stavu městských strážníků o 4 strážníky. Bohužel ani zde nedošlo k naplnění všech pracovních míst strážníků.

Ze strany Škoda Auto došlo k vybudování nového parkoviště za účelem zvýšení parkovacích míst pro své zaměstnance, které napomáhá ke zlepšení dopravní situace. Na parkovištích Škoda Auto nově dohlíží na provoz a pořádek agentura, která reguluje parkování. Tuto službu zajišťuje závod Škoda Auto. Za účelem zlepšení dopravní situace závod Škoda financuje nová dopravní spojení, která vznikla, a to jak vlaková nebo autobusová. Podpora nových dopravních spojů je z důvodu odlehčení přeplněným silnicím. Významné prostředky jsou investovány do zvýšení kapacity železniční tratě z důvodu zvýšení vývozní kapacity vyrobených vozů přes železniční dopravu. Tímto by došlo k významnému snížení přepravy nových vozidel pozemní cestou pomocí nákladní dopravy.

Zcela zásadní bylo zajištění finančních prostředků na realizace projektů a staveb, které poslouží ke zlepšení stávající nevyhovující infrastruktury. Finanční prostředky poslouží zejména na opravu stávajících silnic nebo jejich rozšíření, vybudování potřebných obchvatů

měst a obcí v okolí průmyslové zóny. Dále budou finanční prostředky využity na volnočasové aktivity zejména k vybudování a modernizaci sportovišť a sportovní areálů, budování cyklostezek a podobně. Rovněž jsou prostředky investovány do vybudování kvalitního kamerového systému dotčených obcí.

„Při vyhodnocování priorit investic nebyla opomenuta ani podpora zdravotnictví, kdy byla schválena investice ve výši 300 mil. Kč do modernizace a navýšení kapacit Orlické nemocnice v Rychnově nad Kněžnou. Tato investice se však uskuteční tak jako velká většina investic až v průběhu roku 2018. Významná část investic putuje i do školství, kdy se mají navýšit kapacity v mateřských školách a na základních školách. Velmi malá částka však směřuje na podporu bytové výstavby nebo na podporu ubytovací kapacity v regionu“ (CiriHk, 2018, online).

Velmi důležitým opatřením je novelizace zákona o pobytu cizinců číslo 326/1999 Sb., která zpřísňuje pravidla pro pobyt cizinců. Z nejvýznamnějších změn je třeba zmínit zavedení kategorie nespolehlivého zaměstnavatele, kdy v případě neplacení pojistného za zaměstnance nebo nelegálního zaměstnávání by takováto firma nemohla zaměstnávat cizince. Dále zákon o pobytu cizinců nově umožní zastavení řízení o povolení pobytu, pokud by se cizinec bez vážného důvodu k řízení nedostavil, lhal by, předkládal padělané doklady nebo jestliže by byl cizinec odsouzen pro úmyslný trestný čin. Nově zákon zavádí nový institut karty vnitropodnikového zaměstnance. Až půl roku by v zemi mohli pracovat také cizinci, kteří přijeli kvůli sezonní práci.

Až čas ukáže, zda přijatá opatření napomohly ke zlepšení zdejší situace. Je potřeba nejprve investovat a budovat, tímto předejít možným problémům. Zdejší situace v podstatě neustále hasí vzniklé problémy. S ohledem na neustálé rozšiřování výroby v závodě Škoda a rozrůstání průmyslové zóny Kvasiny lze další vznikající problémy spíše očekávat, než doufat, že se mohutnými investicemi vzniklá situace podaří vyřešit.

4 NELEGÁLNÍ MIGRACE

Obecně se jedná o migraci, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílových zemí. Cizinci vstupují do cílových zemí, či v nich pobývají, bez řádného oprávnění. Nelegální migrace je zpravidla organizována sítěmi převaděčů a může v sobě proto nést aspekt organizovaného zločinu ve formě obchodu s lidmi. Jde o fenomén, který může v cílových zemích zásadním způsobem ohrozit vnitřní stabilitu a bezpečnostní situaci. Z toho důvodu jsou opatření v oblasti potírání nelegální migrace jedním ze zásadních témat řešených v rámci migrační politiky České republiky.

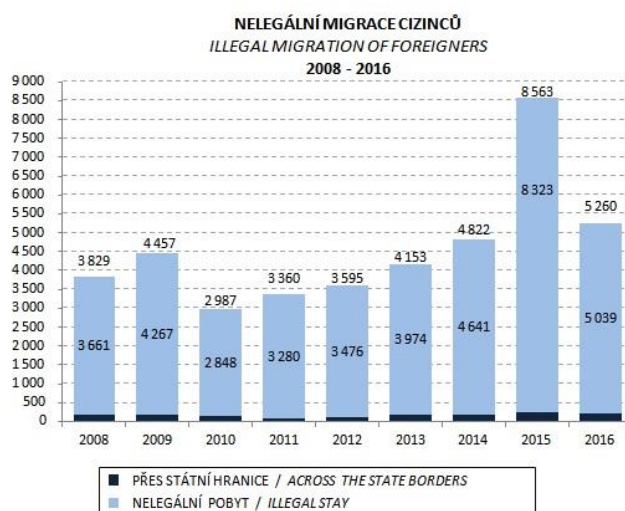
Za nelegální migraci označujeme migraci cizinců, při níž dochází k porušení zákonných norem, které upravují příchod a pobyt cizince na území daného státu. Nelegální migraci můžeme rozdělit na dvě základní kategorie. V první kategorii jsou přiřazeny případy s nelegálním vstupem osob přes státní hranice na území ČR a ve druhé kategorii uvádíme případy nelegálního pobytů cizinců na území ČR nebo pobyt v rozporu s účelem, pro které bylo vydáno pobytové oprávnění. „*Nelegálním pobytem se pak rozumí případy, kdy cizinec vstoupí na území ČR neoprávněně, aniž je odhalen jeho nelegální vstup, a pobývá v ČR dál nelegálně, nebo případy, ve kterých cizinec sice vstoupí na území ČR legálně, ale po uplynutí lhůty povoleného pobytu nevycestuje a pobývá v zemi dále bez povolení*“ (Jakoubková Budilová a Hirt, 2005, s. 51).

Není náhodou, že drtivá většina všech uprchlíků vynaloží veškeré své finance právě na nelegální cestu do Evropy, které končí v rukách převaděčů a tzv. obchodníků s uprchlíky. Vynaloží tedy veškeré své našetřené prostředky pro to, aby si mohli splnit svůj "Evropský sen". Nelegální migrace tak nepřímo souvisí s přeshraniční trestnou činností, organizovanou převaděčskou kriminalitou, obchodem s lidmi, může být napojena i na mezinárodní terorismus. Nelegální migrace a s ní související nelegální zaměstnávání má rovněž vliv na ekonomickou stabilitu a nepřímo i na vztah veřejnosti k integraci cizinců v ČR.

4.1 Aktuální stav a formy nelegální migrace na území ČR

Současná situace v oblasti nelegální migrace v České republice je ve srovnání s výrazně složitější situací některých jiných států Evropské unie (například Itálie, Řecko) poměrně stabilní. Nelegální migrace je však extrémně dynamickou oblastí s malou možností odhadu vývoje (převážně ve vztahu ke změnám migračních tras), která vyžaduje flexibilní a důsledný přístup České republiky jak ve vztahu k potírání nelegální migrace, tak ve vztahu k návratům cizinců nelegálně pobývajících na území České republiky.

Graf 10: Vývoj nelegální migrace v ČR za období 2008 až 2016

Zdroj: ČSÚ 2018, pramen převzatý z Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR

Společný schengenský prostor s absencí kontrol na jeho vnitřních hranicích, kterého je Česká republika součástí, jí přináší významnou výhodu v podobě volného pohybu osob, služeb a zboží. Volný pohyb však přináší také nové bezpečnostní výzvy a v tomto ohledu klade vysoké nároky na spolupráci jednotlivých členů. Cílem České republiky by mělo být udržení bezpečného, funkčního a stabilního schengenského prostoru, a to i prostřednictvím účinnější a zodpovědnější migrační politiky jak na úrovni unijní, tak i na úrovni národní. Z uveřejněných statistik ČSÚ je zřejmé, že počty nelegální migrace stále rostou. Jen velmi malá část nelegální migrace je zaznamenána na našem území jako nelegální vstup přes státní hranice, tyto počty jsou takřka neměnné a konstantní. Naproti tomu nelegální migrace ve formě nelegálního pobytu se neustále zvyšuje, až v posledním roce 2016 byl zaznamenán významný pokles a poslední údaj z roku 2016 hovoří o počtu 5260 cizinců. Tento pokles přičítám skutečnosti, že jsme se ve sledovaném období nenacházeli na intenzivnějších migračních trasách.

Mezi základní formy nelegální migrace na území ČR patří zejména účelově získaná pobytová povolení v důsledku uzavírání fiktivních sňatků, prohlášení o otcovství nebo zneužití identity jiné osoby. Institut účelu sloučení rodiny tak dává cizinci možnost požívat výsadní práva rodinného příslušníka nejen na území ČR, ale i v rámci EU, neboť právo na společný život zajišťují mezinárodní předpisy. Z těchto důvodů mají občané třetích zemí snahu realizovat sloučení rodiny s občanem ČR prostřednictvím uzavírání fiktivních sňatků nebo prohlášení o otcovství. Odhalení takovýchto případů bývá velmi složité. Při zjištění a prokázání takového jednání je dán důvod pro zamítnutí příslušné žádosti k pobytu.

Ze své dlouhodobé praxe policisty cizinecké policie shledávám velký problém v užívání cizích nebo pozměněných a padělaných cestovních dokladů, které patří mezi velké bezpečnostní rizika a hrozby. Neregulární cestovní doklady jsou v České republice používány zejména v souvislosti s ekonomickou migrací, ale mohou se na ně pod falešnou identitou skrývat i osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké struktury či terorismus.

Při popsání stávající aktuální situace na úseku nelegální migrace na území ČR je potřebné zmínit, že velká část cizinců, kteří na území ČR nelegálně vstoupí nebo v dalším případě nelegálně pobývá ve snaze legalizovat svůj pobyt, podává účelově žádost o mezinárodní ochranu. Řízení v této věci, jestliže je využito všech opravných prostředků, trvá neúměrně dlouho, tedy po dobu až několika let. V těchto případech bylo velice složité realizovat i vlastní represi v podobě vyhoštění cizince z území ČR, neboť cizinec si po dobu svého pobytu na území ČR stačil zařídit své osobní vazby k ČR.

4.2 Kriminalita cizinců a použitá sankční opatření na území ČR

Mezi nejzávažnější problémy spojené s migrací, v kontextu s bezpečnostními riziky pro Českou republiku, ale potažmo pro jakýkoliv suverénní stát, patří především kriminalita a organizovaný zločin. V souvislosti s kriminalitou cizinců si musíme uvědomit, že statisticky přesně změříme pouze objasněnou kriminalitu. Zejména u cizinců musíme počítat s určitou latencí, kdy veškerá kriminální činnost nebude oznámena a zjištěna s ohledem na komunitní vazby cizinců, případně ze strachu o život rodiny v zemích původu. Trestná činnost, kterou páchají cizinci, je úzce propojena z velké části s organizovaným zločinem. Tyto zločinecké skupiny disponují velkým kapitálem, jsou dobře obeznámeny s metodami policejní práce a vyšetřování.

Chmelík definoval organizovaný zločin jako „*mnohostranné, systematické a dlouhodobé páchaní trestné činnosti zločineckou skupinou. Vyznačuje se vysokou organizovaností, dělbou úloh a specializací jednotlivých členů nebo skupin organizovaného zločinu*“ (2004, s. 56).

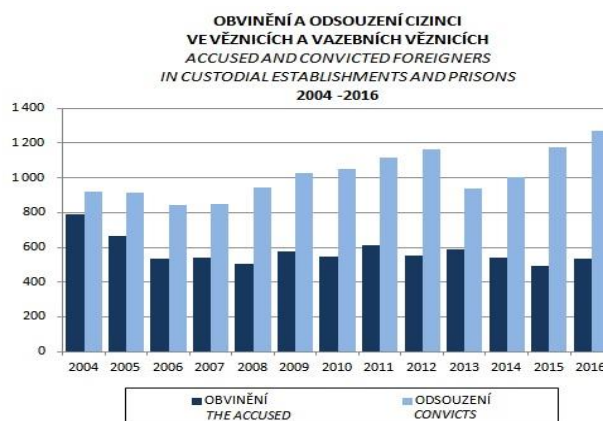
“Stav a vývoj kriminality v České republice je stále více ovlivňován mezinárodními souvislostmi. Kriminalita - zvláště pak její závažné formy jako terorismus, organizovaný zločin a ekonomická kriminalita představují na počátku dvacátého prvního století jedno z největších světových bezpečnostních rizik. Závažná trestná činnost převážně probíhá na širokém, většinou celosvětovém teritoriu, ohrožuje bezpečnost lidí, institucí, finančních systémů a podnikání, devastuje celé společenské útvary“ (Cejp, 2008, s. 14).

Je nepochybné, že celou řadu deliktů, jichž se cizinci na území ČR dopustí, nelze kvalifikovat jako trestné činy. Zpravidla se pak řeší jako přestupky či jiné správní delikty v režimu příslušných právních úprav (např. zákona o přestupcích, zákona o pobytu cizinců na území ČR, živnostenského zákona, daňových zákonů, aj.). V souvislosti s řešením těchto deliktů přichází u cizinců do úvahy represivní opatření v podobě správního vyhoštění, což je ukončení pobytu cizince na našem území z moci úřední.

„Vrcholem užití násilí ve světě je šířící se terorismus. Dnes již je těžko určit, co bylo prvotním impulsem k takovému stavu v moderní společnosti a předvídat další následky pokračujícího násilí. Je to problém nadnárodní, téměř světový, a není reálné očekávat, že ho lze místně vyřešit“ (Cejp, 2008, s. 31).

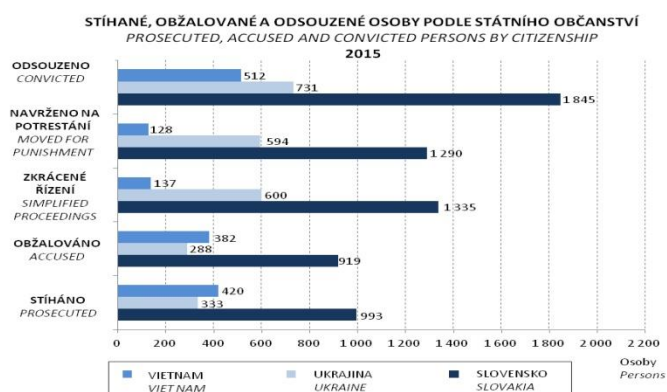
Z grafu č. 11 vyplývá, že počet obviněných cizinců neustále roste a naopak počty odsouzených cizinců v období posledních let klesají, ale v posledním období roku 2016 byl opět zaznamenán nepatrný nárůst počtu obviněných cizinců. Z uveřejněných statistik z ČSÚ vyplývá, že nejvíce páchají trestnou činností na území ČR Slováci, kdy jenom v roce 2015 jich bylo odsouzeno 1845 a následují podle státní příslušnosti Ukrajinci v počtu 731 odsouzených a Vietnamci v počtu 512 odsouzených. Cizinci těchto států mají také největší početní zastoupení na našem území. Při vzrůstajících počtech cizinců dochází pouze k mírnému zvýšení počtu cizinců, kteří páchají trestnou činností, což vidíme na počtech odsouzených cizinců a počtech vězňů z řad cizinců.

Graf 11: Počet cizinců obviněných a odsouzených v období let 2004-2016

Zdroj: ČSÚ 2018, pramen převzatý z Generálního ředitelství vězeňské služby ČR

Graf 12: Trestná činnost cizinců v roce 2015 podle státního občanství

Zdroj: ČSÚ 2018

Z uveřejněných statistik vězeňské služby je zřejmé, že počet uvězněných cizinců od roku 2006 neustále roste pouze s výjimkou roku 2013, kdy byl zaznamenán pokles počtu vězňů. Ke dni 31.12.2017 vězeňská služba eviduje ve věznicí celkem 1289 cizinců, což je k celkovému počtu vězňů v počtu 20271 celkem přijatelný poměr.

Tabulka 2: Počty vězňů na území ČR v porovnání občanů ČR a cizinců k 31.12.2017

Odsouzení	Česká republika	Cizí státní příslušnost	Celkem
muži	17 539	1 222	18 761
ženy	1 443	67	1 510
celkem	18 982	1 289	20 271

Zdroj: Vězeňská služba ČR 2017, (Statistická ročenka 2017, s. 115)

Graf 13: Počty cizinců ve věznicí v ČR v období let 2006 až 2017

Zdroj: Vězeňská služba ČR 2017, (Statistická ročenka 2017 s. 116)

Sankční opatření

V této části bych chtěl přiblížit, jaké možnosti jsou v současné době poskytovány platnou legislativou na úseku sankčních opatření v boji s nelegální migrací. V případě nelegálního pobytu na území ČR můžeme využít řešení ve smyslu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, kdy v ustanovení § 103 jsou definovány jednotlivé povinnosti cizince a v návaznosti na porušení jednotlivě stanovených povinností cizince definuje ustanovení § 156 přestupkové jednání cizinců se stanovenými sankcemi při porušení pobytového režimu cizince. Pro zjednodušení uvedeme pouze situace při neoprávněném pobytu na území ČR bez platného oprávnění k pobytu.

Ustanovení § 103 písm. n) zákona č. 326/1999 Sb., v platném znění uvádí, že „*cizinec může pobývat na území pouze s platným cestovním dokladem a vízem, pokud tento zákon nestanoví jinak*“. Toto jednání definuje ustanovení § 156 odst. 1 písm. h) zákona číslo 326/1999 Sb., kdy za tento přestupek lze uložit sankci až 5.000,- Kč. V příkazním řízení lze uložit částku 3.000,- Kč. V této souvislosti s ukončením pobytu na území lze využít dvě základní možnosti opatření. V prvním případě se jedná o institut rozhodnutí o **stanovení povinnosti k opuštění území** ve smyslu ustanovení § 50a zákona číslo 326/1999 Sb. V druhém případě se jedná o opatření přísnější, které nazýváme **správní vyhoštění** ve smyslu ustanovení § 118 a § 119 zákona číslo 326/1999 Sb.

Velice důležité je vymezení působnosti zákona, který se nevztahuje v souladu s ustanovením § 2 zákona č. 326/1999 Sb. na „*žadatele o udělení mezinárodní ochrany nebo na cizince, který je strpěn na území, azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany*“.

V případě občana Evropské unie a rodinného příslušníka občana Evropské unie postačí k pobytu na území pouze platný cestovní doklad a již není vyžadováno žádné další povolení k pobytu na území. Ostatní příslušníci třetích zemí musí při pobytové kontrole prokázat legálnost svého pobytu i platným oprávněním k pobytu, což je vízum nebo povolení k pobytu. Na základě zvláštního předpisu jsou stanoveny určité výjimky, tzv. úleva z vízové povinnosti, kdy se u stanovených států nevyžadují víza k pobytu na území. V dohodě o úlevách z vízové povinnosti je konkrétně definována délka pobytu bez víza a podmínky této úlevy. Přehled států, které jsou osvobozeny od vízové povinnosti, lze zjistit na Ministerstvu zahraničních věcí ČR nebo případně na Policii ČR.

Institut opatření v podobě stanovení povinnosti opustit území ve smyslu ustanovení § 50a zákona číslo 326/1999 Sb. je mírnějším opatřením, které pouze cizinci stanovuje lhůtu k opuštění území ČR a cizince dále nepostihuje zákazem pobytu. Toto opatření je využíváno

zejména u cizinců, kteří pobývají na území ČR nelegálně, ale současně jsou držiteli platného oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem Evropské unie. Dále se tohoto opatření využívá, je-li v řízení o správním vyhoštění zjištěno, že důsledkem rozhodnutí o správním vyhoštění by byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života cizince.

Dalším přísnějším opatřením je správní vyhoštění, které definuje ustanovení § 118 zákona č. 326/1999 Sb. jako „*ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince*“ (zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců). Zákon přesně definuje jednotlivé případy neoprávněného pobytu na území a stanoví pro tyto případy délku správního vyhoštění, tedy dobu, po kterou cizinci nebude umožněn pobyt na území EU. Maximální doba vyhoštění dosahuje 10 let. Ve zcela ojedinělých případech lze vyhostit občana EU nebo cizince s trvalým pobytem, ale toto připouští zákon pouze v případech závažného ohrožení bezpečnosti státu. Řízení ve věci správního vyhoštění nebo o stanovení povinnosti opustit území se vede v rámci správního řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

V případech, kdy cizinec maří výkon správního nebo soudního rozhodnutí, dochází ke spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání ve smyslu ustanovení § 337 odst. 1 písm. b) zákona číslo 40/2009 Sb., trestního zákoníku. V těchto případech o vině a trestu rozhoduje příslušný okresní soud.

4.3 Řešení nelegální migrace

Nalézt optimální řešení takto složitého problému jako je nelegální migrace je velice složité. Jde o celosvětový problém, který z historického pohledu nikdy neskončí. Lidé budou s ohledem na globální změny ve světě měnit svoje místa pobytu i nadále. Jestliže tak nebudou moci učinit legální cestou, bude jediným možným řešením nelegální migrace. Není zcela neobvyklé, že řada odborníků na nelegální migraci má zcela odlišné názory. Nelegální migrace se stále dynamicky vyvíjí s ohledem na globální změny ve světě a na přijatá opatření pro boj s nelegální migrací, což je z obecného hlediska zejména platná legislativa v oblasti migrace.

Prevence

Pod tuto oblast lze zahrnout účinnou a přehlednou legislativu, která vytvoří funkční nástroje pro boj s nelegální migrací. Zejména se jedná o podporovanou legální migraci, která vytváří určité regulátory ve spojení s projekty zaměřující se na prevenci a integraci cizinců. V případě podpory legální migrace je potřebné zajistit snadnou dostupnost informací na českých ambasádách, a to včetně všech služeb, tak aby se předešlo klientelismu.

„Prevence nelegální migrace je kromě kontrolní činnosti ve vnitrozemí také spojována s ochranou hranic. V jednotlivých zemích EU existuje v tomto ohledu řada různých legislativních postupů. Ať již jde o vízové změny ve vztahu k Schengenské dohodě, ustanovení nových administrativních a organizačních struktur, modifikace mechanismů ostrahy hranic nebo např. bilaterální a multilaterální dohody na téma tranzitu či kooperace se zeměmi původu migrantů. Aktivita zahrnují budování dalších elektronických identifikačních systémů či zdokonalování techniky pro ostrahu hranic“ (Drbohlav, 2008, s. 43).

V oblasti prevence nelegální migrace zůstává efektivním nástrojem předvstupní kontrola a návratová politika, spolupráce se třetími zeměmi, boj proti obchodování s lidmi a odhalování a důsledné postihy organizátorů nelegální migrace. V oblasti neoprávněného pobytu na území České republiky je pak hlavním nástrojem především kontrola pobytu cizinců. Součástí prevence nelegální migrace musí být efektivní propojení s opatřeními na podporu legální migrace, zejména v oblasti informovanosti o možnostech legální migrace, právech a povinnostech cizinců a rizicích spojených s nelegální migrací.

Dále je nutné v boji s nelegální migrací postupovat koordinovaně v rámci všech resortů a orgánů státní správy, neboť migrace přesahuje několik oborů, a tak s migrací a jejími důsledky bojujeme napříč veřejné a státní správy. Je nutné si předávat rychle informace potřebné k řádnému výkonu státní správy a postupovat co nejvíce koordinovaně. Zejména intenzita a četnost prováděných kontrol na úseku kontroly státní hranice, pobytové kontroly cizinců v návaznosti na kontrolu ubytovatelů při plnění ohlašovací povinnosti ve vztahu k cizincům a v neposlední řadě kontrola na úseku nelegálního zaměstnávání cizinců. K zajištění dostatečné a kvalitní kontroly je potřeba mít potřebné vybavení a dostatečné množství kvalitních lidských zdrojů k výkonu této činnosti. Populace všech členských států EU přitom rychle stárne a správně řízená imigrace by se proto mohla stát jedním z podpůrných opatření, které by přispěly ke stabilizaci sociálních systémů.

Represe

Jen minimum „nežádoucích“ cizinců je z EU deportováno. Miliony lidí se tak dále pohybují po státech EU a hledá další možnosti svého přežití mimo svůj domovský stát ve snaze vyhnout se svému návratu. Mnozí z nich jsou vykořisťováni svými zaměstnavateli a následně se stávají oběťmi obchodování s lidmi. Z této situace profitují zákon porušující zaměstnavatelé a lidé z prostředí organizovaného zločinu. Tato situace je nevýhodná pro celou společnost, kdy načerno pracující cizinci neplatí daně. Organizovaný zločin v podobě převaděčství, vydírání, obchodování s lidmi, obchodování s narkotiky a prostituce je často v rukou nejrůznějších zahraničních mafií. V návaznosti na tento problém jsou nákladné azylové systémy, které zatěžují státní rozpočty.

Do doby, než se nám podaří vyřešit návratovou politiku a důslednou ochranu státní hranice EU, nemůžeme nelegální migraci zastavit. Na území EU v současné době pobývá nekontrolovatelně několik milionů nelegálních migrantů, kteří nejsou důkladně prověřeni a dostatečně zaregistrováni, což přináší velké bezpečnostní riziko. Řešení se nenabízí mnoho. Státy Evropské unie nejčastěji sahají k restrikci. Ta však nepřináší uspokojivé výsledky. Důsledkem restriktivních opatření jsou rostoucí náklady na vždy nedostatečnou ochranu státních hranic, nulový přínos pro státní pokladnu ve formě daní a odvodů, růst cen převaděčů a nárůst vykořisťování cizinců. Pokud by se přistoupilo k masivnímu vyhoštění všech nelegálních cizinců, negativní ekonomické důsledky tohoto opatření by byly dalekosáhlé. Náklady na vyhledání nelegálních imigrantů a jejich deportace by byly astronomické. Některé sektory hospodářství (např. stavebnictví) by se jen velmi obtížně vyrovnávaly s odlivem zahraniční pracovní síly. Předpoklad, že volná pracovní místa by se zaplnila domácími pracovníky, není reálný.

Regularizace

Tento pojem lze jinými slovy chápat jako legalizaci neregulérního statutu imigrantů prostřednictvím zákona. Na jedné straně se stává jedním z účinných řešení nelegality cizinců, na straně druhé patří mezi nejvíce diskutované nástroje řízení migrace, neboť oslabuje moc státu při kontrole migračních pohybů na jeho území. Co do rozsahu lze jednotlivé regularizace rozdělit na generální, tj. pro všechny cizince bez oprávnění k pobytu, a regularizace speciální, tj. pouze pro určitou přesně vymezenou skupinu cizinců. Země, které k regularizaci nelegální migrace přistoupily (například Itálie, Řecko, Velká Británie, Portugalsko či Španělsko), zvolily zpravidla amnestii pro žadatele o azyl anebo amnestii pro

lidi bez oprávnění k pobytu. Regularizace je předmětem diskuze po celé Evropě. Česká republika k regularizaci zatím nepřistoupila.

Mezinárodní spolupráce a návratová politika

„Přestože Česká republika, stejně jako ostatní státy Evropského společenství, upřednostňuje u všech osob neoprávněně se nacházejících na území dobrovolný návrat, je třeba, aby pro případy, kdy taková osoba dobrovolný návrat odmítá, byly zajištěny mechanismy umožňující realizovat vyhoštění takové osoby z území. Mechanismem pro realizaci návratů osob, které odmítají využít možnosti dobrovolného návratu, jsou readmisní dohody. Hlavním účelem těchto dohod je usnadnit a maximálním možným způsobem urychlit proces readmise. Readmisí pak není jen samotný akt předání, ale řada kroků, které mu musí předcházet, počínaje zjištěním totožnosti a státního občanství dané osoby, popř. prokázání vstupu na území jedné smluvní strany z území druhé smluvní strany, vystavení dokladu až po skutečné předání. Podmínky, po jejichž splnění jsou smluvní strany povinny dotčené osoby přijmout, stanovují právě readmisní dohody“ (MVČR, 2018, online).

Je potřebné rozvíjet více mezinárodní spolupráci za účelem výměny potřebných informací a propojit pracovní skupiny, které se zabývají projekty a programy v oblasti návratů cizinců. Prioritou je výměna informací, znalostí a služeb v této oblasti mezi členskými státy, a tedy zvýšení efektivity návratů. V poslední době se intenzivně rozvíjí spolupráce s Agenturou FRONTEX, která koordinuje návratové operace. V současné době dochází k zintenzivnění spolupráce mezi MVČR a MZV ČR na vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady a generální konzuláty ČR. Rovněž se intenzivně rozvíjí projekty společných hlídek.

Dobrovolné návraty cizinců jsou realizovány společně s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Do oblasti dobrovolných návratů také patří institut tranzit pozemní cestou. Tranzit pozemní cestou se využívá v případě, že se cizinec, kterému bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území daného členského státu, rozhodne území opustit po zemi a bude tranzitovat přes jiné členské státy EU, kde však nemá platné oprávnění k pobytu ani k tranzitu. Principem tranzitů po zemi je v podstatě uznávání rozhodnutí o návratu včetně lhůty k opuštění území cestou výměny formulářů mezi dotčenými členskými státy.

5 BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKA

Největší riziko v rámci nelegální migrace představuje činnost organizovaných převaděčských skupin operujících na území celé EU, které využívají Českou republiku především k tranzitu do dalších schengenských zemí. Dalším rizikem je napomáhání k nelegálnímu pobytu, a to formou zneužívání různých institutů, jako je např. souhlasné prohlášení rodičů, účelově uzavíraná manželství, získání víza na základě účelového pozvání, předkládání padělaných potvrzení o ubytování, zaměstnání atd.

„Hrozbu mohou ve specifických případech představovat konkrétní imigranti anebo jejich masy. Tato dílčí hrozba může mít podobu terorismu, organizovaného zločinu, ale i šíření infekční nákazy, kulturních zvyklostí neslučitelných s naším právním pořádkem nebo snížené ochoty k integraci. Vedle typu imigrace, resp. imigrantů, může svou roli v podobě migrační hrozby sehrát i objem migračních toků a bezpečnost může ohrozit masová neřízená imigrace, která by mohla vyústit ve společenské nepokoje či radikalismus, a to jak na straně minority, tak majority“ (MVČR, 2019, online).

Migranti, pro které je ČR cílovou zemí a nelegálně pobývají na našem území, mohou taktéž představovat riziko z hlediska jejich sdružování se v uzavřených komunitách, kdy často využívají krytí svými legálně usazenými krajany. To představuje problém při monitorování nelegálních aktivit takových skupin, kdy je náročné do skupin pronikat a odhalovat trestnou činnost. Hlavními efektivními nástroji k odhalování a potírání nelegální migrace ve vnitrozemí ČR je realizace pobytových kontrol.

V oblasti tranzitní nelegální migrace lze konstatovat, že cizinci při cestě do západní Evropy využívaly Českou republiku jako tranzitní zemi ve velmi omezeném počtu. Další vývoj tranzitní nelegální migrace je závislý na postojích k migrační otázce v Německu, Rakousku a dalších členských zemích EU, dále na naplňování dohody s Tureckem a na vývoji situace v zemích původu nelegálních migrantů. V případě změny postoje k přijímání utečenců nebo při přehrazení současné migrační trasy hrozí zvýšení migračních rizik pro území ČR.

V oblasti nedovoleného překročení vnější hranice je stále častěji využíván cizí cestovní doklad, tedy předložení cestovního dokladu neoprávněným držitelem (tzv. cestování na podobu) nebo pozměnění fotografie oprávněného držitele. Jedním z účelů hraniční kontroly je zamezit vstupu osob, které jsou hrozbou pro bezpečnost a veřejný pořádek. Nejen z tohoto důvodu, ale i v reakci na teroristické útoky, vydávají státy světa cestovní doklady se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji (čip).

„Problematiku migrace nelze chápat odděleně od vývoje mezinárodní situace v nejbližším sousedství i zemích původu. Z tohoto důvodu je třeba zaměřit se primárně na zdroje migrace – politické řešení konfliktů v zemích původu migrace, boj proti terorismu, boj proti převaděčům, zajišťování podmínek pro návrat migrantů a jejich zapojení do rekonstrukce země. V této souvislosti je rovněž nutné poskytnout pomoc a asistenci zemím bezprostředně sousedícím s ohnisky konfliktů“ (MVČR, 2019, online).

Migrační politika

Migrační politika ČR musí vést k posilování pozitivních aspektů migrace a k co nejúčelnějšímu potírání negativních jevů a s migrací spojených rizik. Jen tímto způsobem zajistí bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a dostojí svým mezinárodním závazkům.

„Česká republika, i Evropská unie jako celek, musí účinně prosazovat a provádět migrační politiku s jednoznačnými východisky, mezi která patří přijímat legální migranty a usnadnit vstupní procesy se zřetelem na potřebu zachování konkurenceschopnosti v globálním ekonomickém prostředí; dále migrantům, kteří vědomě nezvolí legální cestu do Evropské unie, nebo jsou k tomuto donuceni vnějšími okolnostmi, zajistit přístup k mezinárodní ochraně nebo návrat do zemí původu. Současně zajistit takovou míru integrace cizinců trvale pobývajících na území České republiky, která zamezí bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům a povede k soudržnosti společnosti a ochraně práv jejích členů“ (MVČR, 2018, online).

Giovanni Sartori se zamýšlel nad otázkou přistěhovalectví a konstatoval, že *„Imigrační politika, která hází všechno do jednoho pytle a neumí a nechce rozlišovat mezi různými odlišnostmi, je chybná a odsouzená k neúspěchu. Musíme si položit tři základní otázky. První zní: Koho máme integrovat? Druhá zní: Jak ho máme integrovat? A na konec se musíme zeptat. Proč ho máme integrovat?“ (2005, s. 65).*

Migrační politika České republiky i společné politiky Evropské unie mohou být zároveň prováděny jen tehdy, pokud v oblastech s platnými společnými unijními pravidly budou tato pravidla dodržována všemi partnery. Nelegální migrace není na ústupu, což dokazuje malá úspěšnost dosud přijímaných opatření. Migrační politiky jednotlivých států nejsou schopny adekvátně reagovat na ekonomické nebo sociální faktory, které působí a ovlivňují migraci ve společnosti.

6 INTEGRACE CIZINCŮ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ

Autoři Jakoubková Budilová a Hirt definují pojem integrace jako „...soužití jednotlivců ze dvou či více skupin s odlišnými kulturními vzorci, pravidly chování, stupnicemi hodnot apod., které umožňují jednotlivcům náležejícím do jakékoli z těchto skupin ponechat si jejich specifika, a zároveň zaručuje členům všech těchto skupin rovnoprávné postavení, nedochází tedy k diskriminaci členů některé skupiny“ (2005, s. 10).

Proces integrace cizinců umožňuje postupné začlenění cizinců do české společnosti. Cílem integrace je oboustranně nekonfliktní soužití cizinců a majoritní společnosti. Jinak řečeno jde o soběstačnost přistěhovalců, která cizincům umožní vést nezávislý život, pokud jde o bydlení, zaměstnání, vzdělání, sociální síť a participaci ve společnosti. Při prvním setkání s migranty v sobě velice často pociťujeme dojmy setkání s něčím novým, co nás na jedné straně zajímá, ale na druhé straně vyvolává neklid a obavu z něčeho neznámého. Pojetí kultury, kterou každý migrant sebou přináší, může být zcela odlišný od naší kultury a z tohoto pohledu bude následně docházet ke střetům a k vzájemné interakci.

Své priority v otázce integrace cizinců Vláda ČR vyjádřila v usnesení č. 11 ze dne 9.1.2017, které se týká koncepce integrace cizinců. Za zásadní priority v oblasti integrace cizinců označila „znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost, sociokulturní orientace ve společnosti, vztahy mezi komunitami a princip postupného nabývání práv cizinců v návaznosti na postupné nabývání vyšších pobytových statusů na území České republiky. V návaznosti na opatření z minulých let bude důraz kladen na posílení informovanosti cizinců i majority a na prohloubení komunikace se širokou veřejností o problematice migrace a integrace ve vztahu k občanům i k cizincům“ (MVČR, 2018, online).

„Člověku lišícímu se etnickou příslušností nerozumíme, nedomluvíme se s ním, neznáme zvyklosti kultury, k níž patří, jeho úprava zevnějšku nám může připadat nevhodná či směšná. Je jiný. Podmínkou úspěšné integrace je i změna postojů majoritní společnosti. Jednou z největších potíží jsou komunikační problémy. Člověk, který nemá potřebné jazykové kompetence, se dostává do role sociálně handicapovaného jedince“ (Pastrňák, 2008, s. 5).

Autor Niessen, který je považován za odborníka v oblasti integrace uvádí, že „... integrace přistěhovalců vyvolává řadu diskusí v celé Evropské unii. Většina členských států je ovlivněna migračními pohyby. Některé země se změnily z emigračních na imigrační, což má za následek, že jsou mnohdy poprvé konfrontovány s problematikou integrace. Vzhledem k rozmanitosti přístupů k integraci se neustále hledá odpověď na otázku

„jak podporovat integraci“. Koncepce integrace je v každém státě odlišná. Příčinou jsou především různé politické režimy a odlišnosti v úloze vlád“ (2005, s. 9).

Ministerstvo vnitra ČR uvádí, že politika integrace cizinců bude nadále spočívat především na níže uvedených principech:

- praktické spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace,
- efektivity integračních opatření,
- zvyšování informovanosti všech aktérů v procesu integrace,
- jasných a uchopitelných výsledků všech integračních aktivit,
- nových nástrojů (přímá spolupráce s obcemi, emergentní projekty obcí),
- podpory rozvoje občanské společnosti - zejména pak v regionech v souvislosti s vytvářením regionálních integračních center (MVČR, 2018, online).

Při začleňování cizinců do naší majoritní společnosti musíme i my sami svým aktivním přístupem přispět k hladkému průběhu tohoto procesu. Celá tato práce poukazuje na fakt, že dnešní Česká republika je multikulturní společností a s tímto faktem se budeme muset i v budoucnu umět vypořádat. Česká republika se, jako součást otevřené Evropy, dnes již není schopna uzavřít před okolním světem. Proto musíme cizincům, kteří se opravdu chtějí v České republice usadit, být při jejich nové cestě nápomocni.

6.1 Modely integrace

Podle autorů Baršová, Barša (2005, s. 35), kteří se zabývají problematikou přistěhovalectví, lze rozdělit jednotlivé modely integrace do třech základních typů, podle míry začlenění jednotlivce do hostitelské společnosti na:

1. asimilacionismus (Francie)
2. hierarchicky kulturní pluralismus (Velká Británie)
3. diferenciovaná inkorporace (Německo)

U každého modelu integrace je uváděn charakteristický příklad státu, kde je daný model uplatňován. Toto základní rozdělení nám pro potřebu práce postačí. S odstupem času se v jednotlivých zemích, kde jsou uplatňovány jednotlivé modely integrace, diferencují různé problémy a úskalí jednotlivých modelů. Všechny tři základní modely se v čase vyvíjejí ve snaze najít další cestu. Některé země ve své historii prošly všemi modely jako např. Austrálie a USA.

„Všechny západní země hledají v posledních zhruba deseti letech náležitou rovnováhu mezi asimilacionismem (s jeho paradigmaty v integračních politikách Francie) a multikulturalismem (s jeho paradigmatem v integračních politikách Británie). V této snaze

dochází k hledání další nové cesty integrace. Někteří odborníci hlásí návrat k asimilaci. Ve své podstatě jde o toleranci a ocenění kulturní různorodosti občanské společnosti a na politické rovině hlásí jasný důraz na nezbytně pevné vazby k národu. Rovněž respektuje kulturní pluralitu, aniž by segregovala skupiny a hlásá společenskou integraci jednotlivců, aniž by vnucovala jediný životní způsob“ (Baršová a Barša, 2005, s. 49).

Asimilacionismus

„Asimilační model, jehož prototypem je Francie, jsou přistěhovalci přijímáni jako stálí a rovnoprávní členové společnosti za podmínky, že se asimilují do dominantních kulturních vzorců a učiní z příslušnosti k občanskému národu jedinou politicky a veřejně relevantní formu své kolektivní příslušnosti. V tomto typu integrace dochází k podrobení slabého silnému. Ze kterého následně pramení donucení a útisk. Základní jednotkou integrace se stává jedinec“ (Baršová a Barša, 2005, s. 36).

Podle Drbohlava *„proběhne asimilační integrace pouze za předpokladu, že opustí menšina zvyky a hodnoty, které ji činily odlišnou, a přizpůsobí se společnosti většinové. V modelu asimilace je imigrace vnímána jako trvalá a je považována za poslední etapu integrace“ (2001, s. 25).*

Tento model neuznává kulturní rozmanitost a dochází k procesu, že dominantní kulturní společnost pohltí ostatní odlišné kulturní skupiny, které se postupně přizpůsobí majoritní společnosti. Ve své podstatě říká, ty nejsi náš, a pokud zde chceš být, jednej tak, jak je v naší společnosti běžné a zažité. Následně se jedinec snaží přizpůsobit svému okolí.

Multikulturalismus

„Tento model uznává zásady kulturního pluralismu, jehož prototypem je Velká Británie. Imigrace je vnímána jako trvalá. Společnost přistupuje k přistěhovalcům jako ke kulturně odlišným komunitám, které se mají harmonicky sžít v rámci širšího politického celku. Základní jednotkou integrace tvoří etnicko-kulturní skupina, tedy komunita. Imigranti získávají stejná práva, aniž by se museli vzdát své kultury“ (Baršová a Barša, 2005, s. 36).

„Dnes na celém světě žijí ve většině zemí i příslušníci všech ostatních zemí tohoto světa. Dochází tedy k silnému kulturnímu směšování. Dále se denně díky komunikačním médiím dozvídáme o ostatních zemích a zvycích daleko více, než jsme mohli dozvědět za týdny nebo měsíce, vedle komunikačních médií by bylo třeba zde samozřejmě uvést také moderní dopravní prostředky. To nové spočívá tedy v tom, že zdroje, ze kterých čerpají dnešní jednotlivci své kulturní vzory a záliby, v žádném případě již prostě nemusejí být nacionální, ale mohou být značně internacionální“ (Pongs, 2000, s. 240).

Multikulturalismus znamená, že všechny kultury a rasy si jsou rovny. Vzájemný respekt a tolerance budou rozdílné rasy či etnika vnímat jako vzájemný prospěch po dobu společného soužití na stejném území. Jde tedy o spravedlivý přístup jak se vyrovnat s růzností ve společnosti. Příčinou problémů s integrací nejsou samotní lidé, ale společnost si pod tímto procesem představuje, že se přizpůsobíme něčemu starému. My naopak musíme rekonstruovat staré a zažité.

Diferenciovaná inkorporace (model hostujících dělníků)

„Jinými slovy nazývaný též etnicko-exklusivistický model, jehož prototypem se stalo až do konce 90 let západní Německo. Tato imigrace je podmíněna potřebami trhu práce a pobyt pracovníků je chápán jako dočasný. Společnost tak neusiluje o zlepšení právního postavení cizinců a nemusí řešit důsledky kulturní odlišnosti. Naopak jejich udržování je chápáno jako záruka, že se později pracovníci vrátí zpět do svých zemí“ (Baršová a Barša, 2005, s. 36).

Německo hostující dělníky tehdy nepřijalo jako trvalé přistěhovalce, ale pouze jako podřadné účastníky trhu práce. Z toho pramení nastavené pevné rozdíly mezi přistěhovalci a majoritní společností. Tuto bariéru mezi oběma skupinami je velice obtížné překonat. V Německu byl v roce 2016 zaveden nový integrační zákon a je zde patrný obrat, který charakterizuje důraz na občanskou integraci. Podobu zákona ovlivnil příchod velkého množství migrantů v roce 2015. Cíl této novodobé integrace je spatřován ve skutečnosti, že lidé by neměli žít vedle sebe, ale spolu a z toho pramení soubor uznávaných společných hodnot společnosti. Současná Německá společnost realizuje určitý humanistický a rovnoprávný přístup k otázkám migrace.

6.2 Přístup české společnosti k migrantům

České společnosti nelze upřít snahu otázku integrace cizinců řešit, neboť si uvědomuje stále se zvyšující počet cizinců, kteří na území ČR žijí, a současně chce zajistit občanům klidné soužití s migranty. V našich podmínkách veřejnost vnímá integraci stále převážně asimilačně, tj. přizpůsobení migrantů majoritní české kultuře. Odpovědnost za integraci společnost přisuzuje primárně migrantům, kteří se mají adaptovat, a nehovoří tak o nutnosti vzájemného přijetí. Společnost tak předpokládá, že se cizinec vzdá svých kulturních, jazykových a sociálních odlišností a přizpůsobí se většinovému obyvatelstvu. Integraci je však nutno správně chápat jako dynamicky obousměrný proces vzájemného přizpůsobování všech obyvatel, tj. jak ze strany migrantů tak i většinové společnosti. Pro úspěšnou integraci je potřebné zejména zajištění vzájemného dodržování lidských práv a sociokulturních

norem, a dále vytvoření vhodných podmínek přijímající společnosti v ekonomické, společenské, politické a kulturní oblasti.

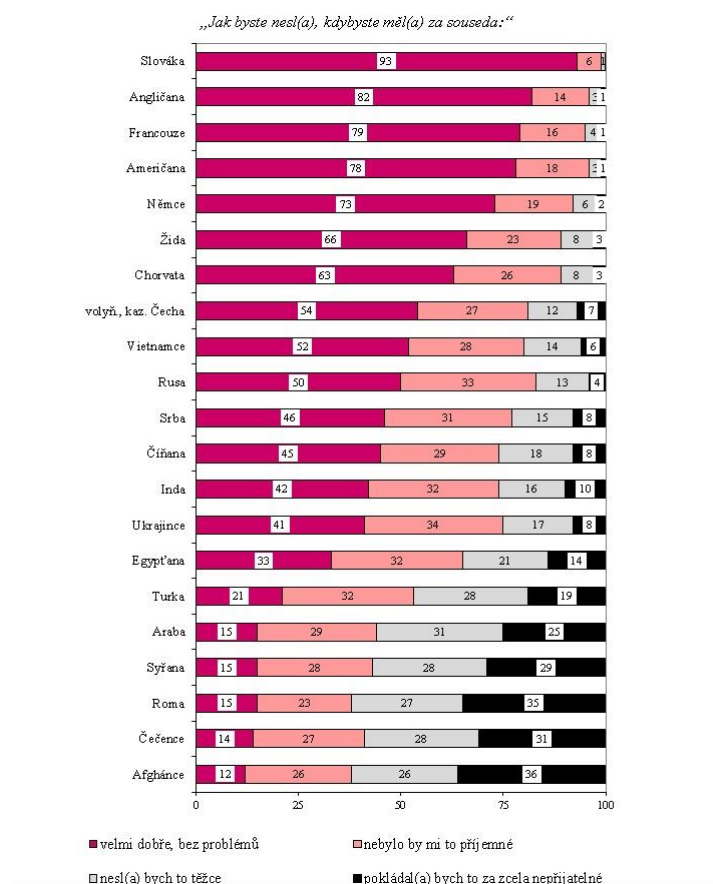
V současné době se snaží ČR tak jako ostatní státy v EU uplatnit v oblasti integrace cizinců tzv. model multikulturalismu, který předpokládá legitimitu kulturní a sociální různorodosti etnických menšin ve společnosti, kdy vedle sebe mohou žít obyvatelé různých kulturních a sociálních vyznání, aniž by vznikala xenofobie či sociální diferenciaci. Obecně se tedy jedná o proces velice složitý, který má navodit mezi většinovou společností a cizinci harmonii názorovou a kulturní. V posledních letech došlo ke změnám, neboť Češi se stále více setkávají s cizinci (nejčastěji v zaměstnání) a tyto setkání přispívají k vyšší míře tolerance a částečné otevřenosti. Obecně lze konstatovat, že čím je cizinec více odlišný, je integrace těžší a složitější. Stále platí, že majorita je schopna přijmout spíše menšinu, která se od společnosti moc neodlišuje. Rovněž situace ve světě v oblasti stále sílící migrační vlny, která směřuje do Evropy, a vážné obavy z dalších možných teroristických útoků ve světě nepřispívají k harmonii v oblasti integrace.

6.3 Aktuální vztah české veřejnosti k cizincům

Vztah české veřejnosti k cizincům je na území ČR zjišťován dlouhodobě. Toleranci a vstřícnost k jednotlivým národům a etnikům, jejichž příslušníci žijí v České republice, můžeme zkoumat prostřednictvím ochoty lidí mít je jako sousedy. Ke zodpovězení této otázky jsem využil uveřejněného výzkumu ze dne 7.4.2016, který prováděl Ústav empirických výzkumů Praha STEM a byl pojmenován „Vztah občanů ČR k různým národům a etnikům.“

Vyhotovení zprávy předcházelo terénní šetření, které probíhalo od 16.3.2016 do 23.3.2016. Respondenti, celkem jich bylo 1.050, byli vybíráni kvótním výběrem mezi obyvateli České republiky ve věku starší 18 let. Data byla sbírána osobním rozhovorem tazatele s respondentem na základě standardizovaného dotazníku.

Graf 14: Tolerance občana ČR k jednotlivým národům mít je za souseda v roce 2016

Zdroj: Ústav empirických výzkumů Praha STEM, 2016

Tradičně nejlépe jsou českou veřejností vnímáni Slováci – bezproblémový postoj k nim vyjádřilo 93 % dotázaných. Více než tři čtvrtiny veřejnosti by bez problémů přijaly za souseda Angličana (82 %), Francouze (79 %), Američana (78 %). Mírně nižší podíl lidí by neměl problém žít se sousedem Němcem (73 %). Více než polovina lidí by velmi dobře přijala za sousedy Vietnamce (52 %). Polovina lidí (50 %) by neměla problém mít za souseda ruského občana. Více než dvě pětiny veřejnosti by bez problémů přijaly sousedství Srbů (46 %), Číňanů (45 %), Indů (42 %) a Ukrajinců (41 %). Turci a Syřané se řadí spolu s obecně pojmenovanými Araby, dále Čečenci a Afghánci do skupiny nejméně přijatelných národností. Bez problémů by je přijala pouze zhruba necelá pětina občanů.

6.4 Bariéry a překážky integrace cizinců

„Cizinci přicházejí do České republiky z různých zemí a kultur, s odlišným vzděláním a jazykovým vybavením, finančním a rodinným zázemím. Nesou si s sebou vlastní minulost, která formovala jejich životní dráhu, hodnoty a postoje. Mohou se odlišovat svým vzhledem,

ale také sny a očekáváními, vírou, zájmem o setrvání a začlenění v ČR.“ (Rákoczyová a Trbola, 2008, s. 32)

Bariéry jsem rozdělil do tří základních kategorií: na překážky kladené institucemi a legislativou, na bariéry plynoucí z postojů majoritní společnosti a dále na překážky, které jsou na straně cizince, kde to jsou problémy a obavy z jejich integrace.

Překážky kladené institucemi a legislativou

V této oblasti se setkáváme s překážkami na straně státu, který klade nemalé administrativní a legislativní bariéry integrace. Byrokracie v otázkách integrace je velká, ale s ohledem na objem finančních prostředků, který stát na tuto činnost uvolňuje je pochopitelná. Současně legislativní rámec cizinecké agendy v podobě zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, nemá zapracován vůbec koncept integrace cizinců. Náročné administrativní a úřední procesy mohou být cizinci znevýhodněny. Nelehké postavení na trhu práce přináší cizincům zaměstnání prostřednictvím agentur práce. Z toho pramenící nestabilita, která ovlivňuje možnost plánování rodinného života a následné integrace.

Překážky plynoucí z postojů majoritní společnosti

„Pro většinovou společnost, která byla převážně socializována v etnicky homogenním prostředí, představují přistěhovalci potenciální nebezpečí a vzbuzují obavy. Obraz, který si domácí populace vytváří o cizincích, je poznamenán nízkou informovaností o jejich životě azkreslen způsobem jejich medializace. Česká společnost je pak respondenty hodnocená jako skrytě xenofobní, s mírně negativním postojem k nově příchozím, který se však zpravidla neprojevuje v otevřených konfliktech. Cizinci, kteří se v ČR chtějí usadit, proto musí překonávat předsudky, stigmatizaci a lhostejnost ze strany přijímající společnosti. Přetrvávání těchto bariér pak ústí ve vzájemnou uzavřenost“ (Rákoczyová a Trbola, 2008, s. 32).

K překonání negativních postojů ze strany majoritní společnosti je nezbytné posílení informovanosti majority o podmínkách života cizinců v ČR a dále informovat o přínosu migrace a významu integrace pro vzájemné harmonické soužití a nekonfliktní vztahy mezi komunitami.

V zájmu harmonického soužití i prevence vzniku napětí mezi cizinci a majoritou je třeba podporovat otevřenost společnosti, vzájemnou komunikaci a aktivity propojující obě strany - cizince i majoritu. Komunikace mezi cizinci a majoritním prostředím, vytváření sociálních sítí a rozvíjení mezikulturního dialogu je nezbytné pro toleranci, eliminaci xenofobie, rasismu a dalších negativních jevů.

Překážky na straně cizince

„Zájem a úsilí cizinců o integraci do české společnosti pak představuje druhou stranu mince – obavy a lhostejnost cizinců mohou působit jako jedna z bariér na straně přistěhovalců. Pro jejich začlenění je nejvýznamnější překonání jazykové bariéry, které je považováno za klíčový faktor sociální integrace. Zvládnutí jazyka je dáno nejen úsilím jednotlivce, ale také dostupností jazykového vzdělávání, která je ovšem zejména v menších městech hodnocená jako nízká. Jazyková bariéra významně ovlivňuje nejen možnosti interaktivní integrace, ale také integrace strukturální. Zejména v oblasti začlenění na pracovní trh představuje znalost češtiny předpoklad pro získání pracovního místa odpovídajícího kvalifikaci pracovníka, resp. pro získání lépe placeného zaměstnání“ (Rákoczyová a Trbola, 2008, s. 33).

Jelikož integrace je oboustranným procesem, který musí být založen na vůli k integraci a na vzájemném přínosu pro obě strany, je nezbytné motivovat cizince k zapojení do společnosti, umožnit jim aktivně a iniciativně se podílet na realizaci integračních aktivit, do vzájemných kontaktů zapojovat nové subjekty.

6.5 Integrační politika v ČR

„Základním koncepčním nástrojem utvářené politiky na úseku integrace cizinců je aktualizovaná Koncepce integrace cizinců. Tento materiál na základě analýzy ukazatelů integrace definuje bariéry integrace a nastavuje záměry politiky integrace cizinců v ČR, včetně uvedení konkrétních opatření. Cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou občané třetích zemí (tj. zemí mimo Evropskou unii, Evropský hospodářský prostor a Švýcarsko) pobývající legálně na území České republiky. Ve výjimečných případech mohou být součástí cílové skupiny také občané EU/EHP a Švýcarska. Cílovou skupinou integrace je i majoritní společnost. Za cílovou skupinou integrace nejsou považováni žadatelé o mezinárodní ochranu, ač jim bude umožněno využívat relevantních integračních nástrojů podle jejich potřeb v přímé návaznosti na Státní integrační program“ (MPSV, 2018, online).

„Politika integrace cizinců je vnímána jako nedílná součást legální migrační politiky a musí tedy na vývoj migrace reagovat. Politika integrace cizinců bude nadále zaměřena nejen na podporu začlenění legálně pobývajících cizinců do společnosti, ale zejména na prevenci případných problémů v oblasti imigračních komunit a jejich vztahu s majoritou. Cílem všech aktivit integrační politiky je předcházet vytváření uzavřených komunit

imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Cílem je zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země“ (MVČR, 2018, online).

Proces integrace je složitý a je podmíněn mnoha faktory. Mezi nejdůležitější faktory patří migrační a azylová politika země, dále také přístup majoritní společnosti k cizincům. Migranty, kteří se rozhodnout natrvalo usadit v dané cílové zemi, čeká složitý proces adaptace, která je ovlivněna samotnými migranty, ale také závisí zejména na kulturní blízkosti migrantů a majoritní společnosti, dále na migračním pohybu daného etnika, jakož i geografická poloha, tedy vzdálenost zdrojové a cílové země.

Při realizaci integrační politiky musí být zajištěn koordinovaný postup všech státních orgánů, dále orgánů územní samosprávy, včetně nevládních organizací zabývajících se migrací a integrací cizinců, při dostatečném financování jednotlivých programů zabývajících se integrací ze strany státu, který současně nebude klást překážky legální migraci.

7 ŠETŘENÍ MAPUJÍCÍ PROBLÉMY MIGRACE A NÁSLEDNÉ INTEGRACE CIZINCŮ

Náplní praktické části bakalářské práce je provést orientační šetření, které má hledat bariéry a míru integrace cizinců do majoritní české společnosti. K danému tématu práce jsem zvolil metodu dotazníkového šetření. Hned od počátku, kdy jsem se zamýšlel nad tématem a tvorbou bakalářské práce, jsem své úvahy na dané téma konzultoval s kolegou Mgr. Tomášem Hammerschmiedem, který mi následně nabídl, zda bych neměl zájem navázat na jeho šetření, které uskutečnil v roce 2008 a které bylo podkladem pro zpracování diplomové práce na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

Tato myšlenka se mi jevila jako velice zajímavá, neboť běh času nejde zastavit, ale vývoj a historie mohla změnit myšlení a postoje cizinců, případně institucí, které se zabývají problematikou integrace cizinců, a provedený výzkum z mého pohledu získává další dimenzi, neboť v případě provedení vlastního šetření bych byl o tato zjištění ochuzen. Od provedení průzkumu v roce 2008 uběhlo už řadu let a za tuto dobu se z pohledu historie změnilo mnoho věcí a svět za tuto dobu prošel např. jak hospodářskou krizí a nyní se nachází v krizi migrační. Se souhlasem autora budou uskutečněná šetření v roce 2008 a jejich výsledky použity v mé bakalářské práci jako srovnávací materiál s nově zjištěnými výsledky mého vlastního šetření.

Výsledky šetření budou přínosné pro mou osobu v mé další práci při výkonu profese policisty cizinecké policie, tak i pro kompetentní činitelé, kteří pracují s cizineckým prvkem. Svou bakalářskou práci bych rád nabídl k dalšímu využití pro potřeby Odboru cizinecké policie v Hradci Králové a současně také Odborům Kovo Kvasiny, které hájí potřeby a práva zaměstnanců závodu Škoda Auto Kvasiny, tedy i práva cizinců, kteří zde pracují.

7.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem praktické části průzkumu je zjistit, jaké postoje zaujímají cizinci k otázce integrace a do jaké míry jsou ochotni se plně začlenit do majoritní české společnosti. Nově zjištěné výsledky vlastního šetření jsou následně porovnány s výsledky šetření z roku 2008. Průzkum dále zjišťuje, zda se cizinci setkali s projevem rasismu či diskriminace vůči své osobě od české společnosti, míru sympatií cizinců k české společnosti a jejich jazykové kompetence, tj. mají-li cizinci odpovídající znalosti českého jazyka pro život ve společnosti.

Má provedená šetření budou porovnány s šetřením z roku 2008. Pro relevantní posouzení výsledků bude cizincům položena stejná skladba otázek, jako v šetření předchozím.

S odstupem času bude zajímavé pozorovat, zda česká společnost změnila postoj k cizincům, nebo zda se u cizinců změnila míra ochoty jejich integrace. Vzhledem ke skutečnosti, že proces integrace je dlouhodobý proces a ovlivňuje ho zejména bezpečnostní a politická situace ve světě, tak i migrační tlaky, bude zajímavé, zda objevíme nová zjištění v otázce integrace cizinců.

V daném případě byla zvolena dotazníková metoda s ohledem na povahu zjišťovaných informací a počet respondentů. Dotazník by měl zodpovědět otázky, které mají za úkol zjistit míru ochoty integrace cizinců, dále pak postoje české majoritní společnosti vůči cizincům ve smyslu zda se projevuje rasismus či diskriminace, ale také zjistit základní údaje o cizinci jako je věk, pohlaví a státní příslušnost. U realizovaného průzkumu nebude nutné provést předvýzkum, neboť požadované údaje a srozumitelnost otázek byly dostatečně ověřeny již v roce 2008.

7.2 Zkoumaná skupina

Zkoumanou skupinu tvoří cizinci, kteří pracují nebo bydlí v bezprostředním okolí průmyslové zóny Kvasiny. Jednotlivé dotazníky byly distribuovány cizincům prostřednictvím nejvýznamnějších zaměstnavatelů cizinců v průmyslové zóně Kvasiny a také prostřednictvím ubytovatelů cizinců. Z tohoto pohledu se může částečně změnit skladba výzkumné skupiny cizinců, neboť v roce 2008 to byli cizinci, kteří navštívili pracoviště cizinecké policie v rámci Královohradeckého kraje. Výběr skupiny respondentů je čistě náhodný s cílem oslovit v krátkém čase co nejvíce respondentů, kteří žijí a pracují v průmyslové zóně Kvasiny, neboť část práce se přímo věnuje problematice cizinců v průmyslové zóně Kvasiny. Dotazníkové šetření bylo prováděno od 18. 06.2018 do 27.09. 2018.

7.3 Plán a metoda výzkumu

Pro sběr údajů byla použita explorativní metoda dotazování formou písemného dotazníku. *„Jak už název naznačuje, slovo „dotazník“ se spojuje s „dotazováním“. Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů. Tato frekventovanost je často dána lehkou*

konstrukcí dotazníku. Výsledkem někdy bývají i dotazníky, které jsou sestaveny nesprávně, nevhodně se zadávají a někdy i nesprávně vyhodnocují. Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů. Myslí se tím získávání údajů o velkém počtu odpovídajících. Proto se dotazník považuje za ekonomický výzkumný nástroj. Můžeme jím získávat velké množství informací při malé investici času“ (Gavora, 2000, s. 99).

V předešlém výzkumu v roce 2008 bylo respondentům položeno celkem 24 otázek a součástí tohoto výzkumu bylo zjišťování míry spokojenosti s prací cizinecké policie. Této oblasti se ve svém výzkumu věnovat nechci, a tak jsem zredukoval počet otázek. Respondentům bude v dotazníku položeno celkem 16 otázek. Dotazník obsahoval pokyny k jeho vyplnění, dále vysvětlení významu a cíle dotazníku. Z důvodu snadnějšího zpracování a proto, aby respondenti ke každému tématu zaujali určité stanovisko, budou použity uzavřené dichotomické otázky. Pokud respondenti na otázku z nějakého důvodu neodpovědí, bude ve vyhodnocování uvedeno stanovisko „BEZ“. Uzavřené otázky budou použity také proto, že v případě, kdyby cizinci odpovídali ve svém mateřském či jiném jazyce, znamenalo by to při vyhodnocování enormní finanční zatížení spojené s ohodnocením přizvaných tlumočnicků. Osobní otázky, ve kterých jsou činěny dotazy na pohlaví, věk a státní příslušnost, budou záměrně zařazeny na konec dotazníku, aby případně neodradily respondenty od vyplnění celého dotazníku. Vzhledem ke skladbě cizinců a z důvodu větší srozumitelnosti jsou níže uvedené otázky i poučení v dotazníku přeloženy do 6 jazykových mutací, a to do anglického, rumunského, německého, polského, ruského a vietnamského jazyka.

Distribuce dotazníků byla prováděna přes zaměstnavatele cizinců prostřednictvím osob, kterým důvěřují nejvíce, tzv. koordinátory zaměstnání a dále také prostřednictvím významných ubytovatelů, kteří zahraničním dělníkům poskytují ubytování.

7.4 Formulace hypotéz a jejich zdůvodnění

„Hypotéza je vědecký předpoklad. To znamená, že byla vyvozena z vědecké teorie – z toho, co je o daném problému teoreticky zpracováno. Dobré hypotézy si vyžadují mnoho četby, literatury a mnoho přemýšlení. Dále může hypotéza vzniknout na základě osobní zkušenosti výzkumníka, jeho pozorování a predikce. Při tvorbě hypotéz se uplatňuje invence a důmyslnost autora. Hypotéza tedy není jakýkoliv předpoklad, hádání, „střílení do prázdna“. Musí důsledně vycházet z poznatků, které jsou o zkoumaném jevu známy, nebo z praktických zkušeností výzkumníka. Tyto teoretické poznatky i praktické zkušenosti se musí posunout dále a zjištěními z výzkumu potvrdit nebo vyvrátit. Nic víc a nic méně. Ale i tak je

to velký úkol, důležité postavení, které hypotéza ve výzkumu zastává. Hypotézy rozvíjejí naše poznání tak, že potvrzují nebo zpochybňují určitou teorii, a tím ji připravují na empirické prozkoumání“ (Gavora, 2000, s. 50).

„Formulace hypotéz naznačují, jakým způsobem se bude hypotéza potvrzovat nebo vyvracet. U hypotézy, ve které se hovoří o rozdílech, se potvrzují statistické metody na zajištění významnosti rozdílů“ (Gavora, 2000, s. 53).

Ke stanovení hypotézy H1 a H2 došlo na základě realizovaného průzkumu v roce 2008. Obě jsou záměrně formulovány podobně, aby mohlo dojít k porovnání předchozích a nově získaných výsledků. Hypotézu H3 jsem stanovil na základě předpokladu, že Češi se umístí v celkovém hodnocení na prvním místě mezi všemi zkoumanými skupinami a stanou se nejsympatičtějšími mezi cizinci.

Hypotéza H1

Více než nadpoloviční většina všech dotazovaných cizinců má zájem žít v České republice a plnohodnotně se začlenit do české společnosti.

Při stanovení této hypotézy vycházím ze svého profesního života, jakožto pracovníka cizinecké policie a dále také z běžného kontaktu s cizinci, kteří mne v blízkosti průmyslové zóny Kvasiny bezprostředně obklopují a jsou součástí běžného života obyčejného člověka. Ke stanovení hypotézy mne vedou různé statistické přehledy k cizincům a již uskutečněný výzkum v roce 2008.

K této hypotéze se vztahuje prvních 10 otázek, přičemž otázky č. 1, 2 a 3 jsou stěžejními, a proto patří k hlavním otázkám. Podpůrné otázky, které doplňují danou problematiku, jsou otázky č. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. K vyslovení výroku o hypotéze je potřebné stanovit kritéria. Pro potvrzení hypotézy stanovuji kritérium, že hypotéza bude potvrzena za předpokladu, že respondenti v 70 % potvrdí hypotézu u hlavních otázek a minimálně u 55 % u vedlejších otázek.

Při stanovení procentního kritéria jsem vycházel z úvahy, že zejména cizinci ze třetích zemí chtějí žít v ČR zejména s ohledem na možnosti využití volného pohybu po území EU. Ze své podstaty občané EU nemají o různé druhy pobytu či občanství velký zájem a z jejich strany se jedná spíše o krátkodobý ekonomický profit v podobě zaměstnání. Ve zdejších příhraničí velká část cizinců z Polska na území ČR pouze pracuje a neváhá denně dojíždět za prací i 200 km ze své domovské vlasti. Tímto už nám dává jasný signál, že o usazení a možnou následnou integraci nemá zájem.

Hypotéza H2

Nadpoloviční většina cizinců se v České republice nesetkala s projevy rasismu ze strany společnosti a diskriminace ze strany státních úřadů.

Předpokládám, že v České republice, kterou osobně považuji za právní stát, ve kterém žije civilizovaná společnost, není místo pro rasismus nebo diskriminaci jakéhokoliv typu. V případě, že takováto situace nastane, bude tvrdě trestána tak, aby nedošlo k šíření těchto patologických jevů a nálad. Samozřejmě, že v omezené míře se s tímto fenoménem můžeme setkat a tyto projevy byly zaznamenány především na stadionech při sportovních utkáních vůči cizincům z Afriky.

K hypotéze H2 se vztahují otázky č. 11 a 12. Hypotéza H2 je potvrzena, jestliže je potvrzeno minimálně 100 % z obou otázek vztahujících se k dané hypotéze. Takto vysoké procento jsem stanovil stejně jako předchozí tazatel Mgr. Hammerschmied v roce 2008, jelikož jsem ze své vlastní zkušenosti přesvědčen, že česká společnost není ve svých projevech rasistická či diskriminativní.

Hypotéza H3

Většinou respondentů, kteří se průzkumu zúčastní, budou Češi pozitivně hodnoceni a v celkovém hodnocení se Češi umístí na prvním místě mezi všemi zkoumanými skupinami.

Domnívám se, že u této hypotézy se nechá takový výsledek předpokládat, neboť větší část respondentů bude mít zájem v České republice trvale zůstat, což se kladně projeví ve vztahu k české populaci. Rovněž velká část respondentů je v ČR spokojena a bude se snažit o následné přesídlení celé rodiny.

K hypotéze H3 se vztahuje otázka č. 13. Hypotéza H3 je potvrzena, jestliže se Češi umístí na prvním místě mezi všemi zkoumanými skupinami s průměrnou vypočtenou hodnotou nižší než 2,5. Výše známky 2,5 je stanovena s ohledem na skutečnost, že cizinci budou v případě možnosti nabídky volit jako nejsympatičtější nejprve spoluobčany z domovského státu.

7.5 Charakteristika výzkumného souboru

K realizaci mého výzkumu v roce 2018 bylo vyhotoveno a distribuováno 220 dotazníků. Z tohoto počtu bylo vráceno 188 vyplněných dotazníků. Návratnost dotazníků v roce 2018 činila 85,45%. V souvislosti s porovnáváním dat z realizovaného obdobného

výzkumu, který v roce 2008 uskutečnil v rámci diplomové práce Mgr. Hammerschmied uvádím, že tehdy bylo vyhotoveno 192 dotazníků. Z tohoto počtu bylo následně vráceno 120 dotazníků. Návratnost dotazníků v roce 2008 činila 62,5%. Tyto skutečnosti znázorňují tabulky č. 3 a 4, které znázorňují počty a návratnost dotazníků v jednotlivých letech výzkumu při znázornění jednotlivých jazykových mutací.

Tabulka 3: Poměr vrácených a nevrácených dotazníků v letech 2008 a 2018

	rok 2008	v %	rok 2018	v %
Vráceno	120	62,50	188	85,45
Nevráceno	72	37,50	32	14,55
Celkem vydáno	192	100	220	100,00

Zdroj: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní zpracování tabulky.

Tabulka 4: Návratnost rozdaných a vrácených dotazníků dle jazykové mutace v letech 2008 a 2018

Počet ROZDANÝCH dotazníků v roce 2008 a 2018				
Jazyková mutace	rok 2008	v %	rok 2018	v %
česká	28	14,58	40	18,18
ruská	55	28,65	45	20,45
vietnamská	51	26,56	24	10,91
rumunská	0	0,00	31	14,09
anglická	21	10,94	25	11,36
německá	14	7,29	5	2,27
polská	16	8,33	50	22,73
francouzská	7	3,65	0	0,00
CELKEM	192	100,00	220	100,00

Počet VRÁCENÝCH dotazníků v roce 2008 a 2018				
Jazyková mutace	rok 2008	v %	rok 2018	v %
česká	12	10,00	36	19,15
ruská	48	40,00	41	21,81
vietnamská	48	40,00	20	10,64
rumunská	0	0,00	26	13,83
anglická	5	4,17	19	10,11
německá	2	1,67	4	2,13
polská	5	4,17	42	22,34
francouzská	0	0,00	0	0,00
CELKEM	120	100,00	188	100,00

Zdroj: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní zpracování tabulky.

Do statistického zpracování bylo zařazeno všech 188 vyplněných dotazníků a s ohledem na jejich počet lze považovat shromážděné množství vyplněných dotazníků za dostatečné. Dotazníky vyplnilo 45 žen a 143 mužů. V tabulce č. 5 a 6 jsou znázorněny respondenti dotazníků, kteří odpovídali v jednotlivých letech výzkumu 2008 a 2018 s ohledem na pohlaví.

Tabulka 5: Návratnost dotazníků dle jazykové mutace a pohlaví v roce 2018

Rok	Jazykové verze	česká		anglická		rumunská		německá		ruská		polská		vietnamská	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2018	Pohlaví														
	Počet mužů a žen	23	13	15	4	25	1	3	1	27	14	38	4	12	8
Celkem:188		36		19		26		4		41		42		20	

Zdroj: Vlastní průzkum

Tabulka 6: Návratnost dotazníků dle jazykové mutace a pohlaví v roce 2008

Rok	Jazykové verze	česká		anglická		francouzská		německá		ruská		polská		vietnamská	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2008	Pohlaví														
	Počet mužů a žen	5	7	4	1	0	0	1	1	36	12	3	2	42	6
Celkem:120		12		5		0		2		48		5		48	

Zdroj: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní zpracování tabulky.

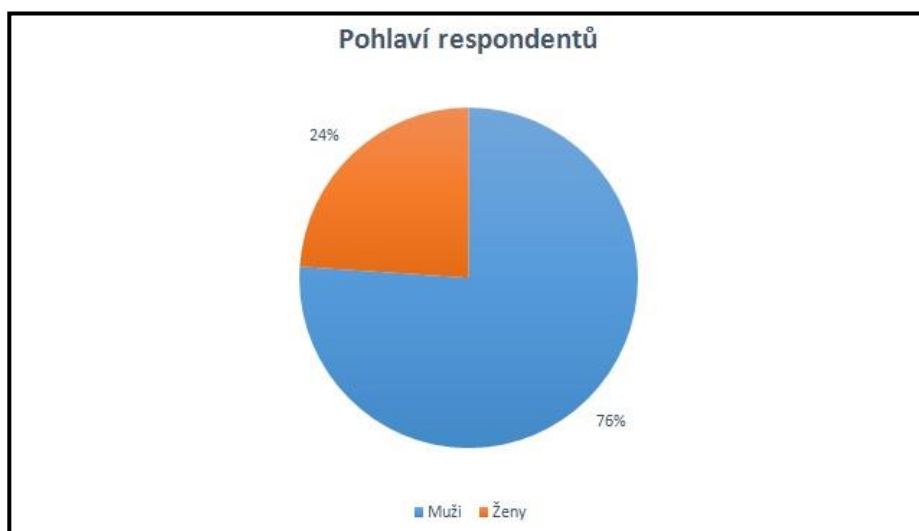
Další charakteristiku provedeného výzkumu dokresluje tabulka č. 7 o skladbě státní příslušnosti jednotlivých respondentů společně s grafem k pohlaví respondentů (graf č. 15) a dále zobrazení poměru respondentů z EU a mimo EU (graf č. 16). Nejvíce byli zastoupeni občané Polska v počtu 39 vrácených dotazníků. Následovali občané Ukrajiny v počtu 35 vyplněných dotazníků a občané Rumunska s 25 vyplněnými dotazníky.

Tabulka 7: Skladba státní příslušnosti a pohlaví respondentů v roce 2018

stát	muži	ženy
Ukrajina	17	18
Polsko	35	4
Slovensko	9	5
Bulharsko	5	-
Rumunsko	23	2
Portugalsko	15	-
Rusko	5	3
Španělsko	-	2
Vietnam	12	8
Moldavsko	3	1
Německo	3	1
Maďarsko	6	-
Mongolsko	5	-
Kazachstán	2	-
Bělorusko	3	1
CELKEM	143	45

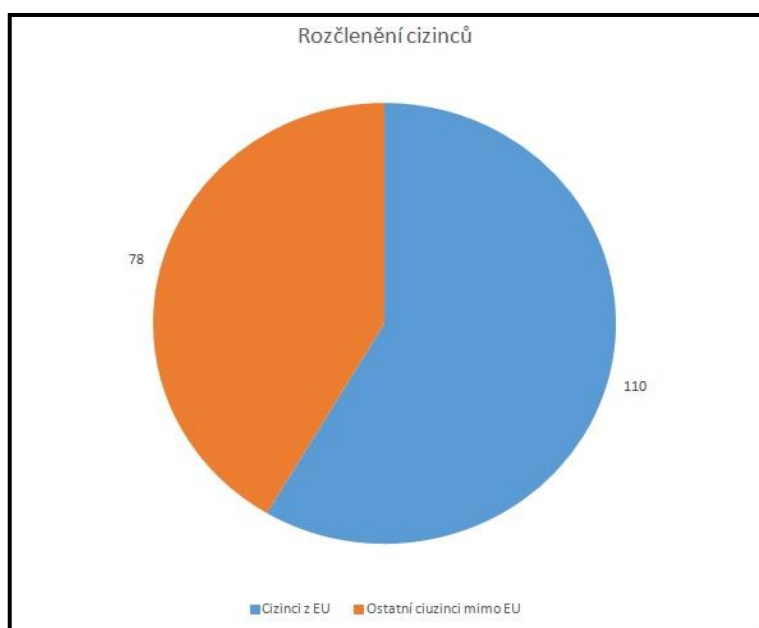
Zdroj: Vlastní průzkum, 2018

Graf 15: Počty respondentů v závislosti na pohlaví v roce 2018

Zdroj: Vlastní průzkum

Graf 16: Počty respondentů v závislosti na příslušnost k EU v roce 2018

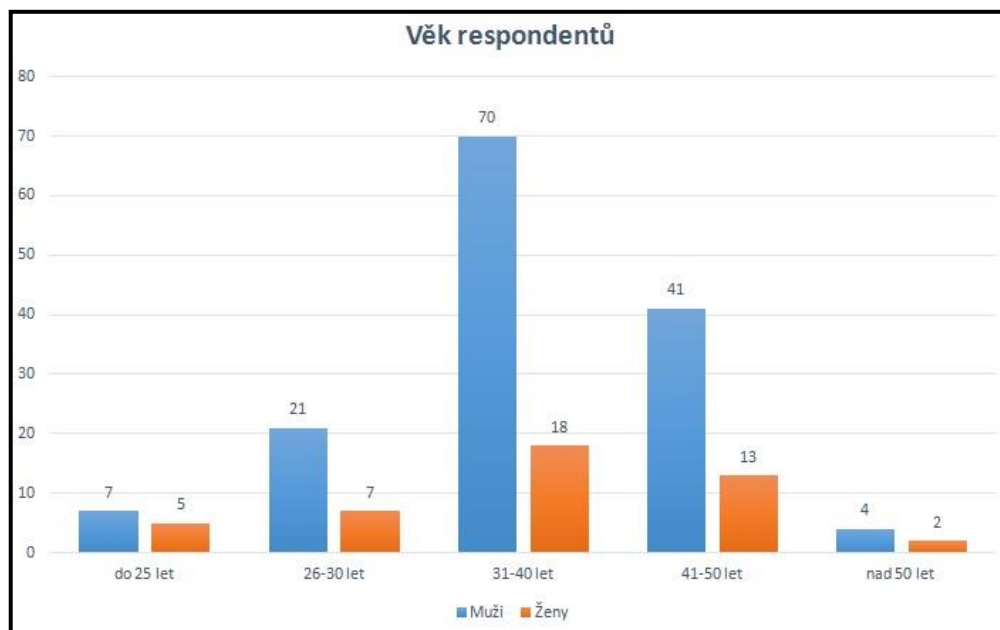
Zdroj: Vlastní průzkum

Pro přehlednější zpracování uvádí graf číslo 15 samostatně procentuální počty respondentů, kteří vyplnili dotazník v závislosti na pohlaví. Zde se při prováděném výzkumu nepodařilo zajistit vyrovnaný poměr mezi muži a ženami, konkrétně ženy tvořily 24 % respondentů, kteří vyplnili dotazník a muži poté tvořili 76 %. Ke snadnějšímu rozlišení respondentů při pohledu, zda jsou členy EU, nebo nikoliv, nám poslouží graf číslo 18, který znázorňuje poměr cizinců v rámci EU a mimo EU. Tento poměr je velice vyvážený, kdy

počet respondentů z řad příslušníků EU bylo 110, což činí 59 %. Naproti tomu počet respondentů mimo EU bylo 78, což činí 41 %.

Komplexní přehled věku respondentů zobrazuje graf č. 17, ze kterého je patrné, že největší zastoupení mají respondenti ve věku 31 až 40 let, které tvoří 46,5 %. Následuje věková kategorie 41 až 50 let při celkovém počtu 28,5 %. Nejméně respondentů vyplnilo dotazník v kategorii věku nad 50 let, což bylo pouze 3 % respondentů.

Graf 17: Počty respondentů s ohledem jejich věk a pohlaví v roce 2018

Zdroj: Vlastní průzkum

7.6 Analýza výsledků zkoumání

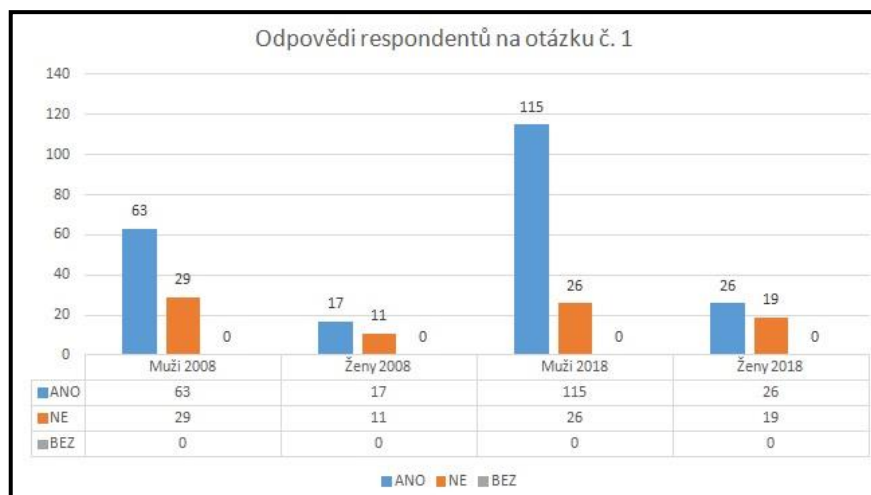
Analýza otázek vztahujících se k hypotéze H1 - testování hypotézy

Otázka č. 1) Máte zájem v České republice zůstat trvale?

Otázka č. 1 je jedna z hlavních otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 141 respondentů, tedy vyjádřili zájem trvale zůstat v ČR a záporně (NE) se vyjádřilo 47 respondentů, tedy nemají zůstat trvale na území ČR. Ve všech případech byla otázka respondenty zodpovězena. Při vyjádření skladby pohlaví tak muži na otázku odpověděli kladně (ANO) ve 115 případech a záporně (NE) ve 26 případech. Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 26, záporně (NE) 19. Odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 18. **Uvedená zjištění tak podporují hypotézu H1.**

Při porovnání výsledků získaných v letech 2008 a 2018 je zřejmý mírný nárůst zájmu o trvalý pobyt. V roce 2008 mělo zájem trvale zůstat v České republice 67 % dotázaných a roce 2018 celých 75 % dotázaných.

Graf 18: Odpovědi respondentů na otázku č. 1 v letech 2008 a 2018

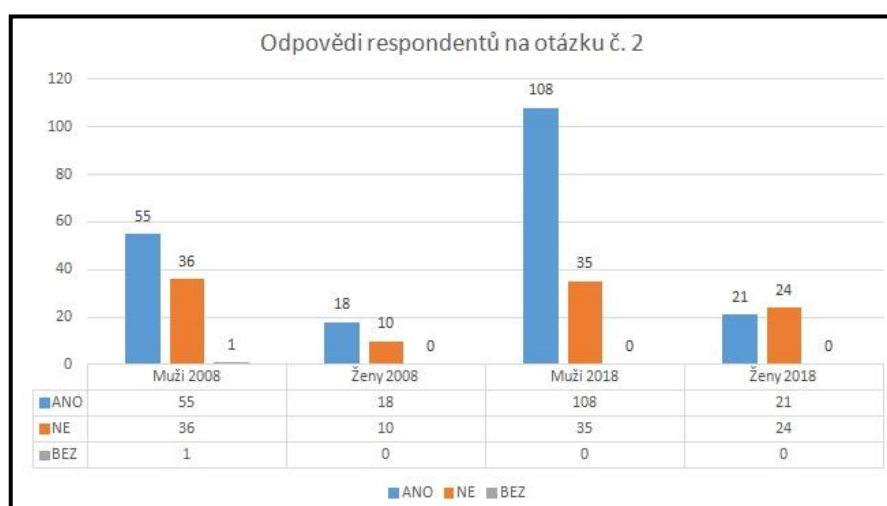
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

Otázka č. 2) Chtěl/a byste se stát občanem České republiky?

Otázka č. 2 je rovněž jednou z hlavních otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na tuto otázku kladně odpovědělo (ANO) 129 respondentů a záporně (NE) 59 respondentů. Ve všech případech byla otázka zodpovězena. Kladně na tuto otázku odpovědělo (ANO) 108 mužů, záporně (NE) 35 respondentů. Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) ve 21 případech, záporně (NE) v 24 případech. Odpovědi na tuto otázku rozlišené v závislosti na pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 19. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H1.**

Při porovnání výsledků získaných v roce 2008, kdy o české občanství mělo zájem 61 % dotázaných, došlo v roce 2018 ke zvýšení zájmu na 68,60 % všech dotázaných. Pozoruhodné je, že ženy vyjádřily k této otázce odlišný názor než muži, neboť více jak 50 % žen nemá zájem se stát občanem ČR.

Graf 19: Odpovědi respondentů na otázku č. 2 v letech 2008 a 2018

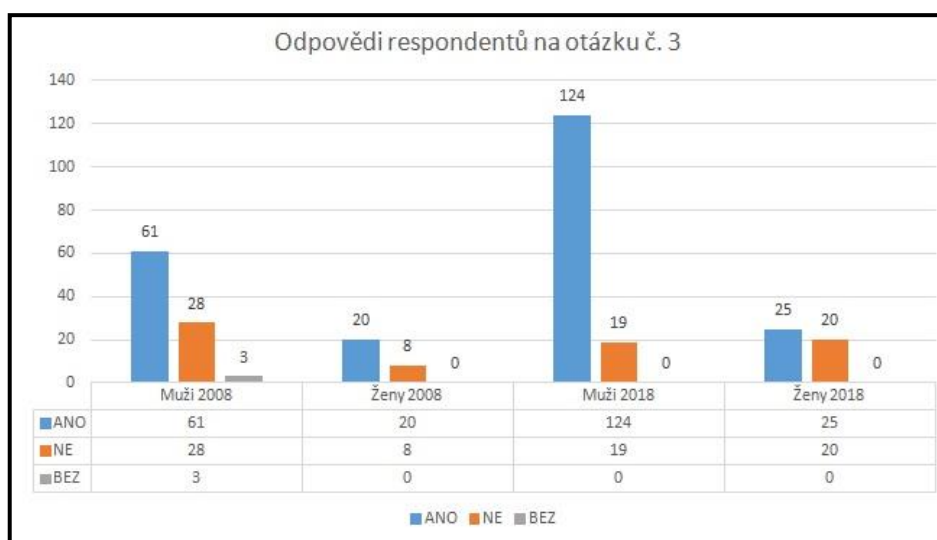

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

Otázka č. 3) Chcete se do české společnosti plně začlenit?

Otázka č. 3 je také hlavní otázkou, které se váže k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 149 respondentů, že se chce plně začlenit do české společnosti a 39 respondentů se vyjádřilo záporně (NE). Ve všech případech byla otázka zodpovězena. Muži na tuto otázku odpovědělo kladně (ANO) 124, záporně (NE) 19. Ženy na tuto otázku odpověděly kladně (ANO) v 25 případech, záporně (NE) v 20 případech. Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 20. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H1.**

Graf 20: Odpovědi respondentů na otázku č. 3 v letech 2008 a 2018

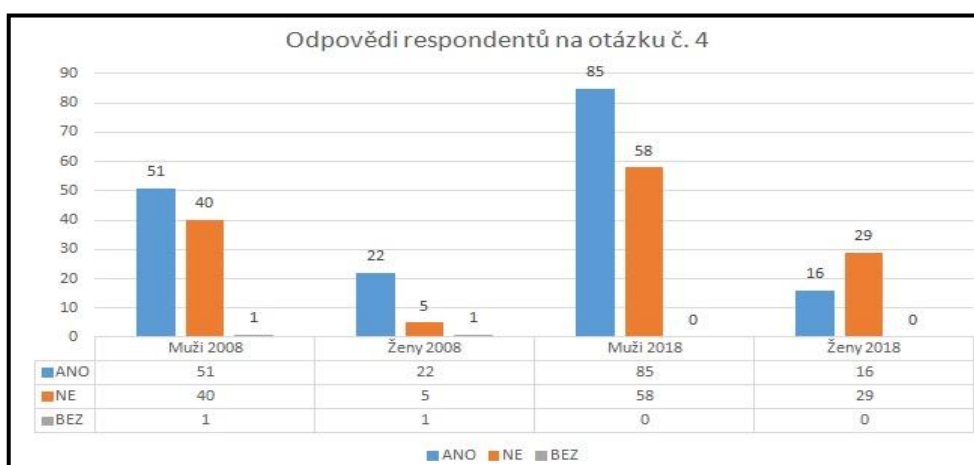
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

V roce 2008 mělo zájem začlenit se do české společnosti 67 % dotázaných. V roce 2018 došlo k nárůstu zájmu o více jak 12 % na hodnotu 79,25 % všech dotázaných. I když se v roce 2018 stále jedná o nadpoloviční většinu ochoty dotázaných plně se začlenit do české společnosti, nárůst považují za výrazný. Důvody zvýšení zájmu o začlenění spatřují zejména ve stále panujících větších rozdílech v ekonomických možnostech, zejména ve výše výdělku na území ČR. Tato situace je dlouhodobě pozitivně vnímána mezi občany Ukrajiny a dalších států východního bloku, ale totožně vnímají situaci i občané Polska. Roste atraktivita ČR, kdy se zlepšují životní podmínky a současně se otázce integrace cizinců věnuje náležitá pozornost, která je spojená s dostatečným financováním programů. Výsledek v podobě získaných 79,25 % vyjadřuje ochotu cizinců se plně začlenit do české společnosti, je pozitivní a optimistický, ale z druhé strany zavazující, neboť pokud budou bariéry a překážky na straně společnosti může dojít k poklesu zájmu cizinců se plně začlenit do společnosti.

Otázka č. 4) Máte přátele mezi českými občany?

Otázka č. 4 je podpůrná otázka, která se váže k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 101 respondentů, záporně (NE) 87 respondentů. Ve všech případech byla otázka zodpovězena. Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 87 případech a záporně (NE) ve 58 případech. Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 16 a záporně (NE) 29. Odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 21. Uvedená zjištění podporují hypotézu H1.

Graf 21: Odpovědi respondentů na otázku č. 4 v letech 2008 a 2018

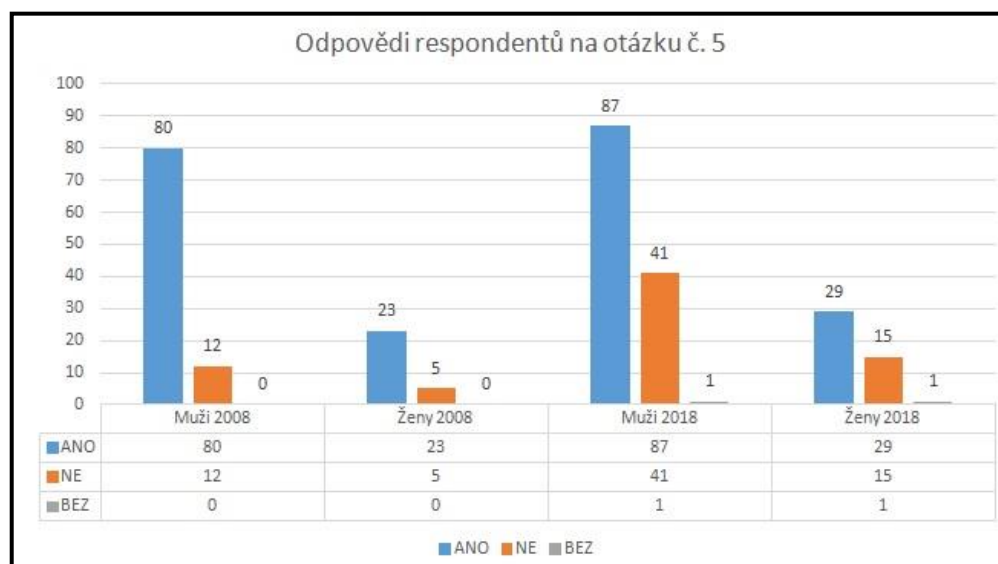
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

V roce 2008 na otázku č. 4 kladně odpovědělo 60 % dotázaných. Tedy více jak 50 % má z řad cizinců přátele mezi Čechy. V roce 2018 došlo k poklesu, kdy byl zaznamenán výsledek ve výši 53,72 %. Zjištěný fakt může být ovlivněn skutečností, že mezi respondenty byli i cizinci, kteří jsou na území ČR krátkou dobu a neovládají dostatečně jazyk a toto vidím jako možnou bariéru vzniku přátelství. Rovněž i krátký časový úsek při pobytu cizinců na území ČR nestačí k překonání počáteční nedůvěry ke svému okolí. Z průzkumu je patrné, že ženy jsou více nedůvěřivé a přátel mezi občany ČR mají méně než muži.

Otázka č. 5) Zajímáte se o českou kulturu?

Otázka č. 5 je jednou z dalších podpůrných otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 116 respondentů, záporně (NE) 56 respondentů a ve 2 případech nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 87 případech a záporně (NE) v 41 případech a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 29, záporně (NE) 15 a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 22. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H1.**

Graf 22: Odpovědi respondentů na otázku č. 5 v letech 2008 a 2018

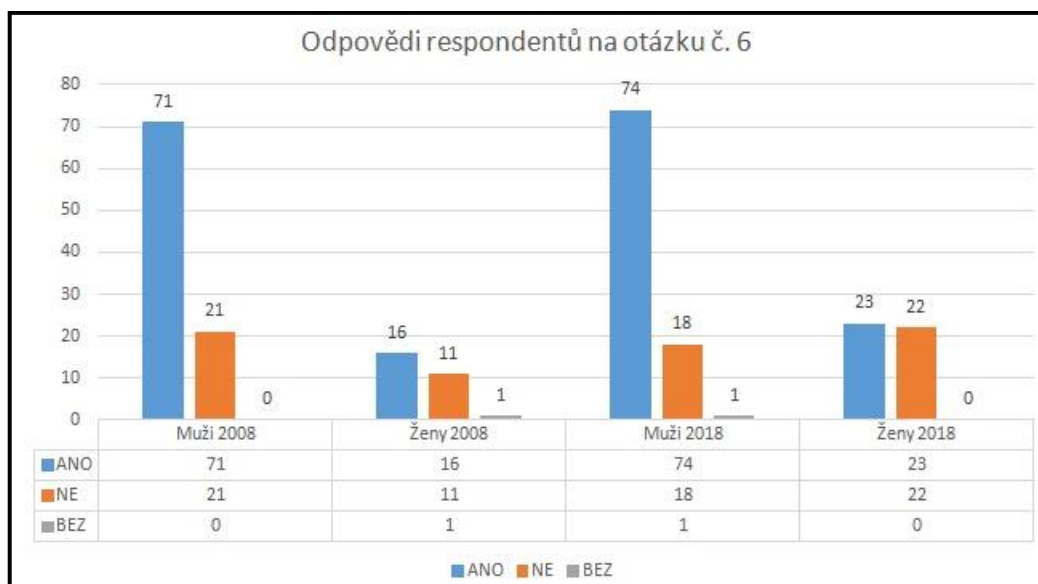
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum

Výsledky získané v roce 2008 vztahující se k této otázce vykazují hodnotu 86 % dotázaných, kteří se zajímali o českou kulturu. Oproti tomu došlo v roce 2018 k dramatickému poklesu s výsledkem 61,70 %. Pokles o dramatických 23 % přikládám zejména skutečnosti, že cizinci pracují ve směnných režimech nebo v dlouhých 12 hodinových směnách a nemají již dostatek času se věnovat kulturnímu životu. Řada cizinců v důsledku zajištění co nejvyššího výdělku pracují v zaměstnání v rámci přesčasu, a tak nemají dostatek času na kulturní život. V tomto důsledku se domnívám, že cizinci jsou pracovní přetěžováni.

Otázka č. 6) Navštěvujete v České republice kulturní akce (kino, divadlo, muzea, památky)?

Otázka č. 6 je jednou z dalších podpůrných otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 97 respondentů, záporně (NE) 90 respondentů a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 74 případech, záporně (NE) v 68 případech a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 23 a záporně (NE) 22. Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 23. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H1.**

Graf 23: Odpovědi respondentů na otázku č. 6 v letech 2008 a 2018

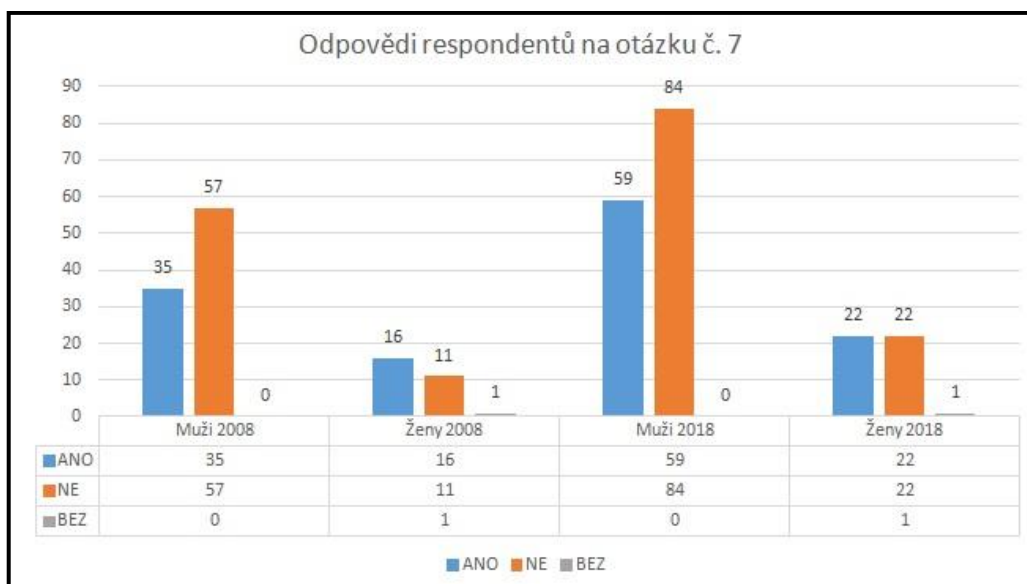
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

Průzkumem v roce 2008 bylo zjištěno, že 72 % dotázaných navštěvuje kulturní akce v České republice. Výsledky získané šetřením v roce 2018 vykazují výrazný pokles na 51,60 % všech dotázaných, kteří navštěvují kulturní akce v České republice. Spíše než o nezáměru cizinců navštívit kulturní akce se jedná o důsledky globalizace, kdy mobilita pracovní síly je stále více prosazována, a tak se v závodech pracuje v různých modelech pracovních směn a při odpočinku po směně tak již nezůstává dostatek času pro realizaci a návštěvu kulturních akcí. Rovněž i nedostatečná jazyková vybavenost vede ke vzniku bariéry a následnému nezájmu o kulturní akce.

Otázka č. 7) Domníváte se, že Vaše znalosti českého jazyka jsou dostatečné pro plnohodnotný život v České republice?

Otázka č. 7 je další z podpůrných otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 81 respondentů, záporně (NE) 106 respondentů a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 59 případech a záporně (NE) v 84 případech. Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 22, záporně (NE) 22 a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 24. **Uvedená zjištění nepodporují hypotézu H1.**

Graf 24: Odpovědi respondentů na otázku č. 7 v letech 2008 a 2018

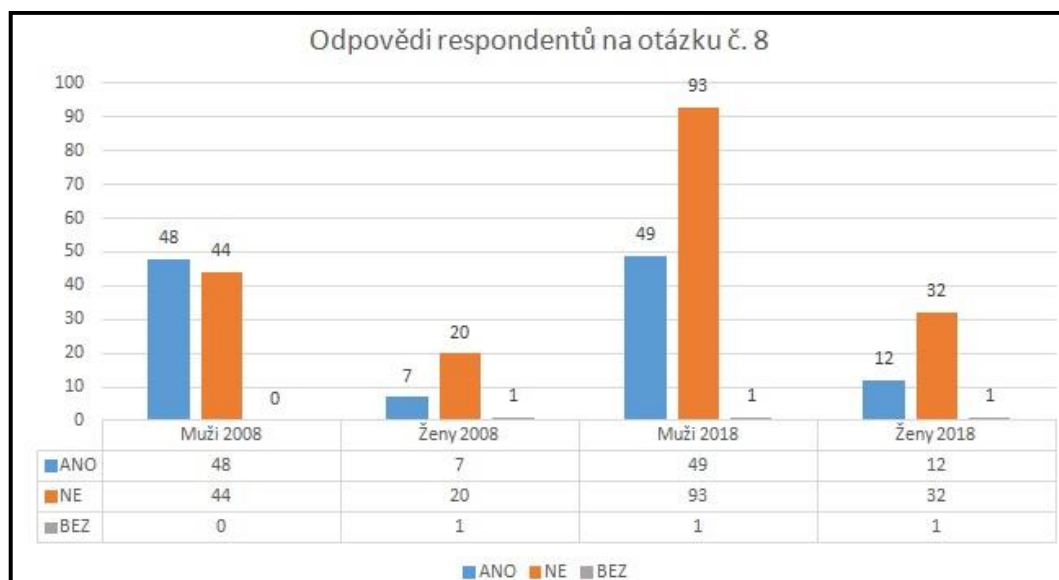
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

V roce 2008 42,5 % dotázaných uvedlo, že je jejich znalost českého jazyka dostatečná a 56,5 % naopak uvedlo, že jejich znalost českého jazyka dostatečná není. Jedna osoba se vyjádřit nedokázala. Totožná zjištění byla shledána v roce 2018, kdy 43 % dotázaných uvedlo, že znalost českého jazyka dostatečná. Domnívám se, že i když je výsledek v průběhu let totožný tak k mírnému zlepšení došlo, neboť poměr cizinců se několikanásobně zvýšil. Zejména přibývá rodin s dětmi, které navštěvují české školy a češtinu denně používají i mezi dospělými. Současně je kladen větší důraz na znalost češtiny pro získání trvalého pobytu, což v roce 2008 nebylo požadováno.

Otázka č. 8) Navštívil/a jste nějaké kurzy českého jazyka?

Otázka č. 8 je další z podpůrných otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 61 respondentů, záporně (NE) 125 respondentů a ve 2 případech nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 49 případech, záporně (NE) v 93 případech a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 12, záporně (NE) 32 a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 25. **Uvedená zjištění nepodporují hypotézu H1.**

Graf 25: Odpovědi respondentů na otázku č. 8 v letech 2008 a 2018

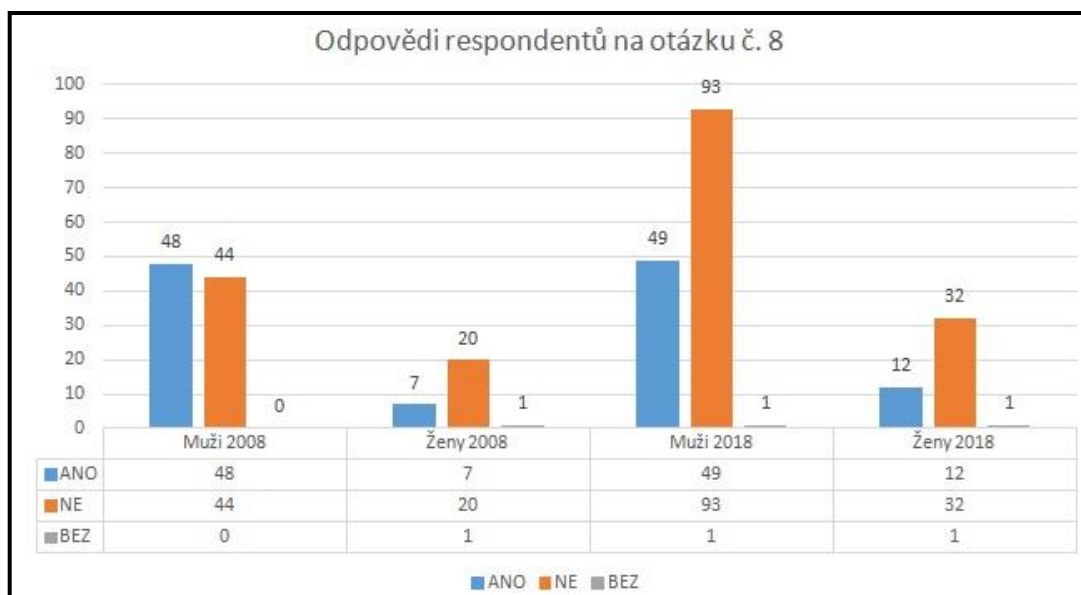
Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum

V roce 2008 odpovědělo 46 % dotázaných, že navštívili nějaké kurzy českého jazyka a 53 % uvedlo, že kurz nenavštívilo. V roce 2018 odpovědělo 32,45 % všech dotázaných, že navštívili nějaké kurzy českého jazyka a 66,65 % uvedlo, že nenavštívilo. Zde můžeme vidět dramatický pokles o 13,5 % v zájmu o jazykové kurzy. Část cizinců spoléhá na jazykové příbuznosti s češtinou. Zásadní však je, že nabídka kurzů je malá a zejména ochota cizince absolvovat kurz českého jazyka při pracovním vytížení je minimální.

Otázka č. 9) Hovoříte doma nebo v soukromí česky?

Otázka č. 9 je další z podpůrných otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 69 respondentů, záporně (NE) 119 respondentů. Ve všech případech byla otázka zodpovězena. Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 54 případech a záporně (NE) v 89 případech. Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 15 a záporně (NE) 30. Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 26. **Uvedená zjištění nepodporují hypotézu H1.**

Graf 26: Odpovědi respondentů na otázku č. 9 v letech 2008 a 2018

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. *Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.*

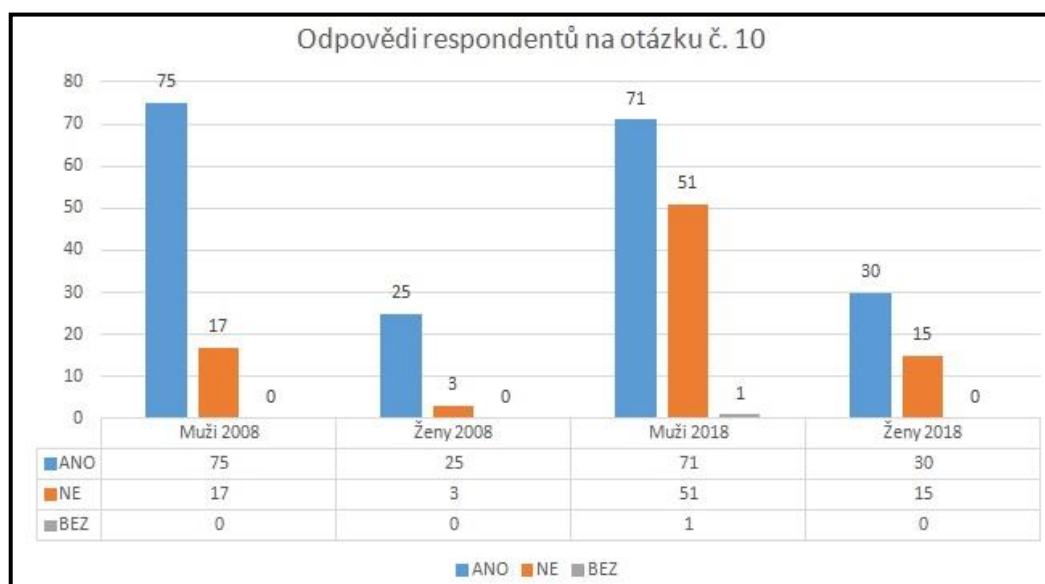
V roce 2008 odpovědělo 59 % dotázaných, že doma nebo v soukromí hovoří česky a naopak 41 % češtinu nepoužívají. Naproti tomu v roce 2018 se vyjádřilo 36,70 % všech respondentů, že v soukromí hovoří česky. V této otázce je tedy zaznamenán markantní pokles počtu cizinců, kteří v soukromí nebo doma hovoří česky. Tato situace je zapříčiněna z části, že cizinci bydlí v přeplněných ubytovnách, převážně samostatně, tedy bez rodiny

a cizinci se tak ztrácejí potřebu hovořit česky, neboť zaměstnavatel poskytuje cizinci takový servis, že za cizince na úřadech vše vybaví a cizinec mu je neustále k dispozici k plnění pracovních povinností.

Otázka č. 10) Chtěl/a byste, aby se v českých školách učilo o Vaší kultuře?

Otázka č. 10 je další z podpůrných otázek, které se váží k hypotéze H1. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 121 respondentů, záporně (NE) 66 respondentů a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 91 případech, záporně (NE) v 51 případech a v 1 případě nebyla otázka zodpovězena (BEZ). Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 30 a záporně (NE) 15. Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 27. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H1.**

Graf 27: Odpovědi respondentů na otázku č. 10 v letech 2008 a 2018

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. *Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.*

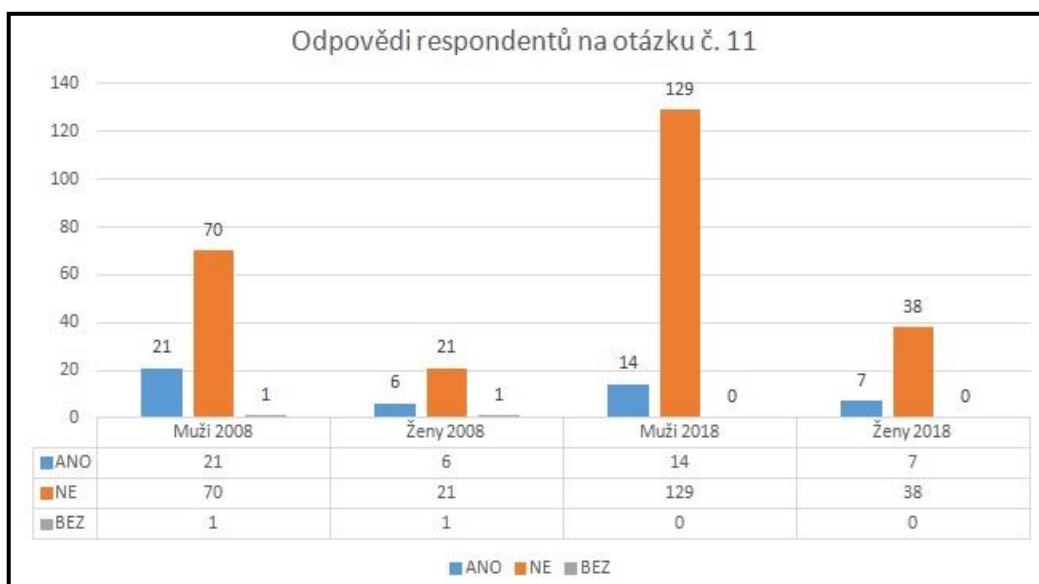
Na otázku, zda by respondenti chtěli, aby se v českých školách učilo o jejich kultuře, odpovědělo v roce 2008 83 % všech dotázaných, že ano a 17 % dotázaných o to zájem nejevilo. Výsledky z roku 2018 zaznamenávají téměř 29 % pokles zájmu o vyučování o domácí kultuře. V roce 2018 vyjádřilo ochotu pouze 54 % respondentů. Výsledky naznačují, že cizinci mají zájem v České republice o usídlení, proto si přeje větší jak 50 % část cizinců, aby se o jejich kultuře více hovořilo.

Analýza otázek vztahujících se k hypotéze H2 - testování hypotézy

Otázka č. 11) Setkal/a jste se v České republice od občanů ČR s projevy rasismu vůči Vaší osobě?

Otázka č. 11 je jedna z hlavních otázek, které se váží k hypotéze H2. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 21 respondentů, záporně (NE) 167 respondentů. Ve všech případech byla otázka zodpovězena. Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 14 případech a záporně (NE) v 129 případech. Ženy na otázku odpověděly kladně (ANO) 7 a záporně (NE) 38. Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 28. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H2.**

Graf 28: Odpovědi respondentů na otázku č. 11 v letech 2008 a 2018

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

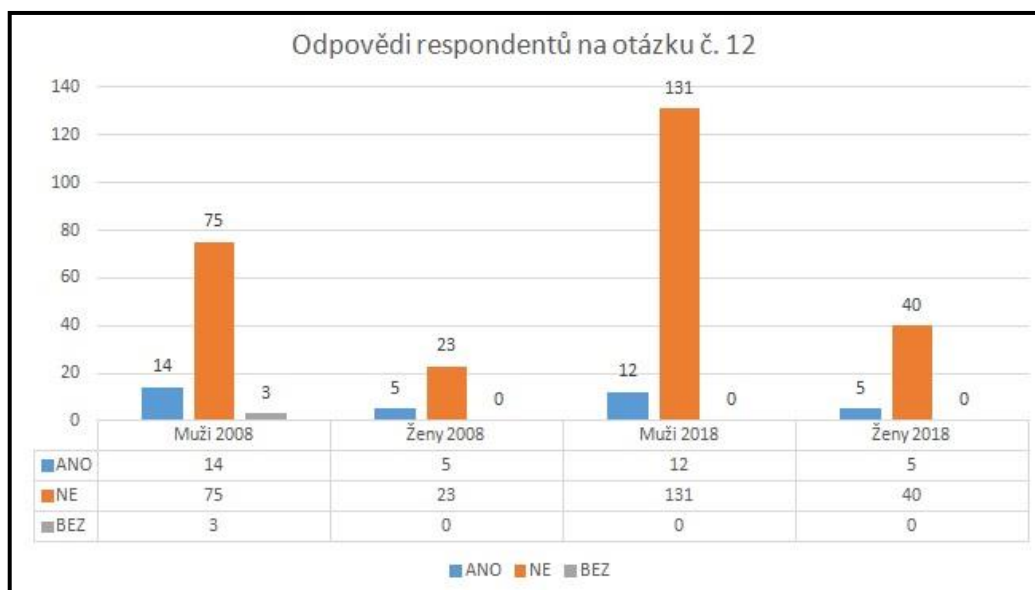
Výsledky průzkumu považuji za velmi pozitivní. Při porovnání kladných a záporných odpovědí v obou průzkumech lze vyčíst, že česká společnost není rasisticky smýšlející. Výsledky vyjádřené v procentech za rok 2008 se vyjádřilo 75 % dotazovaných, že se neseťkalo s projevy rasismu a v roce 2018 se tento počet ještě zvýšil na 88,8 %.

Otázka č. 12) Setkal/a jste se s diskriminací od státních úřadů vůči Vaší osobě?

Otázka č. 12 je jednou z hlavních otázek, které se váží k hypotéze H2. Z celkového počtu 188 respondentů na otázku odpovědělo kladně (ANO) 17 respondentů, záporně (NE) 171 respondentů. Ve všech případech byla otázka zodpovězena. Muži na otázku odpověděli kladně (ANO) v 12 případech a záporně (NE) v 131 případech. Ženy na otázku odpověděly

kladně (ANO) 5 a záporně (NE) 40. Skladba odpovědi na otázku rozlišené podle pohlaví a období jsou znázorněny v grafu č. 29. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H2.**

Graf 29: Odpovědi respondentů na otázku č. 12 v letech 2008 a 2018

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum.

Situace v této oblasti se v roce 2018, při porovnání s rokem 2008, poněkud zlepšila. S projevy diskriminace na úřadech se setkalo v roce 2018 pouze 9 % respondentů. V roce 2008 se s diskriminací na úřadě setkalo 15,83 % cizinců. Zde vidíme klesající trend, což je jistě pozitivní. Výsledky tak jasně ukazují, že převažuje spokojenost cizinců vůči úřadům a úředníkům.

Analýza otázek vztahujících se k hypotéze H3 - testování hypotézy

Otázka č. 13) Přiřad'te čísla od 1 do 10 podle sympatií, které chováte k uvedeným státním příslušníkům nebo etnikům. Číslo 1 přiřad'te nejsympatičtějšímu, číslo 10 nejméně sympatickému.

K položení této otázky v rámci výzkumu mne inspiroval Mgr. Hammerschmied, který obdobné šetření prováděl v roce 2008, kdy zkoumal postoje cizinců k národnostním a etnickým skupinám. S odstupem času mne velice zajímalo, zda se názory cizinců na tuto otázku nějak změnilo. Současně situaci dokresluje průzkum, který provedl Ústav empirických výzkumů STEM v roce 2016 a týkal se postojů občanů ČR, tedy většinové společnosti mít za souseda cizince. Pocity respondentů byly vyjádřeny ve čtyřech kategoriích v návaznosti na státní příslušnost cizince. Podrobnosti k tomuto výzkumu jsou uvedeny v kapitole 6.2.

Stejně jako v roce 2008 Mgr. Hammerschmiedem, bylo i v mém šetření zjišťováno, jak cizinci na sebe hledí mezi sebou. Z tabulky č. 9 vyplývá, že Češi jsou pozitivně hodnoceni skoro všemi respondenty, což je významný postoj. V celkovém hodnocení se Češi umístili na prvním místě s průměrnou vypočtenou hodnotou 1,7 mezi zkoumanými skupinami. **Uvedená zjištění podporují hypotézu H3.**

Tabulka 8: Průměrná oblíbenost národnostních a etnických skupin v roce 2008

státní příslušnosti respondentů	národnostní, náboženská nebo etnická skupina										
	Američan	Francouz	Slovák	Čech	Róm	Žid	Němec	Ukrajinec	Vietnamec	Polák	Arab
Bahrajn	7	6	5	4	8	3	2	9	10		1
Kyrgyzstán	3	1	2	2	3	3	1	3	2	2	3
Mexiko	3	4	2	1	6	7	9	10		8	5
Mongolsko	2	3	5	1	10		4	6	9	7	8
Německo	6	4	7	5	4	7	1	8	8	8	8
Nizozemsko	4	5	2	1	6	7	6	9	9	3	10
Polsko	3,5	3,5	5,5	2,5	10	10	3,5	7,5	8,5	4	6,5
Rusko	9,35	4,5	2,75	1,5	8,5	7,67	6,5	2,75	6,5	5	9,5
Saudská Arábie	10	5	3	2	8	9	6	7	5	4	1
Slovensko	5	6	1	2	9,67	7,67	4,33	5,67	7,67	8	8,33
USA	1	4	3	2	10	5	6	8	9	7	10
Ukrajina	5,46	3,63	2,83	1,73	8,28	6,1	4,38	2,51	5	5,67	6,63
Vietnam	4,2	4,27	4,8	2,93	9,14	9,48	6,1	7,47	1,38	5,59	8,53
CELKEM	5	4,1	3,67	2,27	8,53	7,6	5,11	5,19	4,18	5,53	7,38

Zdroj: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky.

Výsledky orientačních průzkumů v letech 2008 a 2018 týkající se oblíbenosti zkoumaných národnostních, náboženských nebo etnických skupin jsou uvedeny v grafu č. 30. Ze všech získaných dat byla v jednotlivých letech u vytipovaných skupin vypočtena průměrná hodnota, která vyjadřuje postoj k dané skupině. Čím více se hodnota blíží k číslu 1, tím je vztah pozitivnější. Naopak hodnota blížící se k číslu 10 vyjadřuje negativní postoj k dané skupině.

Z grafického znázornění je patrné pozitivní zjištění, že Češi jsou opět v roce 2018 v celkovém hodnocení na prvním místě mezi zkoumanými skupinami tak jako v roce 2008. Při prováděném výzkumu byl zaznamenán zvýšený index oblíbenosti Čechů. Oblíbenost Čechů v průběhu deseti let mírně stoupla z indexu 2,27, který byl zaznamenán v roce 2008 až na index z roku 2018, kdy je index oblíbenosti je 1,7. Někteří dotázaní na tuto otázku neodpověděli, nebo jen z části. Dalším příjemným zjištěním byl fakt, že někteří respondenti

při hodnocení oblíbenosti nevyužili celou stupnici pro hodnocení ve škále 1 až 10 a nedělali velké rozdíly mezi jednotlivými skupinami, kdy několik skupin mělo totožné hodnocení.

Tabulka 9: Průměrná oblíbenost národnostních a etnických skupin v roce 2018

Respondenti dle státní příslušnosti	Národnostní, náboženská nebo etnická skupina										
	Američan	Francouz	Slovák	Žid	Róm	Němec	Ukrajinec	Vietnamec	Polák	Arab	Čech
Ukrajina	4,2	5	2,1	4	7,1	3,1	1,5	3,5	3	4,3	1,3
Polsko	2,1	4,5	3,1	5,3	6,8	2,8	2,2	3,3	1,5	4,1	2,2
Slovensko	4,5	4,2	1,2	5,1	8,1	1,8	1,9	2,4	2,9	6,4	1,5
Moldavsko	8,8	3,5	2,8	4,4	6,5	3,5	2,1	3,8	3,2	5,8	2,7
Bulharsko	3,2	3,2	1,7	-	4,1	3,2	3,7	4,5	3,8	3,9	1,4
Rumunsko	3,6	4,9	2,6	3,8	2,5	3,8	2,8	3,8	3,9	3,8	1,3
Portugalsko	4,2	2,2	3,5	5,1	6,3	2,1	3,9	3,9	4	3,7	2,6
Rusko	9,3	6,8	3,2	4,2	8,3	4,1	8,1	4,9	3,5	9,2	3,1
Španělsko	7,1	2,3	2,2	-	-	3,4	3,5	4,8	4,5	-	2
Vietnam	8,5	6,1	2,3	6,8	7,2	4,5	3,6	3,6	7,5	7,1	1,2
Mongolsko	7,1	5,2	1,6	-	5,9	4,3	5,1	3,1	6,8	5,9	1,5
Německo	6,5	4,3	3,2	-	-	1,3	5,7	6,2	4,3	7,3	1,5
Maďarsko	5,8	6,3	1,7	5,7	6,5	2,5	4,3	5,9	4,2	7,5	1,2
Bělorusko	6,8	6,1	2,8	4,8	-	6,3	4,1	4,5	5,5	7,1	1,3
Kazachstán	7,9	5,9	3,1	5,1	-	5,3	2,2	3,9	5,1	6,3	1,1
CELKEM:	6,0	4,7	2,5	4,9	6,3	3,5	3,6	4,1	4,2	5,9	1,7

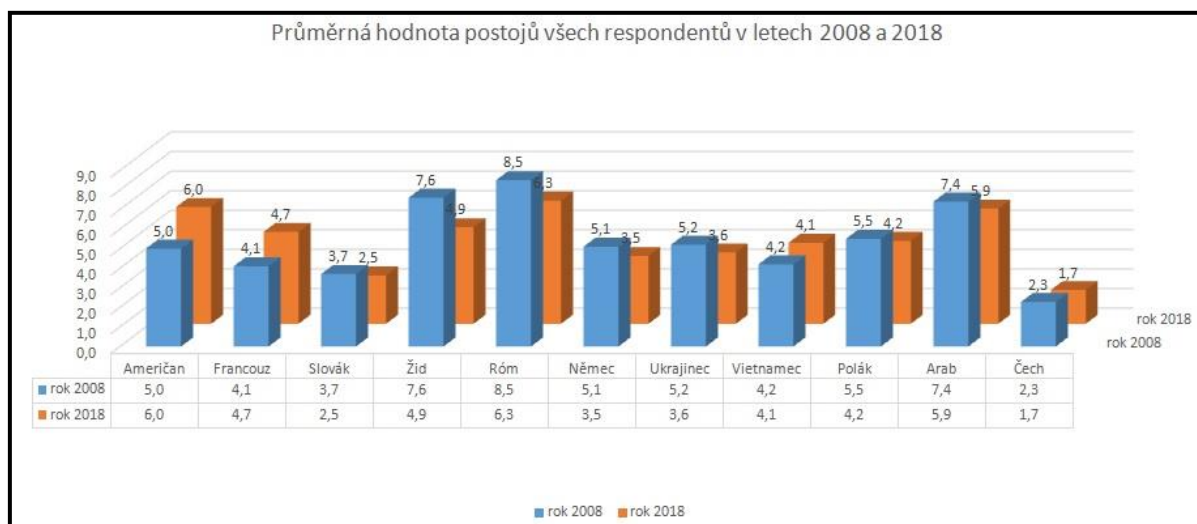
Zdroj: Vlastní průzkum

Velice zarážející jsou pro mne výsledky ve vztahu k ostatním národnostem, kdy nejhůře jsou hodnoceni Američané se známkou 6. Zřejmě se do tohoto faktu promítá politika a také neoblíbenost amerického prezidenta Donalda Trumpa. Američané si tak pohoršili z hodnocení z roku 2008, kdy index oblíbenosti tehdy činil 5. Další skupinou, kdo si mírně pohoršil, byli Francouzi. Totožného výsledku dosáhli Vietnamci a stali se tak čtvrtou nejoblíbenější skupinou. Poměrně velkou oblíbeností Vietnamců lze přičíst zejména jejich dobré adaptaci a integraci do společnosti. V minulosti byli Vietnamci vnímáni pouze jako nereseriózní pouliční trhovci. Nyní je situace jiná, kdy Vietnamci vlastní prodejny potravin, večerky, bistra s občerstvením, restaurace a podobně. Zejména v malých obcích by již neexistovala možnost si nakoupit, neboť nikdo zdejší by koloniál s potravinami již neprovozoval. Rovněž otvírací doba provozoven je, s ohledem na pracovní vytížení občanů, velice dobrá. S ohledem na stárnutí prvotně usídlených Vietnamců, kteří se zde úspěšně integrovali s celými rodinami, je velká část jejich generace běžně součástí mateřských škol, základních a středních škol, kdy naše mladá generace již nevnímá tyto cizince negativně, neboť s nimi vyrůstá již od svého útlého mládí.

Pozitivní zjištění je, že celkové indexy oblíbenosti se zvýšily a již nejsou markantní rozdíly mezi jednotlivými skupinami. Až na již zmiňované Američany a Francouzi si ostatní

skupiny index oblíbenosti vylepšily. Překvapivé je pro mne zjištění, že se vzrůstajícím počtem teroristických útoků ve světě se oblíbenost Arabů zvýšila. Oblíbenost Arabů je téměř totožná s Američany. Markantní nárůst oblíbenosti zaznamenali i Rómové. Výsledky tedy ukazují, že společnost je k cizincům již méně nenávistivá. Cizinci jsou v dnešní době všude, a tak se s nimi setkáváme zejména v zaměstnání. Využíváme jejich potenciál kupní síly a možnost získat další prostředky formou třeba poskytnutého ubytování.

Graf 30: Průměrná hodnota postojů všech respondentů v letech 2008 a 2018

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Vlastní průzkum

7.7 Porovnání výsledků zkoumání se stanovenými hypotézami

Cílem této kapitoly je zanalyzování závěrů jednotlivých hypotéz, což povede k přijetí či odmítnutí stanovených hypotéz na základě stanovených kritérií.

Hypotéza H1

Více než nadpoloviční většina všech dotazovaných cizinců má zájem žít v České republice a plnohodnotně se začlenit do české společnosti.

Kritérium pro potvrzení hypotézy H1 byly stanoveny takto:

Hypotéza je potvrzena v případě, že se potvrdí 70 % hlavních otázek a alespoň 55 % vedlejších otázek.

Hlavní otázky č. 1, 2, 3, dosáhly samostatně 100 % kladných odpovědí, čímž byla hypotéza potvrzena. Doplňující otázky č. 4, 5, 6 a 10 dosáhly samostatně více jak 55 % kladných odpovědí, přesněji 57,85 %, čímž byla hypotéza rovněž potvrzena. Pouze otázky č. 7, 8 a 9 hypotézu nepotvrzují.

Na základě shora uvedeného byla hypotéza potvrzena a hypotézu H1 tak přijímám. Současně byla hypotéza H1 přijata i v průzkumu z roku 2008.

Hypotéza H1 byla přijata na základě 100 % potvrzených hlavních otázek a 74,28 % vedlejších otázek. Nadpoloviční většina cizinců tak vykazuje skutečný zájem o život v České republice, kde jejich cílem je začlenění se do české společnosti.

Hypotéza H2

Nadpoloviční většina cizinců se v České republice neseťkala s projevy rasismu ze strany společnosti a diskriminace ze strany státních úřadů.

Kritérium pro potvrzení hypotézy H2 byly stanoveny takto:

Hypotéza je potvrzena v případě, že se potvrdí minimálně 100 % z obou otázek, které se vztahují k dané hypotéze.

Na základě shora uvedeného byla hypotéza potvrzena a hypotézu H2 přijímám. Současně byla stanovená hypotéza H2 přijata i v průzkumu provedeném v roce 2008.

Hypotéza H2 byla přijata na základě 100 % potvrzených otázek. Z celkového počtu všech 188 respondentů se v 11,2 % s projevy rasismu vůči své osobě setkala. Zbývajících 89 % respondentů se s projevy rasismu vůči své osobě neseťkala. Zlepšený výsledek byl zaznamenán v otázce diskriminace ze strany státních úřadů. Ze 118 respondentů uvedlo, že se s diskriminací v 9 % setkalo a v 91 % neseťkalo.

Hypotéza H3

Většinou respondentů, kteří se průzkumu zúčastní, budou Češi pozitivně hodnoceni a v celkovém hodnocení se Češi umístí na prvním místě mezi všemi zkoumanými skupinami.

Kritéria pro potvrzení hypotézy H3 byly stanoveny takto:

Hypotéza je potvrzena v případě, že se Češi umístí na prvním místě mezi všemi zkoumanými skupinami s průměrnou vypočtenou hodnotou nižší než 2,5.

V roce 2008 byla stejná otázka respondentům rovněž položena, ale nebyla pro ni stanovena hypotéza. Češi se tehdy umístili na prvním místě s průměrnou vypočtenou hodnotou nad 2,27.

Na základě shora uvedeného byla hypotéza potvrzena a hypotézu H3 přijímám, neboť se Češi umístili v celkovém hodnocení mezi zkoumanými skupinami na prvním místě s průměrnou vypočtenou hodnotou 1,7. Pořadí následujících skupin znázorňuje tabulka č. 9.

ZÁVĚR

Proces migrace nejde zastavit a v rámci proměn bude pokračovat i nadále. Za hlavní příčiny migrace lze tedy považovat zejména ekonomické aspekty, jako je abnormální rozdílnost v bohatství jednotlivých světadílů, v síle ekonomik jednotlivých zemí, v úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni jejich obyvatel. Zcela oprávněně se každý obyvatel planety snaží zajistit sobě i svým blízkým důstojný život. Velké rozdíly tak panují v sociálních jistotách, které poskytují jednotlivé státy, ale také i v úrovni lékařské péče anebo politického zřízení. Vzájemné rozdíly jsou stále větší, neboť se stále zvyšuje celkový počet obyvatel, kdy největší podíl na zvyšující se populaci nesou zejména chudé nebo rozvojové země. V rámci globálních proměn světa tak stále platí pravidlo, že bohatí stále více bohatnou a chudí stále více chudnou. Rovněž i ČR prošla z historického pohledu určitou proměnou, kdy cizinci již ve velké míře vnímají náš stát jako cílovou zemi, nikoli jako tranzitní zemi, jak tomu bylo v minulosti.

V rámci celého světa najdeme mnoho kultur případně etnik a v rámci těchto odlišností následně vznikají konflikty mezi jednotlivými skupinami. Rovněž vznikají konflikty v souvislosti s šířením globálních proměn světa a následného pokroku lidstva vycházející z procesu modernizace, kdy se otvírají stále nové možnosti pro uskutečnění nových proměn z hlediska uspořádání lidstva. Hovořím zde o fenoménu migrace, který z historického pohledu vývoje dějin lidstva vždy existoval, ale nové možnosti migraci dávají současnou podobu, kdy se jedná o nekontrolovaný velice rozšířený proces s řadou negativních vlivů na společnost.

V samotném počátku však bude záležet na nás samotných, jaký vůči migrantům zaujmeme postoj. Zdali se necháme obohatit kulturou, kterou si každá skupina s sebou nese jako dědictví země, či nikoli. Ať je odpověď jakákoliv, nesmíme zapomínat na to, že sami sdílíme určité kulturní hodnoty a současně někam s ohledem na budoucnost směřujeme.

Jednotlivé státy se snaží využít ekonomický potenciál migrace, kdy s ohledem na stárnutí populace v Evropě je zcela žádoucí zajistit nové obyvatelstvo prostřednictvím cizinců, kteří následně poslouží jako levná a žádoucí pracovní síla, které se ve vyspělých státech již nedostává, neboť se nedaří obsadit potřebná pracovní místa. Migraci jednotlivé státy řídí v rámci migrační politiky a platné legislativy, současně bojují s nelegální migrací.

Téma migrace a případně s tímto problémem související téma integrace cizinců je v současné době velmi diskutované a nejenom u nás, ale i ve světě, neboť Evropská unie stále nenašla řešení migrační vlny. Místo, aby se státy EU sjednotily, tak dochází k rozkolu,

který odstartoval „brexit“, tedy odchod Velké Británie z EU a velká nevole panuje i u přerozdělování uprchlíků. Migrační vlna se podařila nyní zmírnit na základě uzavření mezinárodních smluv a dohod mezi EU a státy jako jsou např. Turecko nebo Libye. Bohužel nastavená opatření jsou kompenzována zejména velkými finančními prostředky, ale jak je vidět, přijatá opatření se ukázala jako fungující. Nevíme jak dlouho, ale víme určitě, že migrační vlna bude i nadále proudit do Evropy.

Při pohledu na aktuální situaci na území ČR musím konstatovat, že zdejší situace je poměrně stabilní a oproti jiným státům, které tvoří vnější hranici evropského společenství tak jako je například v Itálii a Řecku je poměrně klidná. Musíme být však připraveni případnou migrační vlnu zvládnout. Stačí pouze, aby se Česká republika z nějakého důvodu nebo nastaveného opatření objevila na trase migrační vlny, a situace se může okamžitě dramaticky změnit. Proto je nutné, aby naše republika byla na tuto možnost dostatečně připravena. Ze své pracovní pozice policisty si myslím, že tomu tak skutečně je, neboť byly zpracovány krizové plány, byly zřízeny mobilní jednotky cizinecké policie, navýšena kapacita v ZZC a rovněž proběhlo několik cvičení na úseku ochrany státní hranice.

Při řešení migrace je nutné zmínit i bezpečnostní rizika v podobě hrozby teroristických útoků, kdy se na území EU zdržuje velká část migrantů, která není řádně prověřena a totožněna. Jelikož státní hranice mezi jednotlivými státy uvnitř EU nejsou se vstupem do Schengenu kontrolovány, naskýtá se poté těmto cizincům možnost volného pohybu po celé EU. Na tuto skutečnost již Evropa připravená není, což vidíme v narůstající četnosti provedených teroristických útoků napříč Evropou.

Proces následné integrace cizinců je dlouhodobý proces, který je potřeba na vládní nebo regionální úrovni podporovat a vytvořit vhodné podmínky nebo programy k integraci cizinců. V dané situaci je nezbytné zajistit podporu, která nalezne u cizinců následnou ochotu se integrovat do většinové společnosti.

Vnímám, že z dlouhodobého pohledu integrace cizinců došlo ke změnám, kdy se již velká část cizinců plnohodnotně integrovala do české společnosti. Integrovala se celá rodina, nikoliv pouze jedinec. Děti těchto cizinců již běžně chodí do mateřské nebo základní školy, a tak se následně stávají nedílnou součástí školní populace. Již nejsou vnímáni odmítavě či negativně. Rovněž v zaměstnání jsou cizinci vnímáni pozitivně, neboť pracují běžně v delších pracovních směnách na místech, o která nemá česká populace zájem. Toto vše přispívá ke změně nálad a postojů vůči cizincům a ubírá se tak pozitivním směrem.

Cílem práce bylo poukázat na překážky procesu integrace, hledat konkrétní problémy a bariéry bránící integraci cizinců do většinové společnosti a v neposlední řadě

zjistit postoje cizinců k otázce integrace a jejich míru ochoty se plně začlenit do majoritní české společnosti. Za tímto účelem jsem provedl průzkumný výzkum formou dotazníkového šetření, přičemž jsem vycházel ze tří hlavních hypotéz (viz kapitola 7.4.). Z vyhodnocených dotazníků vyplývá, že ze strany cizinců je velká míra ochoty se plně integrovat do české společnosti a současně že většinová společnost nevyjadřuje svůj postoj k cizincům rasisticky či diskriminačně.

Bariéry integrace cizinců jsem podrobněji popsal v kapitole 6.4, kde jsem je rozdělil do tří základní kategorií: překážky kladené institucemi a legislativou, bariéry plynoucí z postojů majoritní společnosti a dále překážky, které jsou na straně cizince. Plnohodnotné integraci cizinců do majoritní společnosti brání zejména nedostatečná míra znalosti českého jazyka ze strany cizinců. I přes vyjádřené stanovisko cizinců, že úroveň znalosti českého jazyka pro plnohodnotný život v ČR je nedostatečná, jen malá část cizinců absolvovala kurz českého jazyka a rovněž jen malá část cizinců hovoří doma nebo v soukromí česky. Ze strany majoritní společnosti a taktéž ze strany cizinců panuje určitá vzájemná opatrnost a nedůvěra, která se projevuje v množství vzájemného přátelství mezi majoritní a minoritní společností. To následně umožňuje pochopení a poznání jednotlivých kultur, což značně usnadňuje následnou integraci cizinců.

SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

CEJP, Martin a Alena MAREŠOVÁ. *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-074-8.

DRBOHLAV, Dušan, ed. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 9788024615523.

DRBOHLAV, Dušan. *Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)*. In ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. s. 17–30. ISBN 80-7178-648-9.

DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. *Reflexe migračních teorií*. In Geografie: Sborník české geografické společnosti. 2007, roč. 112, č. 2, s. 125-141. ISSN 12120014.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

HAMMERSCHMIED, Tomáš. Diplomová práce. *Imigrační a integrační politika České republiky*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2009.

HORÁKOVÁ, Milada. *Zahraniční pracovní migrace v České republice dva roky po vstupu ČR do EU*. 1. vyd. PRAHA: VÚPSV, 2006. 88 s. ISBN 80-80007-34-4.

HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Praha: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182-49-5.

CHMELÍK, Jan. *Zločin bez hranic: vyšetřování terorismu a organizovaného zločinu: učebnice pro vysoké školy bezpečnostně právního a kriminalistického zaměření*. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-7201-480-3.

JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, 2005. ISBN 80-903510-1-8.

JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-749-3.

KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-41-5.

MAREŠOVÁ, Alena. *Násilná kriminalita*. In CEJP, Martin. *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality*. Praha: IKSP, 2008. Kapitola 5. s. 31.

MIKLUŠÁKOVÁ, Marta a Salim MURAD, ed. *Najít nový domov: česká adaptace výukového programu*. České Budějovice: Katedra společenských věd Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity, 2005. ISBN 80-7040-807-3.

NAÍM, Moisés. *Černá kniha globalizace*. Praha: Vyšehrad, 2008. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 9788070218662.

NIESSEN, Jan a Yongmi SCHIBEL. *Příručka o integraci: pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005, 83 s. ISBN 80-868-7824-4.

PASTRŇÁK, René. *Sociální práce s menšinami a migranty: [studijní texty pro kombinované studium Veřejná správa a regionální politika]*. Opava: Optys, 2008. ISBN 978-80-85819-69-4.

PONGS, Armin. *V jaké společnosti vlastně žijeme?: společenské koncepce - srovnání*. Praha: ISV, 2000. Sociologie (ISV). ISBN 80-85866-59-5.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

RÁKOCZYOVÁ M., TRBOLA R. 2008. „Lokální strategie integrace cizinců v ČR I“. Praha: VÚPSV, v.v.i. ISBN: 978-80-7416-006-6. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_271.pdf

ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. Praha: Codex Bohemia, 1997, 352 s. ISBN 80-85963-43-4.

SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti*. Praha: Dokořán, 2005. Bod (Dokořán). ISBN 80-7363-022-2.

TESAŘ, Filip. Bosňáci. In. ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha:Portál. 2001. ISBN 80-7178-648-9.

Internetové zdroje:

Azyl, migrace, integrace. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. Praha, ©2018 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2018-07-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

Cizinci: Cizinci v ostatních zemích EU. *Český statistický úřad*. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/1-ciz_zahranici

Cizinci: Mezinárodní ochrana. *Český statistický úřad*. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-24]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_rizeni_azyl

Cizinci: Nabývání státního občanství ČR. *Český statistický úřad*. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nabyvani_obcanstvi

Cizinci: Počet cizinců. [online]. *Český statistický úřad*. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci-pocet-cizincu>

Cizinci: Zaměstnanost. *Český statistický úřad*. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_zamestnanost

Cizinci v ČR 2016. *Český statistický úřad*. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-06-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_3g2.jpg/7424ebdb-5c1c-41a7-81af890c5d77855a?version=1.0&t=1480078793913

Cizinci v ČR 2016. *Český statistický úřad*. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_3g4.jpg/7a55e60c-1dc4-49c0-a643ddc79e41d3e0?version=1.0&t=1480078793913

Často kladené dotazy. *Člověk v tísní* [online]. © 2018 Člověk v tísní, o. p. s. [cit. 2018-09-05]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/migrace/info/casto-kladene-dotazy>

Ekonomika: *Škoda nabízí odborářům růst platů o 15 procent a pravidelné bonusy*. *IDNES.CZ*. [online]. ©1999 - 2018 MAFRA, a.s. [cit. 2018-07-21]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/skoda-mzdy-odbory-odmeny-vyjednavani-dw6-/ekoakcie.aspx?c=A180220_163527_ekoakcie_rts

Ekonomika: *Česká ekonomika se přehřívá, trh práce má problémy*. *NOVINKY. CZ*. [online]. Copyright ©2003 – 2018 BORGIS, a.s. [cit. 2018-08-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/466190-ceska-ekonomika-se-prehriva-trh-prace-ma-problemy-řekl-rusnok.html>

Integrace. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. Praha, ©2018 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

Integrace cizinců. *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR*. [online]. Praha, ©ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1278>

Měsíční statistiky nezaměstnanosti. *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR*. [online]. Praha, ©2018 Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>

Migrace. *Bezpečnostní aspekty migrace*. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. Praha, ©2019 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2019-01-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>

Migrace. Migrační politika. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha, ©2018 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2018-07-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>

Migrace. Migrační politika. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha, © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>

Migrace. Přístup České republiky k legální migraci. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. Praha, © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2018-07-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=46522&docType=ART&chnum=3>

Migrace. Readmisní politika. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. Praha, © 2018 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

My a svět: Jaký je vztah občanů ČR k různým národům a etnikům? *STEM.CZ* [online]. ©2018 Copyright Stem. [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: https://www.stem.cz/jaky-je-vztah-obcanu-cr-k-ruznym-narodum-a-etnikum/Mzdy_a_naklady_prace. Český statistický úřad. [online]. Praha, ©2018 Český statistický úřad. [cit. 2018-08-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/prace_a_mzdy_prace

Obec Kvasiny. *Mistopisy.cz* [online]. ©2018 Wanet s.r.o., [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10580/kvasiny/pocet-obyvatel/>

Obec Rychnov nad Kněžnou. *Mistopisy.cz* [online]. ©2018 Wanet s.r.o., [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10600/rychnov-nad-kneznou/pocet-obyvatel/>

Obec Solnice. *Mistopisy.cz* [online]. © 2018 Wanet s.r.o., [cit. 2018-08-25]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10604/solnice/pocet-obyvatel/>

Strategie migrační politiky České republiky. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-83-5. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>

Strategická průmyslová zóna Solnice-Kvasiny. *Centrum investic, rozvoje a inovací: Regionální rozvojová agentura Královehradeckého kraje*. CiriHk.cz [online]. © Optimato 2018 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.cirihk.cz/prumyslova-zona-solnice-kvasiny.html>

Škodoväcký odborář 2016. *Odbory Kovo*. [online]. Mladá Boleslav, © 2018 OO KOVO Mladá Boleslav. 23 (03) [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://www.odbornykovomb.cz/sk-odovacky-odborar-2016/d-2887/p1=1031>

Další literatura:

BĚLÍK, Václav a Stanislava HOFERKOVÁ. *Tvorba odborné práce: vysokoškolská učebnice pro studenty sociálně pedagogických oborů*. Brno: Tribun EU, 2016. ISBN 978-80-263-1021-1.

Cizinci v České republice 2017: Foreigners in the Czech Republic. Praha: Scientia, 2017. Souborné informace. ISBN 978-80-250-2781-3. Dostupné z: <https://www.czso.cz/document/10180/45709982/29002717.pdf/770a1c14-6ea7-4c47-831e-3936e3ca1ab3?version=1.2>

Migrační manifest nevládních organizací pracujících s migranty v České republice 2015. Praha: Tygr u Stromovky spol., 2015. Dostupný z: <http://www.migracnimanifest.cz/cz/index.html>

Statistická ročenka 2017. Praha: Odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2018. ISSN Čj.: VS-91/ČJ-2017-805000-STATR. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby/>

Statistická ročenka trhu práce v České republice v roce 2016. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2017. ISBN 978-80-7421-135-5. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/30449/rocenka1-128.pdf>

Zákony a jiné právní normy:

Vláda České republiky. Usnesení vlády České republiky ze dne 9. ledna 2017 č. 11 k postupu při realizaci aktualizované Koncepci integrace cizinců- Ve vzájemném respektu v roce 2017. [on-line].[cit.10.8.2017]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2017-01-09>

ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o pobytu cizinců). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 106, s. 7406-7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1999&typeLaw=zakon&What=Rok>

ČESKO. Zákon č. 325 ze dne 30. listopadu 1999 o azylu, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 106, s. 7386-7405. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=1999&typeLaw=zakon&What=Rok>

ČESKO. Zákon č. 221 ze dne 26. června 2003 o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů (zákon o dočasné ochraně cizinců). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 79, s. 218-229. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2003&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=9>

ČESKO. Zákon č. 435 ze dne 23. července 2004 o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (zákon o zaměstnanosti). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 143, s. 8270-8316. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2004&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=10>

ČESKO. Zákon č. 186 ze dne 2. července 2013 o státním občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o státním občanství). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 77, s. 1774-1809. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2013&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=11>

ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. září 2004 správní řád, ve znění pozdějších předpisů (zákon o správním řízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 174, s. 9782-9827. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=2004&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=7>

ČESKO. Zákon č. 216 ze dne 27. května 2002 o ochraně státních hranic ČR, ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochraně státních hranic ČR). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 83, s. 4890-4894. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2002&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=12>

ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 15. listopadu 1991 o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (živnostenský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1991&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=3>

ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 9. února 2009 o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů (trestní zákoník). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=2009&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=15>

ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 9. prosince 1961 trestní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1961, částka 66, s. 513-576. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=1961&typeLaw=zakon&what=Rok>

ČESKO. Zákon č. 48 ze dne 28. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 16, s. 1186-1264. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1997&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=11>

ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 22. března 2012 nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1010-1024. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=2012&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přes hraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006, částka 105, s. 1-32. Dostupné z: http://www.mzv.cz/yerevan/cz/my_a_armenie/vizova_informace/predpisy/schengensky_hranicni_kodex.html

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex). In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2009, částka 243, s. 1-58. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/vizovy_kodex/

Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951. [online]. [cit.2017-07-11]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

Seznam grafů a tabulek

Seznam grafů:

Graf 1: Počty cizinců migrujících na území EU v letech 2008-2016.....	14
Graf 2: Podíl cizinců na obyvatelstvo ve vybraných Evropských státech.....	17
Graf 3: Počty cizinců na území ČR v letech 1993-2017	17
Graf 4: Účel pobytu cizinců na území v roce 2014.....	24
Graf 5: Počet udělených státních občanství cizincům v letech 2001 až 2016.....	24
Graf 6: Počty žadatelů o mezinárodní ochranu a počty udělených azylů v ČR v období 1998 až 2016.....	28
Graf 7: Skladba cizinců, kteří žádají v Evropě o azyl	29
Graf 8: Zaměstnanost cizinců na území ČR v období 1997 až 2016	31
Graf 9: Zaměstnanost cizinců na území ČR podle státní příslušnosti k 31.12.2015	32
Graf 10: Vývoj nelegální migrace v ČR za období 2008 až 2016	41
Graf 11: Počet cizinců obviněných a odsouzených v období let 2004-2016	43
Graf 12: Trestná činnost cizinců v roce 2015 podle státního občanství.....	44
Graf 13: Počty cizinců ve věznicích v ČR v období let 2006 až 2017.....	44
Graf 14: Tolerance občana ČR k jednotlivým národům mít je za souseda v roce 2016	57
Graf 15: Počty respondentů v závislosti na pohlaví v roce 2018	68
Graf 16: Počty respondentů v závislosti na příslušnosti k EU v roce 2018	68
Graf 17: Počty respondentů s ohledem jejich věk a pohlaví v roce 2018	69
Graf 18: Odpovědi respondentů na otázku č. 1 v letech 2008 a 2018.....	70
Graf 19: Odpovědi respondentů na otázku č. 2 v letech 2008 a 2018.....	71
Graf 20: Odpovědi respondentů na otázku č. 3 v letech 2008 a 2018.....	71
Graf 21: Odpovědi respondentů na otázku č. 4 v letech 2008 a 2018.....	72

Graf 22: Odpovědi respondentů na otázku č. 5 v letech 2008 a 2018.....	73
Graf 23: Odpovědi respondentů na otázku č. 6 v letech 2008 a 2018.....	74
Graf 24: Odpovědi respondentů na otázku č. 7 v letech 2008 a 2018.....	75
Graf 25: Odpovědi respondentů na otázku č. 8 v letech 2008 a 2018.....	76
Graf 26: Odpovědi respondentů na otázku č. 9 v letech 2008 a 2018.....	77
Graf 27: Odpovědi respondentů na otázku č. 10 v letech 2008 a 2018.....	78
Graf 28: Odpovědi respondentů na otázku č. 11 v letech 2008 a 2018.....	79
Graf 29: Odpovědi respondentů na otázku č. 12 v letech 2008 a 2018.....	80
Graf 30: Průměrná hodnota postojů všech respondentů v letech 2008 a 2018	83

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Přestupkové jednání cizinců v průmyslové zóně Kvasiny v období roku 2011 až 2016	36
Tabulka 2: Počty vězňů na území ČR v porovnání občanů ČR a cizinců k 31.12.2017 ...	44
Tabulka 3: Poměr vrácených a nevrácených dotazníků v letech 2008 a 2018	66
Tabulka 4: návratnost rozdaných a vrácených dotazníků dle jazykové mutace v letech 2008 a 2018	66
Tabulka 5: návratnost dotazníků dle jazykové mutace a pohlaví v roce 2018.....	67
Tabulka 6: návratnost dotazníků dle jazykové mutace a pohlaví v roce 2008.....	67
Tabulka 7: Skladba státní příslušnosti a pohlaví respondentů v roce 2018	67
Tabulka 8: Průměrná oblíbenost národnostních a etnických skupin v roce 2008.....	81
Tabulka 9: Průměrná oblíbenost národnostních a etnických skupin v roce 2018.....	82

Seznam příloh

- Příloha A:** Dotazník - česká verze
- Příloha B:** Dotazník - anglická verze
- Příloha C:** Dotazník - německá verze
- Příloha D:** Dotazník - rumunská verze
- Příloha E:** Dotazník - ruská verze
- Příloha F:** Dotazník - polská verze
- Příloha G:** Dotazník - vietnamská verze

Příloha A

DOTAZNÍK

Vážení spoluobčané – cizinci. Chtěl bych Vás požádat o anonymní vyplnění tohoto dotazníku, jehož výsledky a následné vyhodnocení budou podkladem pro moji závěrečnou práci na vysoké škole, která se týká IMIGRACE (přicestování) A INTEGRACE (začleňování) CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR. Žádám Vás o svědomité a pravdivé vyplnění dotazníku, neboť bych chtěl jeho vyhodnocení předat státním orgánům České republiky a tak pomoci, jak co nejlepšimu začlenění Vás cizinců do společnosti, tak i Vašemu spokojenému životu v naší zemi.

Způsob vyplňování: **zakroužkujte odpověď, se kterou souhlasíte.**

1) Máte zájem v České republice zůstat trvale?

ANO	NE
-----	----

2) Chtěl(a) byste se stát občanem České republiky?

ANO	NE
-----	----

3) Chcete se do české společnosti plně začlenit?

ANO	NE
-----	----

4) Máte přátele mezi českými občany?

ANO	NE
-----	----

5) Zajímáte se o českou kulturu?

ANO	NE
-----	----

6) Navštěvujete v České republice kulturní akce (kino, divadlo, muzea, památky)?

ANO	NE
-----	----

7) Domníváte se, že Vaše znalosti českého jazyka jsou dostatečné pro plnohodnotný život v České republice?

ANO	NE
-----	----

8) Navštívil(a) jste nějaké kurzy českého jazyka?

ANO	NE
-----	----

9) Hovoříte doma nebo v soukromí česky?

ANO	NE
-----	----

10) Chtěl(a) byste, aby se v českých školách učilo o Vaší kultuře?

ANO	NE
-----	----

11) Setkal(a) jste se v České republice od občanů ČR s projevy rasismu vůči Vaší osobě?

ANO	NE
-----	----

12) Setkal(a) jste se s diskriminací od státních úřadů vůči Vaší osobě?

ANO	NE
-----	----

13) Přiřaďte čísla od 1 do 10 podle sympatií, které chováte k uvedeným státním příslušníkům nebo etnikům. Číslo 1 přiřaďte nejsympatičtějšímu, číslo 10 nejméně sympatickému.

Američan	Francouz	Slovák	Čech	Rom	Žid	Němec	Ukrajinec	Vietnamec	Polák	Arab
----------	----------	--------	------	-----	-----	-------	-----------	-----------	-------	------

14) Jste muž nebo žena?

MUŽ	ŽENA
-----	------

15) Váš věk je (doplňte prosím číslici)

16) Vaše státní příslušnost

Vyplněný dotazník vhod'te prosím do krabice.

Za pravdivé vyplnění dotazníku Vám moc děkuji a přeji Vám klidný a spokojený život v České republice.

S pozdravem Zdeněk Matyáš

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.

Příloha B

QUESTIONNAIRE

Dear foreign citizens,

I would like to ask you to answer this questionnaire. It is fully anonymous. Your answers will be the source of information for my study about the IMIGRATION and INTEGRATION of the foreign citizens in the Czech Republic. The results will be presented to the appropriate state administration bodies. The objective of the study is to contribute to the better quality of life and the better integration of the foreigners into the czech society.

Thank you for providing truthful information.

How to fill-in: **circle the answer to which you agree**

1) Are you interested to be resident in the Czech Rep.?

Yes No

2) Do you want to be the citizen of the Czech Rep.?

Yes No

3) Do you want to fully integrate in the society?

Yes No

4) Do you have friends among the czech citizens?

Yes No

5) Are you interested in the czech culture?

Yes No

6) Do you attend some cultural events in the CZ (cinema, theater, muzeum etc.)?

Yes No

7) Do you think that your knowledge of the czech language allows you to live in the CZ without any restriction?

Yes No

8) Did you attend any czech language course?

Yes No

9) Do you speak czech at home?

Yes No

10) Would you like the czech schools to teach about your culture?

Yes No

11) Have you ever experienced any kind of racist treatment in the CZ?

Yes No

12) Have you ever experienced any kind of discrimination at the state authorities?

Yes No

13) Assign numbers from 1 to 10 to the following nationals according to your feeling about them. Number 1 to the national which you most like. Number 10 to the national which you like least.

America	French	Slovakian	Czech	Romany	Jew	German	Ukrainian	Vietnamese	Polish	Arab
---------	--------	-----------	-------	--------	-----	--------	-----------	------------	--------	------

14) Your sex:

Male	Female
------	--------

15) Your age (fill-in the number)

16) Your citizenship:

Please put the completed questionnaire in the box.

Thank you very much.

With Best Regards Zdeněk Matyáš

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.

Příloha C

FRAGEBOGEN

Geehrte Mitbürger – Ausländer. Ich möchte Sie um eine anonyme Ausfüllung dieses Fragebogens bitten, dessen Ergebnisse und nachstehende Auswertung zu Unterlage für meine Abschlussarbeit an der Hochschule wird. Diese betrifft die Immigration /Einwanderung/ und die Integration /Eingliederung/ von Ausländern auf dem Gebiet der Tschechischen Republik.

Ich bitte Sie um sorgfältige und wahrhaftige Ausfüllung des Fragebogens, weil ich seine Auswertung an Staatsorgane der Tschechischen Republik weiterleiten möchte und so helfen Sie-Ausländer- in unsere Gesellschaft besser einzugliedern und zu Ihrem zufriedenen Leben in unserem Land beitragen.

Kreuzen Sie die Antwort an, mit der Sie einverstanden sind:

1) Haben Sie Interesse an Daueraufenthalt in der Tschechischen Republik?

Ja	Nein
----	------

2) Möchten Sie Bürger der Tschechischen Republik werden?

Ja	Nein
----	------

3) Wollen Sie sich in die tschechische Gesellschaft völlig eingliedern?

Ja	Nein
----	------

4) Haben Sie Freunde unter den tschechischen Bürgern?

Ja	Nein
----	------

5) Interessieren Sie sich für die tschechische Kultur?

Ja	Nein
----	------

6) Besuchen Sie in der Tschechischen Republik einige Kulturveranstaltungen (Kino, Theater, Museen, Sehenswürdigkeiten)?

Ja	Nein
----	------

7) Vermuten Sie, dass Ihre Tschechischkenntnisse für das vollwertige Leben in der Tschechischen Republik genügen?

Ja	Nein
----	------

8) Haben Sie irgendwelche Tschechischkurse besucht?

Ja	Nein
----	------

9) Sprechen Sie zu Hause oder im Privatleben tschechisch?

Ja	Nein
----	------

10) Möchten Sie, dass man über Ihre Kultur in der tschechischen Schule unterrichtet?

Ja	Nein
----	------

11) Haben Sie sich in der Tschechischen Republik mit den Erklärungen des Rassismus gegenüber Ihrer Person getroffen?

Ja	Nein
----	------

12) Sind Sie von den Staatsbehörden diskriminiert worden?

Ja	Nein
----	------

13) Ordnen Sie Nummer 1 bis 10 jenach Sympatien, die Sie zu angegebenen Staatsangehörigen und Ethnien halten, zu.

Nummer 1 zu dem sympatischsten, Nummer 10 zu dem mindestsympatischsten.

Amerikaner	Franzose	Slowake	Tscheche	Roma	Jude	Deutsche	Ukrainer	Vietnamese	Pole	Araber
------------	----------	---------	----------	------	------	----------	----------	------------	------	--------

14) Sind Sie Mann oder Frau?

Ja	Nein
----	------

15) Ihr Alter? (Ziffersymbol)

16) Ihre Staatsangehörigkeit

Den ausgefüllten Fragebogen werfen Sie bitte in den Kasten.

Für wahrhafte Ausfüllung des Fragebogens bedanke ich mich und wünsche ein ruhiges und zufriedenes Leben in der Tschechischen Republik.

Mit dem Gruß Zdeněk Matyáš

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.

Příloha D

CHESTIONAR

Stimati cetateni – straini , in urmatoarele randuri va ofer spre completare acest chestionar anonim ale carui rezultate vor fi parte din Lucrarea mea de Diploma “ Imigrarea si Integrarea Strainilor in Republica Ceha” . Va rog sa il completati cu informatii reale deoarece rezultatele studiului vor fi predate Organelor de Stat ale Republicii Cehe pentru imbunatatirea relatiilor si conditiilor oferite strainilor in tara noastra

Modalitatea de completare este incercuirea raspunsului corect

1. Doriti sa ramaneti definitiv pe teritoriul Cehiei?

DA NU

2 Doriti sa deveniti cetatean al Cehiei?

DA NU

3 . Doriti sa deveniti membru deplin al societatii Cehe?

DA NU

4 . Aveti prieteni cetateni cehi?

DA NU

5 . Va intereseaza cultura Ceha?

DA NU

6 . Frecventati activitatile culturale in Republica Ceha?(cinema, teatru, muzee, etc)

DA NU

7 . Credeti ca sunt suficiente cunostintele dumneavoastra de limba ceha pentru a duce o viata normala pe teritoriul Cehiei?

DA NU

8 . Ati dori sa participati la cursuri de limba ceha?

DA NU

9 . Vorbiti acasa sau in mediul privat in limba ceha?

DA NU

10 . Ati intampinat vreodata, vreo forma de rasism din partea cetatenilor cehi?

DA NU

11 . Ati dori ca in scolile cehesti sa se studieze despre cultura romaneasca?

DA NU

12 . Ati intampinat vreodata , vreo forma de rasism din partea autoritatilor cehe?

DA NU

13 . Notati cu numere de la 1 la 10 urmatoarele nationalitati , numarul 1 reprezinta cea mai indragita nationalitate iar numarul 10 cea mai putin indragita

American	Francez	Slovac	Ceh	Rom	Evreu	Neamt	Ucrainian	Vietnamez	Polon	Arab
----------	---------	--------	-----	-----	-------	-------	-----------	-----------	-------	------

14 . Sunteti barbat sau femeie?

Barbat	Femeie
---------------	---------------

15 . Varsta dumneavoastra? (va rog in cifre)

16 . Tara de origine

Va multumesc pentru completarea chestionarului si va doresc o sedere cat mai placuta pe teritoriul Republicii Cehe

Zdeněk Matyáš

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.

Пříloha E

АНКЕТА

Уважаемые иностранцы!

Я хотел бы Вас попросить об анонимном заполнении данной анкеты.

Её результаты будут являться основой для моей дипломной работы в ВУЗе, которая касается иммиграции и интеграции иностранцев на территории Чешской Республики. Прошу Вас ответственно и правдиво заполнить анкету, результаты которой будут также переданы в государственные органы Чешской Республики. Тем самым я хотел бы помочь к быстрой интеграции Вас- иностранцев в чешское общество, а также помочь Вам счастливо жить в нашей стране.

Способ заполнения: отчеркнуть согласный ответ

1/ Есть у Вас интерес жить в Чешской Республике постоянно?

ДА	НЕТ
----	-----

2/ Хотели бы Вы стать гражданином ЧР?

ДА	НЕТ
----	-----

3/ Хотели бы Вы интегрироваться в чешское общество?

ДА	НЕТ
----	-----

4/ Есть у Вас чешские друзья?

ДА	НЕТ
----	-----

5/ Вас интересует чешская культура?

ДА	НЕТ
----	-----

6/ Вы посещаете в ЧР культурные мероприятия /кино, театр, музеи, памятники/

ДА	НЕТ
----	-----

7/ Считаете ли Вы, что Ваши знания чешского языка являются достаточными для полноценной жизни в ЧР?

ДА	НЕТ
----	-----

8/ Вы принимали участие в каких-нибудь курсах чешского языка?

ДА	НЕТ
----	-----

9/ Вы говорите дома по-чешски?

ДА	НЕТ
----	-----

10/ Хотели бы Вы, чтобы в чешских школах преподавали Вашу культуру?

ДА	НЕТ
----	-----

11/ Приходилось ли сталкиваться Вам с проявлением расизма от граждан ЧР в отношении к Вам?

ДА	НЕТ
----	-----

12/ Сталкивались ли Вы с дискриминацией в государственных учреждениях?

ДА	НЕТ
----	-----

13/ Причислите № от 1 до 10 по чувствам и симпатиям, которые Вы испытываете к нижеприведенным иностранцам или национальностям. №1 – самый симпатичный , №10 без симпатий

американец	француз	словак	чех	цыган	еврей	немец	украинец	вьетнамэц	поляк	араб
------------	---------	--------	-----	-------	-------	-------	----------	-----------	-------	------

14/ Кто Вы?

мужчина женщина

15/ Ваш возраст

16/ Ваше гражданство

Заполненную анкету, пожалуйста, положить в ящик.

За правдиво заполненную анкету Вам большое спасибо. Желаю Вам спокойной и счастливой жизни в Чешской Республике.

С приветом Зденек Матыаш

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.

Příloha F

ANKIETA

Szanowni współobywatele – cudzoziemcy. Chciałbym Państwa poprosić o anonimowe wypełnienie ankiety, której wyniki będą punktem wyjścia dla mojej pracy magisterskiej, która dotyczy IMIGRACJI (przybycia) i INTEGRACJI (włączania się) CUDZOZIEMCÓW W REPUBLICIE CZESKIEJ. Proszę Państwa o sumienne wypełnienie ankiety, ponieważ chciałbym wyniki ankiety przekazać urzędowi państwowym ČR i pomóc tym sposobem w integracji cudzoziemców ze społecznością jak i w spokojnym życiu w naszym kraju.

Sposób wypełniania: **odpowiedź zaznaczyć kółkiem**

1) Czy jest Pan/i zainteresowany/a stałym pobytem w Republice Czeskiej?

TAK	NIE
-----	-----

2) Czy chciał(a)by Pan/i zostać obywatelem/ką Republiki Czeskiej?

TAK	NIE
-----	-----

3) Czy chce Pan/i być pełnoprawnym obywatelem czeskiej społeczności?

TAK	NIE
-----	-----

4) Czy ma Pan/i przyjaciół wśród czeskich obywateli?

TAK	NIE
-----	-----

5) Czy interesuje się Pan/i czeską kulturą?

TAK	NIE
-----	-----

6) Czy uczestniczy Pan/i w życiu kulturalnym ČR (kino, teatr, muzeum, zabitki historyczne)?

TAK	NIE
-----	-----

7) Czy uważa Pan/i swoją znajomość języka czeskiego za wystarczającą dla swobodnego komunikowania się w Republice Czeskiej?

TAK	NIE
-----	-----

8) Czy uczęszczał(a) Pan/i na kursy języka czeskiego?

TAK	NIE
-----	-----

9) Czy rozmawia Pan/i w domu lub w życiu prywatnym po czesku?

TAK	NIE
-----	-----

10) Czy chciał(a)by Pan/i, aby w szkołach czeskich nauczano o kulturze polskiej?

TAK	NIE
-----	-----

11) Czy spotkał(a) się Pan/i z przejawami rasizmu wobec Pana/i ze strony obywateli Republiki Czeskiej?

TAK	NIE
-----	-----

12) Czy spotkał(a) się Pan/i z dyskryminacją wobec Pana/i ze strony państwowych urzędów?

TAK	NIE
-----	-----

13) Proszę ocenić według Pańskich sympatii niżej wymienionych obywateli lub członków etnicznych, używając do tego skali od 1 do 10. Cyfra 1 znaczy bardzo popularny, cyfra 10 najmniej popularny.

Amerikanin	Francuz	Słowak	Czech	Cygan	Żyd	Niemiec	Ukrainiec	Wietnamczyk	Polak	Arab
------------	---------	--------	-------	-------	-----	---------	-----------	-------------	-------	------

14) Mężczyzna lub kobieta

MEŹCZYŻNA	KOBIETA
------------------	----------------

15) Wiek

16) Przynależność państwowa

Proszę wypełnioną ankietę wrzucić do pudełka.

Z góry dziękuję za rzetelne odpowiedzi i życzę Państwu spokojnego życia w Republice Czeskiej.

Zdeněk Matyáš

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.

Příloha G

BẢN TỰ KHAI

Kính thưa đồng bào - Các kiều dân! Tôi muốn đề nghị với quý vị ả danh điền vào bản tự khai này, kết quả và sự đánh giá tiếp theo sẽ làm cơ sở cho việc kết thúc công việc của tôi ở Trường Đại học - đó là vấn đề liên quan đến việc DI TRÚ VÀ HỘI NHẬP CỦA NHỮNG NGƯỜI NƯỚC NGOÀI TRÊN LÃNH THỔ CỘNG HOÀ SÉC. Tôi đề nghị quý vị với tinh thần trách nhiệm và trung thực điền vào bản khai này, hay nói cách khác tôi muốn trao ý kiến này đến các cơ quan Nhà Nước Cộng Hoà Séc để giúp quý vị hội nhập một cách tốt nhất vào cộng đồng, cũng như có được cuộc sống toại nguyện tại đất nước chúng tôi.

Cách điền: Quý vị hãy khoanh tròn vào câu trả lời mà quý vị đồng ý.

- 1) Quý vị có nhu cầu ở lại CH Séc vĩnh viễn không?

Có	Không
----	-------

- 2) Quý vị có muốn trở thành công dân CH Séc?

Có	Không
----	-------

- 3) Quý vị có muốn hội nhập hoàn toàn vào cộng đồng Séc?

Có	Không
----	-------

- 4) Quý vị có bạn thân nào giữa các công dân Séc?

Có	Không
----	-------

- 5) Quý vị có quan tâm tới văn hoá Séc?

Có	Không
----	-------

- 6) Quý vị có tham dự các hoạt động văn hoá của CH Séc (rap chiếu phim, nhà hát, viện bảo tàng, các khu di tích)?

Có	Không
----	-------

- 7) Quý vị có cho rằng trình độ tiếng Séc của mình đủ đáp ứng cho cuộc sống đầy đủ tại CH Séc?

Có	Không
----	-------

- 8) Quý vị đã tham gia khoá học tiếng Séc nào chưa?

Có	Không
----	-------

- 9) Khi ở nhà hay trong sinh hoạt quý vị có nói chuyện bằng tiếng Séc không?

Có	Không
----	-------

- 10) Quý vị có muốn trong các trường học của Séc dạy về văn hoá của quý vị?

Có	Không
----	-------

- 11) Tại CH Séc quý vị có gặp hiện tượng phân biệt chủng tộc từ phía công dân Séc?

Có	Không
----	-------

- 12)

13) Quý vị có gặp sự phân biệt đối xử nào từ phía cơ quan Nhà nước Séc đối với quý vị?

Có	Không
----	-------

14) Quý vị hãy đánh dấu từ số 1 đến số 10 tùy theo cảm tính của mình đối với công dân hoặc các sắc tộc được dẫn dưới đây:

Mỹ	Pháp	Slovák	Séc	Digan	Do Thái	Đức	Ukrajinec	Vietnam	Ba Lan	A rập
----	------	--------	-----	-------	---------	-----	-----------	---------	--------	-------

15) Quý vị là nam hay nữ?

Nam	Nữ
-----	----

16) Tuổi của quý vị (xin viết bằng số).

17) Quốc tịch của quý vị.

Bản tự khai đã được điền xin quý vị bỏ vào hộp.

Xin cảm ơn quý vị đã điền trung thực vào tờ khai này và xin chúc quý vị có cuộc sống bình yên, toại nguyện tại Cộng Hoà Séc.

Xin gửi lời chào. Zdeněk Matyáš

Zdroje: HAMMERSCHMIED, T. Diplomová práce. Imigrační a integrační politika České republiky. Dotazník upraven autorem.